

Universul cărții

GUTENBERG



•ANUL XIII •IUNIE, 2021

•NR. 47



GUTENBERG

N
I
V
E
R
S
U
L

PUBLICAȚIE TRIMESTRIALĂ EDITATĂ
DE EDITURA GUTENBERG UNIVERS ARAD - ROMÂNIA

Anul XIII, Nr. 47
Iunie 2021
Serie nouă

CĂRTII

COLEGIUL REDACȚIONAL

Florica R. CÂNDEA - Redactor șef
Carina BABA - Redactor șef adjunct

COLEGIUL CONSULTATIV

Eugeniu CRISTE
Anton ILICA
Iuliana PINTEA
Horia TRUȚĂ

REDACTORI

Lucia BIBARȚ
Mira ODAGIU
Loredana TUDORESCU

IMAGINE CONCEPTUALĂ ȘI CORECTURĂ

Constantin AVADANEI
Ioana NISTOR
Camelia BELEI
Adina MATEI

FOTO

Mircea BORAN
Mircea IRIMESCU

COLABORATORI EXTERNI

Vasile BARBU
Teodor GROZA DELACODRU
Daniela GUMANN

CUPRINS

EDITORIAL	3
DOCUMENTAR - Aradul în timp	5
ESTETICA LIMBII	13
DIALOGURI	14
CU OCHIUL LIBER	28
IDEI. OPINII. ÎNSEMNĂRI	35
RECENZII	40
INEDIT	45
SALON GUTENBERG	48
SPECIAL	55
LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA	63
EVENIMENT	77
MAȘINA TIPOGRAFICĂ	80

D.T.P.

Ecaterina MEHESZ

DISTRIBUIRE

Turnul de Apă
Chioșc ziare str. Mețianu
Magazin de prezentare, Calea Victoriei nr. 41
Mica publicitate Jurnal Arădean,
B-dul Revoluției nr. 81

*Revista Gutenberg Universul Cărții
fondată în 2009

Revista Gutenberg Universul cărții precizează

Toate materialele publicate pe parcursul anului 2021,
vor fi ierarhizate la sfârșitul anului și vor face obiectul Galei Excelenței,
conform segmentelor cunoscute ca generice.

Notă: total semnatari 2632 (an XIII)

total articole 2781 (an XIII)

Revista se distribuie gratuit. Avem și o pagina de facebook.
Vă invităm să accesați pagina web: www.edituragutenbergunivers.ro

Responsabilitatea asupra conținutului textelor aparține autorilor



EDITORIAL

GRAFOSTIHURI

Florica R. CÂNDEA

Un vechi proverb afgan spune: *Nu-mi arăta pomul, arată-mi roadele!* Sau, parafrazând am spune *A la guerre, comme a la guerre!*

Oare de ce (mai) trăim realitățile? (doar să-i bucurăm pe alții) sau dacă suntem sau nu mercenari și nu (ne) cunoaștem propriile proprietăți ale termenilor de ce nu (ne) recapitulăm propozițiile în *Flower-Power* și ne substituim în cunoscători de fleacuri!? Deci: un scriitor își cunoaște gândirea în cuvinte și se pune în slujba celorlalți doar atunci când se prinde scrisul pe coala albă și nu pe carton (desenezi?) ca un crochiiu!

Gutenbergist cum sunt, în țoalele mele, când cu soț, când fără soț, dese(m)nez, peste ani, ce va însemna declinul de publicitate dacă i se va lăua, prin eclectism, muzicalitatea sonoră a propriului stil sau a valorii personalizate a discursului epic. Nu o să comentăm avalanșa de redactori on line, nici scrupulele datului din coate pe la Case mari, memoriale, bolborosind cărtărescian, despre ateliere de pictură cu linguroi în limbaj de lemn, nici nu vom vorbi de (re)cenzori de carte în limbaj economic, pentru că azi *Nimicul e nimic* și atât. Fracțiuni de propozitii strepezesc dinții de implant! Dar, Aradul, micul burg pe maluri de Mureș, nu cred că ar merita să înghită atâta spurc de vorbe (când la prompter, când pe tarabe ca să ce? să te zânești în coronițe, pardon cornițe ... când tu... din pictor naiv ce ești, nici cărămidă n-o definești (slefuiesti).

Haideți, dragi cititori, să nu mai plutim în inflații/invazii de teatralitate ieftină că vom da (oricum) în declin pe frunzari, ca oaia la păscut! Și, copăcel, copăcel, ne paște recrudescența păcătos/eclectică și nu cea nuanțat/benefică! (iar dincolo de bârfa cu stil, e barda istoriei care frizează absurdul în clișee greu de mestecat).

Fiecare lună/anotimp are trăsături specifice. Pentru noi, acum, în vara a treisprezecea, monotonul e de bon-ton pentru că am trecut de *adolescentinul* visărilor și ne grăbim spre aceeași maturitate a creativului. Furtuni ne-au zdrobit cărările, dar nu ne-au îngenuncheat. Cum să poți înțelege furtuni, dacă nu poți înțelege plecări? Ce ar însemna o despărțire când tu, omule, ai o viață fără de căpestre? E ca și cum ai folosi aici, pe coala de hârtie, cremă de gălbenele! De beteșuguri și de leac!

Despre *ieri și azi* aş vrea să înțelegeți că e vorba aici!.

Mă simt tot mai apropiată de revista noastră, cum peretele de zid!

Apropos!

Eu scriu doar de mâñă!

Și te invoc: Ține-mă de mâñă!

Când am pornit la drum, era viscol și furtună! Acum, dacă am asemui cele trei luni de vară (suntem în iunie) cu cele trei feluri de mâncare ale zilei, am spune că suntem la desert. Unul cald!.

Și, dacă mereu sunt întrebată de ce am ajuns redactor, de ce fac asta (fără să cer Legitimății pe la x sau y, de aici, sau de la alții), am să spun mult prea simplu: pentru că un har nu mă pune pe jar să fiu *Cel mai popular...* și, de aceea, an de an, lună de lună, fac ceea ce știu, promovez valori umane și apoi... ne concurăm!.

Meseria care mi se potrivește? Din prea mult sau prea puțin, mi-aș dori, cel puțin acum, o vară clasică!

Călduri avem!

Pene avem!

Interferăm liber, oare, în presă? E o întrebare între două coordonate, *a fi* sau *a nu fi*, reporter, producător, editor, cranic de vesti bune?! Exacerbarea? Ne întrebăm, oare, pe engleză, dacă *Hate*, ni se potrivește sau împotrivește!?

Hate am spus?

Omg!!! ar zice unul din... locotenenții mei, pe care, deja îi am demult! Și care, chiar... se știe! Fără microfon, linguroi, pensulă, atelier!!! de.... ce? Un locotenent care nu se zânește ci se străduiește, molcom, a fi la rând cu lumea!

Cum și aceste *Grafostihuri* /iunie, le-am dorit a fi Cuvinte! Și! Da! Nu contează o filă A4 cât am cerut! Nu trebuie să deranjeze

Știm, meritați mai mult!

ANIVERSARE

Redacția Revistei Gutenberg Arad, are deosebita plăcere de a felicita, în mod cu totul deosebit, pe colegii *Lavinia Betea* (profesor universitar, ziarist, București), *Vasile Filip* (ziarist, Arad) și *Doru Dinu Glavan* (președinte UZPR) la frumoasa aniversare.

Membri ai UZPR, jurnaliști de prim rang la nivel național, prin scrieri, dumnealor sunt adevărate modele pentru ziariștii în devenire. Acuratețe, aplomb, cursivitate și dedicație, sunt câteva din motivele, ca, în acest an, la *Salon Cultural Gutenberg*, să fie declarați, *Omul Anului*.

Felicităm!

Succese și frumoase împliniri Întru mulți ani !



DOCUMENTAR - Aradul în timp

"ENERVANTE" ACESTE VOCALIZE (ÎN SI BEMOL MAJOR) ALE SCRITORULUI GHEORGHE SCHWARTZ

Anton ILICA

În Piața Catedralei Românești din Arad, în dreapta, o clădire cu trei caturi închide latura sud-vestică a piațetei, găzduind de aproape (sau peste) jumătate de secol apartamentul cu numărul 16 în care locuiește (și scrie) cel mai important, prin valoare, scriitorul Gheorghe Schwartz. A tipărit 46 de volume (proză scurtă, eseuri, romane), excelând prin *Cei o sută* (11 titluri în peste 4000 pagini) – o evoluție a civilizației umane de la începuturi până în 2040 -, precum și *Vocalize* (7 titluri, posibil să urmeze al optulea, după devotamentul său pentru cifra 8). Catedrala Românească Ortodoxă, împreună cu ansamblul clădirilor care o flanchează și a Institutului Pedagogico - Teologic, au fost construite în vremea episcopatului lui Ioan Mețianu, în anul 1880 (vechea biserică românească de pe Malul Mureșului, de pe locul actualului liceu ”Moise Nicoară” a fost dărâmată în urma distrugerilor din vremea revoluției pașoptiste). Într-o clădire din aceeași piață, a locuit arhitectul Milan Tabacovici, iar în apropiere se află Catedrala Ortodoxă Sârbă „Sava Tekelya”, Parcul Reconcilierii, precum și străzile Eminescu (cu redacția „Românul”), Vasile Goldiș (cu Muzeul), Emanuil Gojdu, Ioan Russu-Șirianu, Academia Teologică și Ioan Mețianu.

La etajul doi, după ce se trece printr-o casă a scărilor înaltă, dar îngustă, nezugrăvită și cu trepte din piatră, te întâmpină maestrul Gheorghe Schwartz, cu perciunii săi lungi, părul în neorânduială, cu un pulover gri, croșetat amplu, acoperindu-i picioarele până sub genunchi. Se aude clinchetul unor chei și a unui zăvor de la o ușă veche, înaltă până la tavan și cu dublă deschidere. Vitraliile de pe holul prim – un fel de pictură pe sticla geamului – sun făcute de Giani, feciorul său, talentat pictor și om priceput la bricolaj, profesor de desen cu ținută de artist. În fine, ești invitat într-un culoar întunecat, unde lucrează prozatorul, flancat în spate de un perete, „tapetăt” cu o bibliotecă, își scrie opera direct din taste, iar Marinela, profesoară de limba românească, corectează cu multă atenție scriitura. În stânga holului de lucru, se află un acvariu, luminat după moda vechiului timp cu un neon, în care pești de decor animă oarecum lugubritatea bârlodului, labirintic, unde Maestrul creează. Camera mare e un superb salon cultural și istoric, cuprinzând elemente decorative vechi, o altă bibliotecă cu mii de volume, frumos orânduite, primind o lumină suficientă din piața Catedralei (ziua) și de la un candelabru de epocă (noaptea). Indiscret, privim spre o ușă, care dă spre dormitor, unde pe o măsuță se află drapelul țării, alături de drapelul evreiesc. (”- Toni, deasupra



paturilor noastre sunt două ilustrate, frumoasa și bestia, el e frumoasa, iar eu bestia”, intervine Marinela). (Fosta sa soție, scriitoarea Ileana Petrian, era originară din Covășanț, unde este înmormântată, iar casa natală a acesteia se regăsește acum pe strada Ileana Petrian, care ar putea deveni un obiectiv turistic, după cum este cea din apropiere a folcloristului Ioan T. Florea.)

Fostul meu coleg de Universitate, Gheorghe Schwartz, despre care am scris multe texte, îmi oferă ediția primă din romanul „*Cochilia*” (1990), motivat de



recenzia mea la actuala apariție îmbunătățită (2020). În plus, pune un autograf pe recentul roman „*Enervant*”, al șaptelea volum de „vocalize”, acum în „*si bemol major*”, amintind de *Sonata 2* de Chopin. Este romanul în care asistăm „*neputincioși la tragică prăbușire a bunului veșnic vinovatului nevinovat Domn Doctor Gustav R. Propp*”. Romanul beneficiază de o prefată a criticului Ioan HOLBAN, care identifică un scris „*în cheie parodică, ironică*”, cu serii de „*imagini suprarealiste*”, un text romanesesc „*ieșit de sub mantia lui Urmuz și a jocului marionetelor în scene ale teatrului absurd*”. Șocantă este constatarea criticului, privind „*atmosfera și arhitectura marilor sale romane din ciclul lugojean (Pietrele, A treia zi, Spitalul, Efectul P, Castelul albastru, Om și lege și Cei o sută)*”.

Voi scrie o recenzie amplă pentru o revistă națională de literatură despre această vocaliză în „*si bemol major*” în care voi combate ideea includerii romanului și a celor șapte vocalize în ciclul lugojean (după locul nașterii scriitorului), dar voi susține ideea că toate vocalizele, începând cu *Enigmele infinite* (2014), propun literaturii române o modalitate nouă de scriere, de perceptie dedublată a realității de către personaje raționale cu existență tulburată de experiențe imprevizibile. Linia de demarcare dintre logic și paralogic devine vulnerabilă, după cum glisajul dintre conștient și inconștient asigură intrigii narațiunii o permanentă sursă de ademenire a cititorului cult și elevat. Avocatul notoriu, Doctor Gustav R. Propp, om riguros, abil, ordonat este personajul centrifugal suportă „coșmarul” locuirii într-o scorbură, după cum alte personaje își recuperau existența în imaginea unei cochilii, a unui spital ori a vreunui castel fantomatic. Personajele sunt maniace, obsedate, amprentate de un psihic maladiv și de o existență vanitoasă, fățarnică și traumatizată.

Scriitorul arădean, Gheorghe Schwartz, nu știe să facă altceva decât să scrie. Plăcerea de a asculta tic-tacul tastelor, care aşază pe monitor litere, cuvinte, fraze, narațiuni, personaje, dialoguri și descrieri, i-a devenit un mod de viață. În textele sale, se mistuie, prin fixare în imagini caricaturale, destine contemporane, mascate de ironii alegorice, de parodii asumate, precum și de cotoniri psihice ale personajelor duplicitare și dedublate. Gheorghe Schwartz propune literaturii, prin *Vocalize*, un stil inedit de scriere, nemai întâlnit în proza românească.



DOCUMENTAR - Aradul în timp

MORMINTE ȘI CIMITIRE

Horia TRUȚĂ

Vatra oricărei localități se împarte teritorial în două complexe: vatra celor vii și vatra celor morți, răposați, adormiți (cimitirul, mormintă). Între cele două lumi sunt evidente analogii terminologice, peisagistice și spațiale: casă-sicriu, loc de casă-mormânt, sat-cimitir, unde coabitează rude ascendente, descendente și colaterale. Există și legături între ele, realizate pe de o parte prin vizite, pomeni, sfintiri, înfrumusețări, etc. sau deshumări, profanări, iar pe de alta prin bântuirile ale sufletelor. Dezordinea amplasării gospodăriilor în vatra satului, firească în obștile sătești de altădată, s-a reflectat și asupra mormintelor din cimitir. Astăzi ambele sunt aliniate, aparent după principiile urbanistice contemporane.

Asocierea dacو-geților cu nemurirea nu este contestată de nici o sursă documentară, etnonimul get intrând în istorie împreună cu epitetul de nemuritor. Încă de la începutul epocii hallstattiene (prima epocă a fierului, sec. XII-V î I. Cr.) ca simbol al odihnei și intimității desăvârșite, pe acest spațiu s-a aplicat înhumarea după un ritual dominant agrar-lunar. Ca urmare a unor schimbări de mari proporții la nivelul credințelor și practicilor religioase, către mijlocul și sfârșitul primei vârste a fierului, dacii au trecut la ritul pastoral-solar specific incinerării cadavrelor. Zeul lor suprem chotonianul Zalmoxis, a fost detronat de solar-uranianul Gebeleisis, care și-a schimbat reședința din adâncul peșterilor în înaltul cerului, pe culmile munților. Înhumarea resturilor funerare rămase de pe rug, în urne sau direct într-o groapă numită de arheologi necropolă birituală poate fi interpretată ca o reminiscență a vechiului rit funerar. Existența lor a fost descoperit de arheologi și în părțile Aradului.

Despre un ritual al înhumării creștine se poate vorbi în părțile Aradului începând cu secolul al X-lea, dar probabil, procedeul a fost mai timpuriu. La început progresul înhumării a fost lent, cimitirele secolelor VIII-IX și cele mai vechi fiind în general birituale. Incinerarea contemporană nu are nici o legătură cu mobilul religios al dacilor, romanilor sau dacо-romanilor care au practicat-o.

După moarte, rânduiala contemporană a creștinilor este înhumarea cadavrului așezat în sicriu ca răposat sau adormit. Se mai păstrează credința că neîngroparea unui cadavru uman aduce după sine mari calamități naturale, epidemii. De aceea, chiar și inamicii din timpul războaielor trebuiau înumați fie și doar simbolic prin aruncarea unui pumn de țărrână peste trupul inert.

Confecționat din lemn, vopsit în culori închise și decorat cu simbolistica funerară reprezentată la ortodocși și catolici prin semnul crucii, sicriul, numit și copărșeu, cosciug, raclă sau ladă, are conturul unei case de formă dreptunghiulară, cu acoperișul în patru ape. Este căptușit în pânzeturii albe asemenea vechii sale odăi. În exterior, pe una din laturi se scrie numele și vîrstă răposatului, ca un necesar act de identificare ulterioară. Îngropat după un ceremonial în cimitir, sicriul reprezintă un

loc de aşteptare al răposatului (adormitului), care spălat și îmbrăcat în veșmintele cele mai scumpe, curate și frumoase (de sărbătoare), este pregătit pentru înfățișare la *Judecata de Apoi și Înviere*.

Ceremonia înhumării care reflectă credința în viața de apoi, a proclamat mormântul și cimitirul, ca spații ce trebuie protejate. De aceea, cultul strămoșilor a generat atracție pentru locul de veci al părintilor și rudelor, prin venerări, ceremonii, construcții specifice și momente de reculegere, una din trăsăturile caracteristice religiilor monoteiste fiind și sacralitatea spațiului funerar.

Cimitirele reprezintă un interesant tablou etnografic, demografic și istoric. Ele pot indica accidentele naturale și sociale, exploziile și crizele demografice, infiltrarea alogenilor și gradul lor de asimilare, confesiunile și etniile, constituind și un bun sistem de a se aduna satele în urma invaziilor, epidemiiilor, spitele de neam de neam și familiale dispersate cu secole în urmă.

Cu o singură excepție, nu se cunosc cazuri de personaje din anturaje imperiale, care ajunse în părțile Aradului să și rămână aici pentru totdeauna. Astfel, în cavoul bisericii romano-catolice din Zăbrani-Neudorf, se află sarcofagul din bronz al arhiducesei Maria Anna Ferdinandă de Habsburg (1770-1809), răposată, în această localitate, în timpul refugiu din fața inaintării armatelor franceze de sub comanda lui Napoleon. Pietrele (monumentele) funerare din cimitire, criptele unor biserici și mănăstiri sunt însă mărturii ale mormintelor unor demnitari militari, politicieni, personalități locale eclesiastice sau civile, eroi din războaie. Plastica funerară a acestora este în general simplă, un epitaf, decorat cu o cruce sau semne decorative, sub care se desfășoară inscripția în limba germană, latină sau slavonă. Ele sunt uneori încastrate în zidul bisericii, sau cripte sau direct în cimitir. Un loc aparte îl ocupă osuarul celor 13 generali ai Revoluției Ungare din 1848 amenajat în cartierul arădean Subcetate în 1881.

Există vechi reglementări referitor la înhumare și morminte, dar mai coerente sunt cele Imperiale din timpul Mariei Tereza și Iosif al II-lea, care printr-un Ordin emis în 1781, a scos toate cimitirele în afara orașului.

Pe timpul episcopului Sinesie Jivanovici (1751 -1768), îngroparea morților se făcea de regulă a treia zi de la deces, după ce în prealabil, decesul a fost constatat oficial, înregistrat în documente speciale și eliberat adeverința de înhumare. Deoarece regula era frecvent încălcată, la 10 septembrie 1757, mitropolitul Pavel Nenadovici a trimis episcopiei arădene, *dispoziția sanitată* a împăratesei Maria Terezia, prin care se cerea tuturor preoților să intre în legalitate. Prin circulară se prevedea că în localitățile mai importante și la orașe, trupurile morților să nu fie îngropate înainte de a fi



Parastas. Cimitirul din Hălmagiu (1960)

controlate de *inspectorii rânduiți*, spre a ști de ce fel de boală a murit. Dispoziția trebuia aplicată mai ales în mediul urban, fiind interzis *obiceiul barbar numit sărutarea cea de pe urmă a mortului*, aşa cum era prescrisă în cărțile de cult ortodoxe, fie că era vorba de sărutarea însăși a decedatului, fie a crucii aşezate pe pieptul lui.

Uneori, în timpul epidemiiilor, când mortalitatea era ridicată, din rațiuni sanitare intervalul de trei zile nu era respectat. În 1771, o înaltă poruncă, prevedea ca nici un cadavru, mai înainte de curgerea a 48 de ceasuri să nu se îngroape, *în afara de a muri cineva de vreo boală lipitoare sau de ciumă; pe acela mai degrabă s-ar cuveni a-l îngropă, ca să nu poată și alții de la dânsul a se otrăvi*. Porunca a fost reluată și retransmisă periodic prin circulare episcopesci, semn că nu întotdeauna dispoziția era respectată.

În 1781, împăratul Iosif al II-lea a scos printr-un Ordin toate cimitirele în afara localităților. În urma acestuia, în Arad au fost desființate șase asemenea locuri de veci, suprafețele respective fiind azi acoperite de construcții.

În România, prin Legea pentru înmormântări din 27 martie 1864, s-a reglementat obligația tuturor cultelor ca în cel mult trei ani la sate și 18 luni la orașe, să-și amenajeze cimitire, la o distanță de cel puțin 200 m de localitate. După organizarea acestora, s-a interzis



Cimitirul din Bulci (1995)

înmormântarea la biserici, sinagogi, spitale, capele, sau alte spații unde se adună credincioșii pentru celebrarea cultului, chiar dacă acestea se aflau în afara localităților. Se mai prevedea faptul că înmormântarea se putea face individual, pe familii sau parcele cu excepția cimitirilor ortodoxe unde putea fi înhumat oricine, indiferent de confesiune. În caz de desființare, suprafața fostelor locuri de veci trebuiau menținute încă 15 ani, timp în care se puteau strămuta mormintele. După înplinirea acestui termen, suprafața respectivă putea primi orice alte destinații: piete, grădini publice, construcții, etc. Cu toate acestea, la mijlocul secolului XX (1950), în România mai existau aproximativ 200 de sate fără cimitire obștești, morții fiind îngropați, pe familii, în curțile și grădinile gospodăriilor, fenomen care se mai putea consemna chiar și după 1985, în unele cătune din Munții Apuseni. Această situație se complică atunci când se vând proprietățile deoarece în felul acesta odată cu ele se vând și strămoșii din preajmă.

Deși se acordă mare atenție înmormântărilor, aspectul cimitirilor, mai ales în mediul rural, lasă de dorit în multe localități, acest aspect fiind unul mai vechi. În

1931, revista *Biserica și Școala* aprecia că poporul trăiește un izbitor contrast. Dă importanță sufletului celui adormit prin înmormântări fastuoase, pomeni parastase, danii, dar nu are grija de estetica externă a mormântelor. Ele sunt lăsate la voia întâmplării, fără a exista vre-o rânduială pentru facerea gropilor, împărțirea parcelelor, trasarea cărărilor și înfrumusețarea. Numeroasele ordonanțe emise pentru îngrădirea și îngrijirea cimitirilor (mormintilor), nu au fost luate în seamă. În loc, ca pământul unde zac osemintele părinților și rudenilor, să fie împodobit, este călcat cu picioarele, făcându-se cărări peste el, sau devenind loc de pășunat pentru vite. Lucrările de înfrumusețare, trebuie să le înceapă preotul, învățătorul și copiii, apoi contează exemplul viu al familiei.

Această situație a intrat și în atenția Prefecturii arădene care în 1938, printr-o adresă atrăgea atenția Episcopiei că: *cimitirele românești sunt prea puțin îngrijite și starea lor este în flagrantă contradicție cu cultul morților. Pentru a dovedi lumii că și prin îngrijirea cimitirilor, suntem un popor creștin, civilizat, Vă îndrumăm să dați tot concursul preoțimii și dă ajutați atât prin punerea la dispoziție a puterilor de muncă cât și prin acoperirea cheltuielilor împreunate cu îngrijirea cimitirului spre a reuși să li se schimbe, în cel mai scurt timp posibil înfațarea tristă ce o au azi.*

Din nefericire situația este în general aceeași și astăzi.

SEMN DE CARTE

MĂ-NDUR SĂ CRED
Teodor Groza DELACODRU

Tu, care spui că vântul bate des
Și des ca vântul bați și tu cumplit
De ce mă-ndur să cred c-ai înțeles
Al pașilor mei zbucium infinit.

Tu, care spui că vântul bate rar
Și rar ca vântul bați acum și tu
De ce mă-ndur să cred că n-ai habar
De firul vremii dintre da și nu.

Tu, care spui că vântul bate lin
Și lin ca vântul bați și tu acum
De ce mă-ndur să cred c-o să mai vin
Cu-aceleași gânduri pe același drum.

DOCUMENTAR - Aradul în timp

DESPRE LIPOVA, CU DRAGOSTE...

Carina A. BABA

„Ghidul album al orașului Lipova și al împrejurimilor” (Editura Marineasa, Timișoara), al lui Mircea Olariu și „Monografia orașului Lipova” (Editura Marineasa, Timișoara), semnată de Victor Bleahu au fost, probabil, publicațiile care au dat startul în promovarea acestei regiuni încărcate de istorie și frumos, hotăr între Ardeal și Banat.

Astfel, acestor două publicații le-a urmat, în 2018, antologia de texte istorice și literare „Cetatea Lipovei de la Carol Robert de Anjou la ocupația sovietică” (Editura Ariegarda, Timișoara), un volum de colecție semnat de Daniel Vighi. Nu au trecut mai mult de doi ani până când Stelian Ioan Boia, Corina Ianotă Dubeștean, Maria Alexandra Pantea și Horia Truță au publicat volumul „Lipova. Istorie, oameni și fapte” (Editura Gutenberg Univers, Arad), iar, cea mai recentă carte a Lipovei, „Ilie Chebeleu. Cronica de la Șoimoș”, îngrijită de Bogdan Mihai Dascălu, prefațată de Crișu Dascălu, a văzut lumina tiparului în anul 2021 (Editura David Press Print, Timișoara).

Albumul lui Mircea Olariu se evidențiază prin fotografiile de excepție realizate de autor, care înfățișează, parcă, un colț de rai, deoarece Lipova are avantajul de a cuprinde forme de relief dintre cele mai diverse: câmp, deal, munte, defileu, formând un mixt ce-i impresionează chiar și pe cei mai exigenți ochi de... șoimi.

Monografia lui Victor Bleahu urmează drumul clasic al monografiilor: precis, obiectiv, cu multe „halte” statistice, cu multe „semne” – dovezi scriptice sau de altă natură a ceea ce ne este prezentat, notând aspecte legate de evenimentele mai importante petrecute la Lipova, de așezarea localității, de relief, de populație și, foarte important, de limba și grauriile populației din Lipova.

Antologia lui Daniel Vighi e de poveste: prezintă Cetatea în vremea regilor, în vremea sultanilor, îi amintește pe Atanasie Marienescu și pe Sever Bocu, dar insistă să ne (con)ducă pe cărările pietruite ale literaturii. Ioan Slavici, Viorel Marineasa, Daniel Vighi, fiind scriitorii care iubesc Cetatea, înveșnicind-o în cuvânt.

Când un volum este semnat de un singur om, e simplu... Dificil e ca patru personalități, patru corifei ai istoriei locale să publice o carte, dintr-o altă perspectivă, despre un oraș provincial, dar, totuși, cu rol deosebit de important în evoluția unei regiuni. „Lipova. Istorie, oameni și fapte”, semnată, după cum notam mai sus, de S. Boia, C. Dubeștean, M. Pantea și H. Truță.

Coperta, aducând o vintage, tentăază de la prima privire. Te lași pradă tentației, deschizi cartea și îți dai seama că ții în mâna o bijuterie: textele, însoțite

de multe note de subsol, doavadă a cercetării stăruitoare, sunt completate de imagini de o înaltă calitate grafică, fiecare având explicații detaliate. Nici nu e de mirare, de vreme ce autorii au colaborat cu Biblioteca Județeană „A.D. Xenopol” Arad, cu Centrul Cultural Județean Arad, cu Complexul Muzeal Arad, cu Muzeul Național al Banatului și cu Societatea de Științe Istorice din România – Filiala Arad, având astfel acces la surse de primă mână.

În sfârșit, „Cronica de la Șoimoș” reprezintă jurnalul unui preot, Ilie Chebeleu, care a consemnat tot ce s-a întâmplat în Șoimoș, Lipova, Arad și chiar în lume, în vremea păstoririi lui în Biserica Ortodoxă de la poalele dealului Cioaca Tăutului, pe care se află ruinele Cetății Șoimilor. Manuscrisul a fost păstrat mai multe generații, vâzând tiparul abia în acest an, cu scopul de a fi „un act de asumare ca model pentru tinerii de azi”. Printre altele, volumul cuprinde detalii importante despre „Prima Mare Bătaie”- Primul Război Mondial, război în care au luptat inclusiv șoimoșanii și lipovanii.

Stilul simplu, fără artificii, scoate la lumină firea realistă a autorului, care știe să cearnă din întregul unei zile ceea ce poate să aibă / are valoare în timp. Născut în toamna anului 1887, Ioan Chebeleu începe redactarea Jurnalului în anul 1912, la vîrstă de 25 de ani, vîrstă propice a conștientizării responsabilității pe care o avem față de comunitatea din care facem parte, poate din acest motiv și el se numără printre cei care, în 1918, au participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia.

De admirat este că fiecare volum prezintă orașul Lipova (și împrejurimile!) din alt punct de vedere, astfel că toate aceste publicații reprezintă valoroase piese de mozaic, care (re)compun o imagine multidimensională a trecutului și prezentului orașului cu... două cetăți (Cetatea Șoimoșului / Șoimilor și Cetatea Lipovei), un Bazar Turcesc, aflat pe lista monumentelor istorice a Ministerului Culturii din țară, dar și în catalogul monumentelor semilunii în lume, băi cu ape carbogazoase (Băile Lipova – apele minerale fiind descoperite de niște ciobani aflați în transhumanță prin Banat, aceștia numindu-le „ape acre”, din cauza gustului, datorat dioxidului de carbon), mănăstiri și biserici, un pod de poveste (e corect să precizăm că primul pod de fier de la Lipova nu e cel din romanul „Mara”. Inițial, în același loc, exista un pod de lemn, acela fiind prezentat în romanul lui Slavici!), Muzeul Orășenesc, deschis în casa lui Sever Bocu, etc.

ANIVERSARE

Luna lui Cireșar ne oferă plăcutul prilej de a felicita pe profesorul Horia Truță.

Aniversare frumoasă motivată de prezența, în paginile revistei noastre de la primul număr, fapt ce ne onorează.

La Salon Cultural Gutenberg Arad, îl declarăm Omul lunii iunie.



ESTETICA LIMBII

POVEŞTILE BODROGULUI MISTREȚUL CU COLȚII DE FIER

Delia CHEVEREȘAN

Era pe vremea colectivizării, de care n-a scăpat niciun sat din România. S-au format echipe de activiști, oameni care au acceptat, cu voie sau fără voie, noul regim, și au venit în sat să-i lămurească pe bodroganii care nu voiau în niciun chip să cedeze, să se înscrie în colectiv.

Această „armată de nepoftiți” trebuia hrănita și „adăpată”. Răchie și vin se găsea la fiecare casă și sătenii au înțeles că băutura dezleagă limbile și aşa au aflat lucruri care, în altă împrejurare, nu se spuneau. Mâncarea însă era drămuită în fiecare gospodărie, nimeni nu voia să taie vreun miel sau vreo pasăre și să-i hrânească pe musafirii neinvitați. Singura soluție era vânatul.

Repede s-a găsit un vânător bun, care se trăgea și el din Bodrog. Paznicul de vânătoare, Florea Dărău, știa locul unde își avea culcușul un porc mistreț, o scroafă bătrână, care de câțiva ani nu mai avea purcei. În schimb, făcea mari pagube în hotarul satului; prin grâu și prin porumb râma cu râțul de parcă ar fi trecut plugul.

Au plecat de dimineață, de la ora 5, în pădure și s-au așezat la pândă. Dărău a gonit-o din culcușul ei, direcționând-o spre locul unde aștepta vânătorul cu pușca pregătită. A tras un foc și porcul a căzut la pământ, dar n-a murit. De frică, vânătorul s-a suiat pe o grămadă de crengi pentru că știa că sălbăticina este agresivă până își dă suflarea. Simțind omul în preajma ei, s-a învărtit în jurul grămezelii de crengi, râmând pământul, apoi a plecat prin pădure. Dărău, împreună cu alți câțiva gonaci, au pornit să caute după dâra de sânge și după gemetele ei. Au găsit-o și au mai tras câte un foc, să fie siguri că a murit. Cu greu au urcat-o într-o mașină de teren, dar „curajosul” vânător n-a mai putut fi dat jos de pe grămadă de crengi, unde s-a urcat de frica scroafei decât cu multă muncă de lămurire.

Au dus „prada” la Bodrog și au dat-o în primire bucătăresei pricepute a satului, teta Iustina. Gospodina „a pus de-o tocana” în cătlanul din ocol, ca să-i sature pe „nesătui”. A fierit carneea ore în sir dar, tot n-a fost bună de mâncat. S-a servit aşa cum era iar, „goștii” morți de foame și aburiți rău de băutură și-au luat farfuriiile așezându-se care pe unde apuca, fiindcă nimeni nu le-a întins masa. Carnea de scroafă bătrână, nefiind fiartă, cu greu se putea mâncă; se întindea de puteai face praștie din ea. Au aruncat-o prin curte, dar nici cainii, nici găinile nu s-au apropiat de ea. Să fi auzit atunci la blesteme și înjurături la adresa vânătorului și a neamului lui!

„Mistrețul cu colții de fier” a tocit dinții celor care au aderat la „noua religie”, dar i-a încolțit și pe bodrogani, obligându-i să se despartă cu durere și multă suferință de bucatea de pământ, de cai și de căruță și de toate uneltele care le-au asigurat o viață modestă, dar tihnită.

Povestitor: Virgil Damian, vârstă: 89 ani

DIALOGURI

FLORICA R CANDEA FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU VIRGILIU BRADIN DESPRE MORFEME ȘI METAFORE SEMANTICE

FC-Ce înseamnă scrisul pentru Virgiliu Bradin?

V.B. Întrebarea pe care mi-a adresat-o, este, în primul rând provocatoare, dar în același timp și deschisă, făcând loc unor nostalgice incursiuni, întoarceri în timp, spre anume momente semnificative din viață, legate, mai ales, de trainica mea aventură spirituală în Arta cuvântului. Astfel, scrisul, învăluirea acestuia în multiple trăiri și zbateri sufletești, este anevoie de definit și de exprimat clar, în termeni măsurabili, fiind un miracol al sufletului, al simțirilor lăuntrice, exprimate prin șlefuirii expresive ale limbajului, o biruință și o seducție asupra cuvântului. Scrisul, pentru mine, trebuie să însemne, vorbind în general, o aleasă rostire, prin ziceri elegante și armonioase, cum spunea, odinioară, un înaintaș al poeziei românești. Dar nu este suficient, am adăuga noi, dacă pecetea ideilor și a sufletului, nu ar fi prezentă.

FC-În anii de tinerețe ai scris și ai debutat, ca o aducere aminte, ca poet.

Ce este, pentru tine, poezia?

VB-Fără îndoială, poezia, adevărată poezie, face parte din trăirea și universul uman. Nu știm, eventual, cum bine se întreba, în urmă cu mai bine de un veac, și bardul hispanic *Federico Garcia Lorca*, Ce este poezia, dar simțim și știm că este, cum respiră, cum totuși există și va exista făcând parte, mai ales, în anumite momente, din ființa și viața noastră.

Greu definibilă, ca și viața, poezia nu încetează de a ne provoca, de a ne incita spiritele, de a stârni cele mai variate întrebări, de a fi exprimată, în timp, prin diferite maniere stilistice, de a biciu fără întrerupere, inteligența și spiritul creator, atât pe planul expresiei, cât și în cel al formei, al ideilor, dar mai ales, este mereu și o permanentă provocare a sensibilității și a frământatelor noastre gânduri, exprimate sub mantia poetică. Poezia, de multe ori, ne purifică și ne tămașuiește în momentele încercate din efemera noastră existență.

Mărturiseam, cândva, într-o poezie din tineretile mele că:

„Primenesc cuvintele/Furându-le/Fruntea solemnă/Și albă/Și le desfac culorile/Din nopțile lungi/De nesomn/Spovedind/Somnul firav/Al celor răniți/Bântuiți/De vântul din urmă/Și le dezleg fața/Cu hainele mele-Gândurile-Rănilor multe/Din clipe adânci...” (Naufragiile nopții)

În mod cert, poezia este un dar al sufletului și al expresiei acestuia în cuvinte, în rostire, o temerară aventură spirituală ce dă glas unor densități existențiale ce învăluie, asemenea unui mister, ființa poetului.

După cum bine se știe, artele se disting și se deosebesc în funcție de natura materiei lor, proprii, de exprimare.

Materia poeziei este limbajul, limbajul poetic prin intermediul căruia se stabilește un altfel de raport între simțuri și viață. Spunea Bergson că poetul, al cărui e mai datorat de viață și de nevoile sale, percepse realitatea în forma sa pură, de începuturi, în care caută să coboare, prin imaginea și simțire, și ca să și-o transpună prin cuvânt. Iată de ce, poetul este de cele mai multe ori un adorabil innocent, nepervertit și nededat la toate vicleniile și perversiunea umană. El este un permanent copil ori adolescent ce privește mereu a mirare. Cel puțin acesta a fost și cazul meu, odinioară, ca Tânăr poet.

FC-Îți mai amintești de când ai fost furat de lumea fabuloasă a scrisului. De când datează primele tale încercări?

VB-Dacă acum, mă reîntorc, și bine mă gândesc, la anii copilăriei, de când îmi aduc aminte că am început să scrie și faptul că realitatea mea de atunci era, în majoritate, cea izvorâtă dintr-o lume a imaginarii, coborâtoare dintr-o lume a poveștilor și a basmelor, ori, mai târziu, a Luceafărului lui Eminescu. Fiind din Podgoria Aradului, din Cuvin, basmele lui Ioan Slavici în diferite ediții, nu lipseau din casă. Acestea erau izvorul primelor poezii și povești scrise pe atunci, dintre care, unele, se mai păstrează în casa părintească.

Da, îmi amintesc, și îmi vine acum să zâmbesc, cum uneori, în zilele de iarnă, când se mai adunau prieteni și tovarăși de joacă pe la mine, îmi cereau, adeseori, să le spun sau să le citesc poezii, dar mai ales povești, ziceau ei, „inventate”. Așa am ajuns să „inventez” *povești și poezii* pentru ortacii mei din vremea prunciei.

Părinții mei, intelectuali ai satului, pasionați de citit, aveau în permanență cărți pe noptierele lor, potrivite vârstei, în care se cufundau până noaptea târziu.

După ce învățasem bine și repede să scriu și să citesc, îmi cumpăram în permanență cărți, potrivite vârstei, iar pe măsura surgerii anilor am beneficiat din plin, și de biblioteca lor în care nu lipseau marii clasici ai literaturii române și a celei universale. În minte că mai mic fiind, eram de-a dreptul fascinat de coperta unor clasici ruși, Tolstoi, Cehov, Dostoievski și alții, editați de „Cartea Rusă”, în cărti având coperta broșată și scrisul pe ea aurit. Nu erau cărți pentru vârsta mea de atunci, dar le mânăgăiam și le răsfoiam paginile pline de ilustrații. Abia mai târziu, în anii de facultate, m-am cufundat în minunata lor lume.

Multe dintre aceste cărți le mai păstrează cu evlavie în biblioteca mea de la țară. Le mai mânăgăiesc și astăzi și le răsfoiesc cuprins de nostalgie. Ce vreți, trecut-au anii dar amintirile rămân.

În anii de liceu devenisem un adevărat devorator de cărți, citind multă beletristică în defavoarea pregătirii unor teme pentru a doua zi. Citeam mult și începusem, mai spre sfârșitul liceului să compun iarăși poezii. Stilurile mele de atunci, ce îmi păreau grozave, îndrăznind să le citi și colegilor, mai ales colegelor, pastișau din plin pe Coșbuc, Alecsandri ori Eminescu, dar și pe Bacovia ori Arghezi.

Erau, din păcate, singurii, dintre poetii români, acceptați să studiați și prezenți în manualele școlare ale vremii. Era aproape firesc „ca după terminarea

liceului, focul acesta al scrisului ,să mă poarte spre Facultatea de Filologie, cea din Timișoara, fiind mai aproape de casă.

FC-Recreează, în câteva cuvinte, atmosfera literară din anii studenției, legată de debutul tău ca poet și publicist.

VB-Încă de la început, chiar din primele luni de student, am întâlnit colegi dormici să păšească cu temeritate în lumea lui Orfeu, ispititi de înrăurirea cuvintelor. Cu toții se credeau plini de entuziasm, mari poeți ori prozatori în devenire, încrezători în harul și în destinul nostru literar. Eram, aş zice, o generație de tineri, deloc blazată, însă îngrădită în avântul ei cultural de canoanele social-politice ale vremii, o generație dormică de afurmare, lipsită însă de posibilitatea de astăzi de comunicare scrisă a creației, căci revistele culturale studențești nu existau, prin anii 1967/1968, cu excepția celei din București-Amfiteatru. Revista era mai greu accesibilă nouă, celor din provincie, dar spre bucuria mea, gazeta literară bucureșteană își va deschide paginile sale, încă din 1968 și pentru poezile mele, consacrându-mi astfel, debutul literar, ca Tânăr poet.

Tot din acest an și revista Uniunii Scriitorilor din România „Orizont” editată la Timișoara, a început să-mi publice grupaje de poezii. Păsîsem deja și mă ancorasem tot mai mult în viața culturală timișoreană și printr-o permanentă și activă participare în lumea cenaclurilor literare, atât a celei de pe lângă revista Orizont, cât mai ales a celei de la Casa Studenților, ce purta numele unui talentat nuvelist ardelean, Pavel Dan, cenaclu condus de criticul literar Nicolae Ciobanu, profesor de Literatură contemporană la Universitatea Timișoara.

FC-Ce a constituit pentru tinerii condeieri de atunci, din rândurile cărora făceai parte în anii studenției, atmosfera dintr-un cenaclu literar?

VB-Acum aş îndrăzni a spune, chiar cu foarte mare convingere, acei minunați tineri, frumoși sufletește și încrezători în destinul literar, poate mai puțin interesati de lungile, uneori, cursuri și dezbateri „seminaristice” despre morfeme ori semanteme, își vor găsi, în parte, libertatea de comunicare în lumea și atmosfera fascinantă a cenaclului literar, loc în care bucuria fanteziei era lăsată la loc de slobozenie.

Cenaclul literar de la Casa de Cultură a Studenților din Timișoara „Pavel Dan”, îmi place să cred, a fost, pe vremea aceea și pe vremurile aceleia, cel mai important loc de formare a tinerei generații de tineri scriitori și de critici literari pe care i-a dat Banatului, pe la începutul deceniului al șaptelea. Era o generație care, cum vorba spune, se forma și se descoperea din mers, luând contact, prin anume prelegeri și dezbateri, cu acea literatură a înaintașilor, denigrată, mistificată, ori învăluită în perdea iluzorie a literaturii proletcultiste, sub a cărei zodie nefastă, din păcate, ne-am format, în mare parte, pe băncile școlilor, majoritatea cenaclistilor de la Pavel Dan .

Membri cenaclului se întruneau, cu regularitate, în fiecare duminică dimineață, într-o sală spațioasă și intimă, de la Casa de Cultură a studenților, unde, în aburul aromat al cafelei, se citea poezie, proză scurtă, fragmente de roman, epigrame ori chiar piese de teatru, iar profesorul Nicolae Ciobanu, cu spiritul său

didactic, avea grija ca scrierile literare, ce se citeau, sa fie susținute și de o prezentare critică, de către un alt membru al cenaclului, din anii mai mari, ori scriitori consacrați, cum erau, printre alții, Sorin Titel, Livius Ciocârlie ori Cornel Ungureanu, bunăoară, dar și alți universitari, tineri pe atunci. Urmau apoi interminabile și controversate aprecieri critice, învăluite într-un parfum „academic”, sobru și elegant ca expresie, fără jigniri ori ironii,,chiar și atunci când aprecierile unora nu erau dintre cele mai elogioase. Nimeni nu pleca supărat, căci mai apoi atmosfera se destindea, după ședință, în crâșma de la colț din piața Kuthl, iarna la un pahar de vin fierb și primăvara și toamna, în grădina de vară, la o bere, când discuțiile devineau pline de glume și poante amicale, presărate, mai ales cu anecdotă și mici cancanuri din lumea literară de atunci.

Aici, în cadrul ședințelor cenaclului, am debutat atât eu cât și marea majoritate a celor din generația mea iar Nicolae Ciobanu, președintele cenaclului, a avut grija, prin mari eforturi, a ne face cunoșcuți, editând o placetă colectivă intitulată „Efigii”(1969), spre bucuria și mândria noastră.

După ceva vreme, mai bine de un an, am pregătit și am predat spre editare, un volum de versuri, dar acesta va fi refuzat din cauza cenzurii timpului (era prin 1970), pe motiv că poeziile aveau un conținut neadecvat momentului politic de atunci, neavând, chipurile, mesaj corespunzător epocii. Așa erau vremurile!

Revenind la esența întrebării, de la care am pornit, aş spune că atunci cenaclul Pavel Dan, prin rafinata atmosferă, de mare ținută intelectuală, va constitui un alt important factor al formării mele spirituale.

FC-Desigur, că ar fi, în mod firesc, multe de evocat pe panta bine curgătoare a amintirilor, dar, întorcându-ne la prezent, te-aș întreba de ce, mai multe dintre cărțile tale pornesc și sunt scrise sub imboldul trecutului, al istoriei, învățământului și al civilizației Aradului?

VB-Istoria, trecutul, vieții de oameni, cu faptele lor de seamă, vrednice de ținut minte, consemnate, de altfel, în memoria unei națiuni, au constituit și pentru mine, asemenea multora dintre noi, o lume plină de fascinație, pe care încercam să o deslușesc și să o înțeleg și prin puterea imaginației. Fiind și în același timp mișcat sufletește de tulburătorul material faptic, strângând în urma investigațiilor și cercetărilor noastre și printre locuitorii mai vârstnici ai Cartierului Pârneava, cunoscut în urmă cu mai mulți ani drept „suburbiul” românesc al Aradului, preocupările mele scriitoricești s-au abătut spre recrearea unor pagini legate de trecutul cartierului, mai ales de personalitățile sale de altădată, ce vor deveni, peste ani, adevărate modele umane.

Cu adevărat, multe dintre scrierile mele, cu caracter istoric, au scos la iveală pagini uitate din trecut, ținute multă vreme în tăcere. Paginile acestora se reîntorc în timp, surprinzând-o cu totul altă lume, a celor care, cu cinste, au vietuit pe aceste locuri, o lume pe care nu avem dreptul să o uităm, căci ea face parte din istoria noastră.

Cititorul trebuie să știe că volumele mele legate de istoria și civilizația Aradului, nu au fost scrise de către un istoric, ci de către un filolog prin instrucție și

vocație, ce a încercat, cât mai mult posibil, să nareze, recreind evenimentul prezentat, însă numai sub rigoarea adevărului istoric, aşa cum s-a regăsit în paginile gazetelor ori în documentele cercetate. Mă bucur acum că am reușit să adaug în circuitul istoric al Aradului, câteva noi pagini prin cărțile mele.

FC-Acest parcurs, cumva, m-a dus și pe mine în mreaja anilor studenției, cam tot pe-acolo eram și eu... însă, am decis să mă dedic, oarecum, mai târziu, acestei vocații, dacă mă pot exprima aşa, nu de alta, dar, bănuiam, încă mai bănuiesc, cum suntem priviți, noi, cei care, nu avem stare! Așadar, dacă, simplu îți mulțumesc, ar fi prea puțin, și, văd, că tu, Virgiliu, citindu-mă (printre chiar foarte puțini, încă este la sertar creația ultimului an, din variate motive) mă feliciți, în stilul propriu. Mulțumesc! Acum, propun să... Întoarcem foaia acestui dialog Față în față...

VB-În primul rând este firesc să te felicit pentru plăcuta trudă dusă cu zbaterile sufletești în realizarea impresionantului și de invidiat volum de poezie, intitulat, inspirat, „Pagini din clipe”, editat în 2020, cu peste patru sute de pagini. De ce acest titlu? Pătrunzînd, la o lectură atentă, în fiorul plin de sensibilitate și de profunzime al poeziilor, grupate pe mai multe cicluri, era cât se poate mai potrivit să îl intitulezi aşa, deoarece, cum și spuneai în atipica dar excelenta Prefață „Fiecare clipă e un moment de Intrânduri, de unde, iată, încearcă să pătrundă Înțelesuri”.

Așa și este, căci deschiderea lirică a poemelor ,ne poartă spre o vibrantă și autentică bucurie a sufletului,recreata în noi,oferind fiecăruia o corespondență sentimentală între cuvânt și întâmplări reale sau imaginare ,prin care,poate,fiecare a trecut sau ne doream a trece .

Chiar într-un poem de început, grupat într-un metaoric ciclu, intitulat superb „Cartea dimineților cu amiezi înserate”, te mărturisești: „*S-a întâmplat în sinea mea o noapte/și-ai picurat ades/din nori sălbateci/lucind în dalba-mi lună/miresme/ametisturi/licariri de șoapte*” (S-a întâmplat)

Textul poeziilor, luate în parte, este, de cele mai multe ori, un răscolitor și incitant Recital metaoric, uneori chiar simbolic, bazat pe emoționante trăiri interioare, oferind, din punct de vedere stilistic, o discretă ambiguitate, menită să definească meșteșugita manta poetică ce înveșmântează povara unui gând sau voluptatea unei tainice trăiri: „*Cad turturi de-ntunerec/peste umerii tăi/se-nfoliază tava/imbină cu staniol de bomboane/și/ce dacă/la coada ta /stau îmbătrâniri plecate*” (Ma bien aimeé)

Uneori, în poezii, asociațiile emoționante se suprapun în chip fericit, cu cele cognitive, aducând cu sine, ca într-un creuzet al cuvintelor, adevărate festivaluri metaforice, aflate într-o deplină și inspirată orchestrație lirică plină de incantatie .

Elocvențe sunt, astfel, numeroasele poeme, fără titlu, structurate în Promenade cum ar fi: „*Pe sub păsări de sub friguri/am brândușe/doamna mea/hai/să-ți dau de deochi/maică/e veselă/nebădăioasă/primăvara/e sclava/in*

casă/pe sănii copacilor îmi sugrum /zbor /de amintiri/frunze căzând/nori plângând/timp alergând, iată” sau „Azi/mă îmbrac în sonet/și iau la braț/frânturi de menuet/e ziua/când/la piețe se dau/cocoși de fulgi/de nea”.

Proiecția visului, pornind de la o simbolistică sugerată de senzații olfactive „miros fructele” ori gustative „gusturi iuți”, călăuzesc spre stări intime, ancorate într-o involburată simfonie sentimentală, legată de trecutele iubiri:

„Miros fructele a vise/și gusturi iuți/se cată-n poală/și se destramă/norii/și voci îmi pare/că aud/albinele/se-nchid în stup/pasteluri din oglinzi/se rup/se rup” (Nuanțe).

Ai avut perfectă dreptate, când afirmai, distinsă poetă, Floare Cândea că „Scrisul e locul de refugiu, în care, dorințele neîmplinite pot căpăta „înfățișare” iar volumul, plin de muzicalitate interioară, Pagini din clipe, se dovedește a fi, în chip fericit, un astfel de loc.

SEMN DE CARTE

SEMNE...

Liviu NADİŞ

S-au umplut de praf
toate cetățile tinereții mele
și-au venit cucuvăile să
vestească posibile primejdii...

Mi-am făcut curaj și cu
ultimul vânt primăvăratic
am bătut în porțile cetăților
pline de prafurile tinereții
și nu mi-a răspuns decât un ecou...

Pe zidurile prăfuite
pe lângă ferestrele închise
doar iedera urcă pe nordici perete
sătui de praf învăluți în
lumina roșiatică a unui
apropiat apus...

Sunt semne că mâine va bate vânt
peste câmpii și cetățile tinereții
și cucuvaile o să tacă
orbite de un nou răsărit...

DIALOGURI

DIALOGURI NECONVENTIONALE FLORICA R. CÂNDEA ÎN DIALOG CU CARINA A. BABA

Florica R. CÂNDEA

Absolventă a Universității din Timișoara, Facultatea de Filologie, secția Română-Franceză, 1975.

2008-prezent: Consilier editorial, redactor șef la revista „Gutenberg” a Tipografiei arădene Gutenberg.

Corespondent de presă la periodicele arădene: Curierul Aradului, Informația Aradului, Agenda Zilei, Măsura, Flacără Roșie, Adevărul, Jurnal arădean, Glasul Aradului, Aradul, Studii de știință și cultură, Buletinul de Arad, diferite site-uri etc., peste 450 de articole, știri, reportaje, eseuri, recenzii, note sau însemnări tematice.

Corespondent la periodicele comunităților românești din diaspora: Foaia noastră - Ungaria, Libertatea - Serbia, Unirea - Viena.

Membru UZPR.

FRC: Servus, Carina! Am să mă justific de ce nu te-am prevenit despre acest neconvențional dialog. Știu, nu-ți plac ieșirile cu ferestre spre un anume cunoscut. Însă îți propun să vorbim și despre Carina A. Ienășel și despre Carina A. Baba. Eu le cunosc pe amândouă, deci...

CB: Într-adevăr, surpriza acestui dialog a fost de proporții. M-am ferit întotdeauna de a spune prea multe despre mine, din două motive: pe de o parte, ceea ce afirm prin cuvinte, trebuie să suțin prin fapte, iar pe de altă parte, parafrazându-l pe Nichita Stănescu, „eu nu sunt decât o pată de sânge care vorbește!”... sunt alții care au făcut și fac lucruri mult mai frumoase și importante decât pot și știu să fac eu. Cât despre Carina A. Ienășel și Carina A. Baba, spun doar atât: tatăl meu! Cutuma cere una-alta și trebuie păstrată, dar săngele meu e săngele tatălui meu, iar versurile mele vorbesc o limbă a sufletului învățată de la tatăl meu, aşadar vor fi iscălite cu numele lui. Sunt mândră de acest nume, fiindcă el l-a primit curat de la ai lui și l-a lustruit cu generozitate, bunătate, loialitate, înțelepciune și mult curaj...

FRC: Haide să le spunem celor de la Salon că sunt mulți ani de când ne cunoaștem. Cărțile mele, unele, au fost plămădite de tine. Îmi place mereu să spun cum eu cred în tineri. Acum ești dascăl prețuit, mamă bună, colegă și prietenă de suflet. Te invit să povestești din toate căte ceva.

CB: Vorbe prea mari pentru mine. Ani mulți sunt de când v-am cunoscut. Îmi amintesc, pe lângă volumele pentru copiii dv. de pe atunci, pe care eu doar le-am aranjat, munca autorului fiind totuși cea care contează, îmi amintesc și de un

concurs. Eram la început în învățământ, (sincer vorbind, și acum sunt! Profesorii sunt totdeauna la început, mereu au ceva de învățat...) Ați organizat, la Arad, un concurs de poezie pentru elevi. Au participat și câțiva copii de la școala din Birchiș. Și au câștigat. Pentru un dascăl debutant un premiu nu e puțin lucru. Îmi dau silință să fiu dascăl bun, dar mă tem de acest epitet. Implicită multe! Uneori e foarte important să pătrunzi în sufletul copiilor și de acolo să începi. Cât poți. Faci tot ce poți, apoi îi spui lui Dumnezeu că tu îți-ai terminat partea și e momentul să intre El în scenă.

În cea ce privește relația mea cu colegii, îmi permit o glumă: era o vreme în care eram o colegă îndrăgită... Pe atunci nu le ceream acestora tot felul de situații pentru comisia de care răspund, formarea și perfecționarea cadrelor didactice. Au început, bietii, să se teamă să deschidă e-mailurile de la mine, atât de des le scriu, solicitându-le tot felul de documente, dar, din toamnă, reducem din birocrație și îmi recapăt statutul de bun coleg.

FRC: Superbe îmbinări de cuvinte. Mulțumesc, Carina! Știu, lucrezi foarte mult. Nu am făcut mai nimic pentru tine, în vreme ce am simțit că peste ani m-am aplecat să adun prietenii în ghem de cuvinte. Uneori, funia a cedat. Crezi că diferențe de visuri, de concepții, de trufii, ne pot dezbină atât încât să doară durutul.

CB: Fiindcă a venit vorba de muncă, nu demult m-am plâns cuiva de căte am eu de făcut... Replica, venită extrem de simplu și de sincer, mi-a dat de gândit: „Tu îți faci de lucru!” Așa e! Are perfectă dreptate! Îmi place să lucrez, cu atât mai mult cu cât majoritatea activităților mele se îmbină foarte bine cu pasiunile mele. Îmi amintesc că, studentă fiind, îl admiram foarte mult pe Mircea Eliade, care reușise să doarmă doar patru ore pe noapte, în rest să lucreze. Din păcate, eu am nevoie de mai multe ore de somn, timpul (îmi) curge prea repede și sunt atâtea lucruri de cercetat, atâtea cărți de citit, atâtea proiecte de elaborat și aplicat... mi-ar plăcea să se inventeze o mașinărie care să facă timpul să curgă mai lent...

Prietenii nu pot să dureze în absența unor principii similare. De aceea, adevăratele prietenii pot să fie dezvoltate doar de oamenii frumoși sufletește. Desigur, unii se nasc frumoși, alții devin, iar alții poartă măști de rascolnici, dar tot frumoși sunt pentru cine știe să îi privească. Mai e vorba și de cititul printre rânduri. Pe oameni ori îi citești în acest mod, ori îi lași în pace. Da, dacă nu îți vin ca o mănușă, nu poți să fii/să rămâi prieten cu ei. În ceea ce mă privește, am avut norocul, moștenit de la tatăl meu, să întâlnesc oameni frumoși, pe sufletul meu. Îmi sunt prieteni de nădejde. Îi admir, mi-au devenit modele și le-am și spus acest lucru. Probabil că nu au crezut, dar va veni o vreme când își vor aminti și își vor da seama că am vorbit cât se poate de serios.

FRC: Așa e, Carina! Mama ta vine din Țara Maramureșului. Are un nume. Cum ai primit asemănarea și ce ne mâna pe noi să dăm mâna cu radioul, cu revista Gutenberg și să facem din Salon Gutenberg o adunare osmotic sincretică.

CB: Nu cred în întâmplare. Ceea ce am trăit în copilărie e fundamentalul a ceea ce sunt și fac astăzi. De pildă, un cuvânt bun spus cuiva la vreme potrivită, se va întoarce, ca un ecou, cine știe când și în ce împrejurare...

Godja, acesta este numele de fată al mamei mele. Recunosc, am stat pe gânduri când am aflat că pe redactorul revistei „Unirea” îl cheamă tot aşa. Mama îmi spunea că în Maramureş, pe Valea Izei, sunt foarte multe persoane care poartă acest nume. Am fost curioasă să găsesc originea lui, dar nu e foarte clară. Pe de o parte poate să aibă la bază tema slavonă „god-”, pe de altă parte e foarte probabilă derivarea de la hipocoristicul Gogea < Gheorghe...

În fine, am început să publicăm în „Unirea”, ne-am împrietenit cu lumea de acolo, astfel nu a rămas decât un pas până la lansarea comună a revistelor „Unirea” și „Gutenberg”. Îmi amintesc că acest lucru se realiza sub auspiciul numărului 11... Anul 11 de „Gutenberg”, numărul 11 al „Unirii”... Apoi, s-a născut ideea emisiunii radio „Români pentru Români”. O adevărată provocare căreia sper să îi fac față. Invitații mei sunt oamenii frumoși ai Aradului. Prima mea emisiune a ieșit bine. Cel puțin aşa cred. Desigur, acest lucru se datorează invitatului emisiunii, Mihai Henț. Foarte mulți oameni s-au bucurat să îl asculte. Am fost foarte atentă și la emisiunile colegilor meu: fiecare are un stil aparte, o savoare aparte. Îmi place că fiecare dintre noi își păstrează autenticitatea, că emisiunile nu seamănă între ele... Cred că emisiunea noastră va fi un pic atipică în comparație cu alte emisiuni radio. Deja e, prin însuși faptul că suntem patru, fiecare cu săptămâna noastră.

FRC: Ce frumos... Aș vrea să ne oprim asupra vocației tale de dascăl. Cum ai hotărât că acesta e drumul tău? Eu am debutat mângâind frunți de copii cu deficiențe. Este sufletul tău parte din copiii cu care lucrezi și de ce?

CB: Mi-am dorit să devin dascăl încă de prin clasa a VI-a. Pe atunci le „corectam” fraților meu mai mari temele de casă... sigur că nu le mai puteau prezenta profesorilor. Nici pe prietenele mele din copilărie nu le-am scutit. Joaca noastră presupunea ca ele să învețe poezii de Coșbuc și Goga, iar eu să le ascult. Firesc ar fi fost să urmez un liceu de filologie, dar pusesem pariu cu o colegă că voi intra la Contabilitate. Concurența era destul de mare și aceasta considera că eu nu am nicio șansă, din alte motive decât cele legate de învățătură. Era un pariu amar. Al celui care înaintează numai și numai prin forțele proprii. Am fost admisă.

Pe vremea aceea încă se dădea examen de admitere. Nu mai știu ce aveam de scris la mate, dar la română m-a ajutat Eminescu. Nu mi-a fost ușor în cei patru ani de liceu. Am fost cea mai bună la română... intr-o clasă de matematicieni și contabili. Dar nu am renunțat. Nici la pariu, nici la visul meu. Am atestat de contabil, licență de filolog și o amintire neprețuită de la o oră de matematică, în care domnul profesor mi-a spus, după ce încercasem eu să îl conving că unora, pur și simplu, nu le e dat să înțeleagă matematica: „Ienășescule, geometria și poezia se întâlnesc într-un loc luminos...” Dacă el ctea poezia lui Ion Barbu, și eu îmi puteam lua bacalaureatul la mate.

Facultatea a fost una dintre cele mai frumoase perioade din viața mea. Sunt mulți profesori de care îmi amintesc cu drag, Mărcuș, Malița (de la Cluj) și Vlad sunt doar trei dintre ei. De acolo... până la catedră a fost doar un pas. Tot frumos.

De colegii meu de la Birchiș îmi amintesc cu mare drag. Eram o mână de

oameni... cercurile noastre pedagogice erau ospete, serbarele... adevarate spectacole... Copiii?... Imi amintesc de toti. Primavara imi aduceau mereu branduse, ghioceli, lacramioare... mă aşteptau dimineaţa, spre necazul profesorilor de serviciu, la intrarea în şcoală, cu flori. Învătau după putere. Am avut copii foarte buni la română, alții erau aşि la matematică, dar unul dintre ei m-a impresionat în chip deosebit: Marian Ardelean.

În timpul celor patru ani de gimnaziu a citit toate cărţile cu temă istorică din biblioteca şcolii. Nu erau puşine. Se ascundea, mai ales vara, în podul casei, cîtea şi... mânca nuci. Nu îndrăznea să coboare de acolo, fiindcă avea foarte mult de lucru şi nu ar mai fi avut timp să citească. Când aveam de predat „Sobieski...”, „Scrisoarea III” sau „Paşa Hassan”... el era mâna mea dreaptă. Făceam lecţiile în tandem. Îmi plăcea că toti răspundeau provocărilor mele... aveau opinii, ştiau să joace teatru, să improvizeze chiar, în privinţa asta imi amintesc de Cosmina Tanislav şi Nicoleta Andraş, care au interpretat magistral rolurile Smarandei („Amintiri din copilărie”) şi al doamnei Popescu („Vizită”). La nivel de improvizaţie, fiindcă eu le spusesem doar că fiecare dintre ele trebuie să îşi susţină punctele de vedere în privinţa educaţiei copiilor: stil exigenţă sau indulgent... Unii şi-au continuat studiile, având acum profesii importante, alții şi-au întemeiat familii, alții au reuşit în ambele domenii, iar alții... cei mai dragi mie, abia au început facultatea. Păstrează legătura cu ei şi mă bucur pentru fiecare în parte, când aud de vreun succes cât de mic.

Copiii mei de acum sunt la fel de sufletişti. Tin la ei foarte mult. Sunt buni când vine vorba de lucruri migăloase. Cunosc tehnica quillingului, a iris foldingului, unora le place să muncească, altora să citească. De pildă, nu mică mi-a fost bucuria când am aflat că o fată reuşeşte să citească un roman întreg, „Hoţul de cărţi” să zicem, într-un week-end. Nu-i prea plac ei temele de casă, dar cititul reprezintă o pasiune de necontestat. Şi are talent şi imaginaţie într-ale compunerii, astfel că din acest punct de vedere nu imi fac probleme pentru examenele care o aşteaptă. De asemenea, le place să se caţere. Există nişte pereţi speciali, cu pietre speciale, ei ştiu cum se numesc... sunt foarte buni la acest lucru. Cât despre clasa la care sunt dirigintă, am reuşit să ii tin departe de conflicte, să sudez clasa, să comunic cu ei... sunt copii cu suflet bun, foarte încăpătânaţi, dar cred că i-am găsit fiecărui câte un călcâi al lui Ahile, astfel că ne descurcăm.

FRC: Am să te descos cu privire la scrisul tău. Unic. Rimă perfectă. Mesaj tulburător. Prozodie perfectă. Cum toate acestea?

CB: În primii ani de liceu nu scriam. Deloc. Dar, într-o zi, doamna profesoară de română mi-a spus că trebuie să merg la un cenaclu literar, care tocmai se înfiinţase la Lipova. Ideea cenaclului ii venise domnului învătaţător Codreanu. I-am întâlnit acolo, printre alții, pe Voica Vanu, Mircea Stepan şi Sergiu Caşş. Mă limitam să stau într-un colţ şi să ii ascult citind din creaţiile lor, discutând aprins, fiindcă stilul lor era opus. Voicai, mare iubitoare şi cunoşătoare a operei lui Păunescu nu ii plăceau creaţiile lui Stepan, iar acesta, fin cunoşător al

scriiturii actuale, nici nu voia să audă de versuri clasice, fie că îi aparțineau lui Păunescu, fie că erau ale Voicăi. (Între noi fie vorba, l-am prins, totuși, la un moment dat, citind niște sonete de o reală frumusețe!). Mie mi se dădea să citeșc. Tot felul de cărți. Și să fac rezumate. Sau să încerc „să îmi scriu gândurile”. Veneam înapoi cu versuri puerile, iar Stepan mi le desființa. Din zece cuvinte, săia nouă.

La un moment dat, am renunțat cu totul la această îndeletnicire. Am ars toate „gândurile” de atunci. Și nu îmi pare rău, fiindcă nu spuneau nimic despre mine. Erau doar niște metafore create de dragul jocului cu cuvintele. Cândva, după mult timp, am reînceput să scriu, dar nu îmi amintesc în ce condiții. Oricum, pe cât de departe de sufletul meu erau acele poezioare de început, pe atât de aproape de mine sunt poezile de acum. Le-am adunat într-un volum, „Amprente pe suflet”, din teamă să nu se piardă. Nu mulți știu de volum. Nu mulți știu că scriu. Și ce scriu... Și nici nu am pretenția de a fi numită „poetă”. Nu sunt decât, vorba același inegalabil Nichita, „o mare iubitoare de poezie.”

FRC: Foarte frumos. Aș vrea acum, în aceste vremi de cumpănă, să ne spui dacă crezi în puterea rugăciunii. Dacă crezi în efortul personal și în dorința de autodepășire. Mulțumesc.

CB: Cred în rugăciune cu toată puterea sufletului. În decursul timpului, mi-au fost împlinite rugăciunile. Așa învață omul să fie foarte atent la ce cere și la cum își formulează cerința... înțelege că pășește pe teren minat. E mai înțeles să îl lăsăm pe Dumnezeu să ne dea ce consideră și cât consideră, decât să cerem noi ceva anume. El e totdeauna atent la nevoile noastre, pe când noi putem să marginalizăm o necesitate pentru un moft, de care vom uita foarte repede. „Tatăl nostru” e rugăciunea perfectă... Ne e dată de Însuși Fiul Lui. Ne rugăm, credem, facem tot ce depinde de noi. Aceasta e pasul nostru. Ceilalți pași îi va face Dumnezeu.

Efortul personal și dorința de autodepășire merg mâna în mâna. Reprezintă un fel de punere laolaltă a gândului cu fapta. Sunt necesare în viața noastră. Drumul ne e cât însăși viața. Poate chiar mai mult, fiindcă ne rămân în urmă cei pe care îi influențăm... care mai merg puțin pe drumul nostru... în speranță să găsească vreo floare de colț... Călătoria ne-o facem după cum putem.

E bine să ne mai uităm și pe fereastra sufletului din când în când, să privim norii, să căutăm șoimi pe cerul nostru. Poate de astă sunt făcute duminicile: să ne oprim, să ne bucurăm de ceea ce ne-a dăruit Dumnezeu și să îl fim recunoscători pentru toate.



DIALOGURI

DIALOGURI NECONVENTIONALE CARINA A. BABA ÎN DIAŁOG CU FLORICA R. CÂNDEA

Carina A. Baba

Urmează Liceul „Sever Bocu” din Lipova, obținând atestatul în CONTABILITATE în 2001.

Urmează UAV–Arad, Facultatea de Teologie Ortodoxă (2001-2005), dar și Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială (2012-2015).

Este membru al SALONULUI GUTENBERG–ARAD

Este membru al LIGII SCRITORILOR ROMÂNI-ARAD

C.B. Am început în urmă cu un an bun, un joc al dialogurilor neconvenționale. Dacă, la început, acestea au fost gândite ca niște momente de destindere, publicate pe pagina de facebook a Salonului Cultural Gutenberg, în timp, ideea a prins contur nebănuitor, astfel că, acum, vă invit, doamna prof. Florica R. Cândeа, să îmi faceți jocul, răspunzându-mi la câteva întrebări...

Anul 2021 a început în forță. Povestiți-ne despre Gala Excelenței a Salonului Cultural Gutenberg, despre cele 45 de numere ale revistei „Gutenberg - Universul cărții” și despre edițiile speciale ale emisiunii „Români pentru români” dedicate lui Mihai Eminescu.

F. R. C. Așa este, draga mea colegă. Anul 2021 a început în forță. Curios pentru unii, bătăios pentru alăii, dar aşa e viaţa. Cu enclave, sincope, urcuşuri, coborâşuri. Ei bine, atunci când unii din gara lor mică ne cred morţi, noi trăim, iar Gutenberg - Arad prin noi - o mâna de oameni, creşte precum pita la dospit. Acum nu e Poveste, e chiar Veste. Anul 13. Ediția 45. Halte. Gări. Nu vrem. Vrem Acasă. Asta e Gutenberg. Copilul... care creşte precum busuiocul în tămâie! Gala Excelenței? Este o Stare de bine! Când numărăm peste două mii de articole semnate de peste două mii de condeieri înseamnă că nu suntem maculatură, pseudoliteratură. Gala Excelenței ne vine din urmă ca o Încununare! Non multum sed multam! Am intrat în Anul trei al Galei cu Acel suflu nou! Suntem un trunchi cu crengi răspândite în țară și puse în vază de mirosluri, Acasă, în Romania, cu frați români de pretutindeni: Ungaria, Macedonia, Serbia, Austria, Italia, dar, repet cu fervoare, Acasă e Sufletul, de la Alba Iulia la Arad, prin domnul colonel Constantin Avădanei, până la Poarta tipografiei Gutenberg e peste tot Acasă!

Eminescu? E în noi! În lacul lacrimilor și în dorul celui mai trist ecou, „Mai am un singur dor”. Am gândit să îi clădim un soclu și la Arad, pe unde a trecut cu Trupa Pascally sau pe la mine la țară, unde s-a logodit pe Aleea Poeților, ca un

Luceafăr între mari poeți ardeleni, în viziunea sculpturală a artistului Pavel Mercea. Eminescu e, aşadar, sculptat material, dar și din plante din care răsare idila dintre Cătălin și Cătălina: „Dar se face dimineată când îți scriu. De oare voi fi mort ori voi fi viu, răsai deasupra mea, răsai cu toată floarea ta albastră, Eminescule, în mai”.

C. B. Nici anul trecut nu a fost mai prejos... ați publicat două cărți. Vă rog să ni le prezentați.

F. R. C. Da! Sunt Taur! O zodie care mă face să lupt! O întrebare din calendarul 2020 mă va măcina, tocându-mă frumos pe fund de ani de lemn, de culori și parfum, De ce scriu femeile... Scriu, da, pentru că se tulbură frumos în spurcata oglindă care nu sparge iubirile. Sunt două cărți surori. Nu, surogate care se vor întâlni cândva, prin inelul de logodnă al unui imaginar martor, prima, „Out/In”, o continuă blazonic pe prima „Out/In”, o biografie intelectuală cu grei și frumoși ani, peste patruzeci de presă, dar, ca unele se moche de soi, am scris proză real/imaginată, unde sunt duplicitar eroina unor călătorii cu mulți martori cărora le dedic iubire ascuns exotică pe drumuri, pentru mine oamenii sunt foite de staniol cu care mă joc... A doua carte, „Pagini din clipe”, răscolind metafore în glod lin, fin, de viață.

C. B. De asemenea, ați contribuit la apariția a trei volume semnate de Constantin Avădanei și a unui volum semnat de Teodor Groza Delacodru.

F. R. C. Sunt un om care nu are timp. Timpul e un mare Domn pentru mine, dar nu îl las să sufere. Am trăit cu cheia casei două ore pe zi 11/13 și nu am tăcut, nici zăcut. Am coordonat cărți de colonei patrioți, domni ai doamnei vieți, nerăpusă de un inamic number one, dl. colonel dr. ing. Constantin Avădanei cucerește propria sa viață de valori prin cufere pline de încărcături de senzație, de valențe, de istorie, un Om care chiar dacă nu a tăcut, a zăcut în leagăn de Alba Iulia, mama care îl primește ca pe un fiu doritor, iar dacă a ales Aradul e semn că în Banatul Orfan mai are de alăptat silabe.

C. B. Pe lângă toate acestea, anul 2020 a fost amprentat de Salon Cultural Gutenberg, de emisiunea „Români pentru români”, dar și de colaborarea cu ASRA, prin Daniela Gumann. De unde vă luati energia pentru a începe și, foarte important, pentru a duce la bun sfârșit atâtea proiecte?

F. R. C. „Români pentru români”? E așa, ca o fântână în care va să nu ne îne căm. Bem, bem, bem apă de dor, la RadioTv Unirea Internațional Viena, sub cărma altui român neliniștit, Ioan Godja, am format, acum un an, o echipă care se vrea omogenă, unică și plină de exprimări cognitive-volitive. și aici, ca la Gutenberg, a curs lapte și miere la început, apoi fieră, dar sunt atâtea antivomitive și a trecut... Doare orice început. Slavă nouă! Emitem.

Cu doamna Daniela Gumann e o altă poveste. Frumoasă. „Condeierul diasporiei” continuă să fie moara care macină. Vedem de aici cum ASRA triază scriitorii din scriitori și bine face. Legitimățiile de presă nu țin loc de talent, ci de fudulie proaspătă, ce, apoi, se ruginește.

Anul 2020. Cu lesă pe gură și ore de petrecere. Daa. Dar nu am fost singură. Mi-am adunat în căsuță telefon, șoferi de taxi care au livrat manuscrise corectate... la adresă. Am construit cărți cu voi, ramuri de trunchi, la marea casă Gutenberg. Să o spun: Da! A fost un an aniversar ca o duminică de mai cu flori, cărți, petale. Vă mulțumesc frumos! Eu știu că prietenii știu de ce... vrei nu vrei, mă tot ascund ca să vă răspund. Nu sunt ambicioză personală. Sung glazuri fardate ciocolatiu, dulci, pe marea confiserie – Viață.

Anul 2020 a fost pentru mine pe cât de aniversar, pe atât de arar hotar de scâncete umane, plânse în plapuma unui mare domn pe care îl iubesc. Îl aştept să îmi sărute genele cu cătușele gradelor de la epoleti. A fost anul acelor trăiri din care îmi trag seva cu mare, mare bucurie și iubire. Anul 2020 e același an prin care fiul meu zice în engleză „go on”, en français „je t'adore”, iar asta ce poate însemna: la joie de vivre. Maaaa. Au mai fost și concursuri din care am ieșit poetul prozei mele. Maaaa. E ceva. Cu microfon de starletă și lingură de lemn la cratiță, nu mă lupt că sare spuma în foc...

Tie, Carina, ce să îți zic decât să îți urmezi sfioșenia cu care te-am cunoscut la Rapsodii de Carte. Gata de tipar. Mulțumesc!

C. B. Vă mulțumesc frumos pentru minunatele răspunsuri. An Nou cu bucurie și sănătate!



SEMN DE CARTE

CA UN BAN
Lucia BIBART

Ești murdar
ca un ban
trecut din
mână -n mână.
Ca o națiune
dezintegrată
în globalizarea amorfă.
Ești murdar
ca politicianul
care ne satură
cu demagogie.
Ca tratatele de pace-
Pregătiri de război.
Ca strategiile
marilor războinici-
o artă
a înșelăciunii,
Ești.



CU OCHIUL LIBER

VEŞMÂNTUL CELOR „TREI FEȚE”

Iulia Pintea

Poarta înaltă a timpului se deschide mereu pentru cel hărăzit să vină pe lume. S-a deschis și pentru mine ca să mi se pună pe umeri veșmîntele celor „trei fețe”.

Mai întâi, minunatul veșmânt al copilariei. Copilaria, o dimineață dintr-o lumină, creată doar din joc. Era strălucitor, cu imprimeuri de casă părintească, ogrădă, grădină cu flori și pomi, cu chipuri senine de părinți și bunici, soră și prietenii, cu uliță prăfuită și cu ierni potopite de ninsori.

L-am purtat pe umeri în mare fericire!

Mi-a căzut acolo, undeva departe, păstrând imprimate miresmele jocurilor pe care copiii de azi nu le cunosc, ele aparțin unei lumi apuse. Mai atârnă într-un cui al casei părintești.

Și ce frumos a fost!...

Cine mi l-a luat?

Am pus pe umeri cu ușurință și ardoare veșmântul tinereții. Un veșmânt cu falduri largi, încărcat de idealuri, veșmântul iubirii.

Alte imprimeuri... Imprimeuri cu chipuri de tineri colegi și profesori, cu imagini ale altor locuri, locuri cu clădiri impunătoare, unde intram cu sfînțenie precum într-o catedrală ca să iau lumină. Nu mai are chipurile bunicilor, ale părinților sunt obosite... al sorei a primit alt contur, au apărut chipurile fiilor ei, imaginile petrecute în același decor al casei părintești... Poartă și instantanee ale unor etape împlinite: bacalaureat, licență, locuri de muncă, chipurile altor colegi și ale nenumărăților învățăcei. Acesta păstrează miresmele îmbătătoare ale tinereții, ale viselor făurite și împlinite.

Îmi atârnă într-un cui al altei case, casa mea, zămislită cu mare și multă trudă.

Și ce frumos a fost!...

Cine mi l-a luat de pe umeri?

Și acum iată-l pe ultimul. El ilustrează a treia față. O fi veșmântul înțelepciunii? Nu știu... Observ doar că pe el sunt imprimate mai puține imagini. Ale părinților au dispărut... Au dispărut și multe dintre ale colegilor, despre ale profesorilor mei nu poate fi vorba...

Doar cele ale familiei mele dragi, ale unor colaboratori în ale gândurilor, ideilor, ale puținilor prieteni, pentru că ale multora sunt tot mai învăluite în umbră.

Situația dată și impusă pare că a ștres strălucirea și mireasma de până mai ieri. Răzbate prin țesatura-i puternic imprimată de o experiență de viață, unda înțelepciunii, a iertării.

Timpul se prăbușește bucată cu bucată și mă întreb:
„Ce mai poate înflori pe ruinele lui?”

Poate florile amintirilor, miresmele unor cuvinte înscrise pe undeva...

Aşa, treptat, un refren obsedant:
Cine veşmântul mi l-a schimbat?
(Răspunsul, DE MAREA TAINĂ legat)

Acesta este veşmântul meu...
Poate fi și al tău...
al ei, al lui, al oricui,...
pe care-l lăsăm, nu știm când... intr-un cui.



SEMN DE CARTE

Livia CIUPAV

Împleteșc o frângie de ceva vreme,
cam de când m-am născut,
la un capăt e mama, împletește și ea,
la altul e fiul meu.
Funia are nenumărate ramificații,
ca un balaur cu mai multe capete;
în funcție de drumurile noastre,
brațele ei se suprapun și ne încolăcesc,
sugrumându-ne.
Trebuia s-o fi făcut mai groasă, îmi spun,
să se termine totul mai repede;
binecuvântați fie cei ce-o adaugă și o îndeasă,
muncind fără pauză zi și noapte.
Ramurile galopează,
dintr-o clipă în alta
ne vom sufoca.



CU OCHIUL LIBER

MĂRIA SA – ȚĂRANUL E DACUL COBORÂT DE PE COLUMNĂ

Valeriu ILICA

Ca cititor sincer și deschis, atent, obiectiv și onest al *Marii Istorii Ilustrate a României și a Republicii Moldova*, găsesc că e de datoria mea să încredințez hârtiei o recentă și absolut întâmplătoare pățanie – istorioară. Una care, la o adică, ar putea fi o lectie, un avertisment sau numai un simplu, dar necesar și scadent recurs la memorie.

Un elev de liceu – online, firește – care, se vedea de departe că îi citise temeinic pe Caragiale cu ale sale *1907 din primăvară până-n toamnă și Arendașul român*, pe Rebreau cu *Răscoala și Laudă țăranului român*, pe Arghezi cu *1907* – volumul - pamphlet din 1955, o filipică demolatoare, marca Mărtișor, pe Vlahuță cu poezia *1907* și schița *Socoteala*, pe Coșbuc cu dramatica și dureroasa *Noi vrem pământ*, bag seama pe Blaga cu a lui veșnicie născută la sat, inclusiv niscaiva articole din Eminescu, toate referitoare la ”chestiunea agrară”, interesat de istorie fiind, mi-a cerut permisiunea să consulte proaspăta lucrare pe care eu, împrinicatul, tocmai o cumpărăsem. Voia, curiosul, să vadă cum e reținută într-o Istorie Mare și Ilustrată, o răzmerită care a stârnit în epocă interesul presei internaționale și a pus la grea și trudnică încercare pana, papirusul și cerneala atâtior scriitori români – toți de primă mărime. Dar și penelul unor pictori. A se vedea *tabloul 1907* de Octav Băncilă, din păcate și din motive necunoscute, dar, pe undeva, de bănuț, ”uitat” și neilustrat în ”ilustrata istorie”.

Elev îndemânic și ambicioș, elev încrezător în el și în steaua lui, deschide ”ilustrata” direct la capitolul *România în perioada edificării statelor naționale (1859–1918)*, apărut sub semnatura și prin travaliul unui domn profesor onorabil și orientat, energetic, aplicat și implicat după cunoștința, gustul și părerea mea. Se oprește la problema agrară, pag. 503 și următoarea. Mormăie, cu superioară și studiată ironie, arhicunoscuta frază etalon:

- Ia, să vedem! Ce-a vrut să spună poetul... – și începe să citească.

Citește, recitește, holbează ochii, se face roșu ca semaforul, își caută pixul și se pune nervos să noteze: arendaș, arendă și arendăsie; iobagi, semi-iobagi și neo-iobagi; dijmă, tocmai și învoieri agricole; speculă și abuzuri; camătă și cămătari; corupție și corvoadă; foame și boli; secetă și sărăcie; natalitate versus mortalitate etc. Copiază și o frază – singura, de altfel – în fond, un enunț telegrafic, absolut impersonal, foarte probabil, cu statut de concluzie și rol de acoperire pentru poetul-autor. Un fel de ... ”m-am spălat pe mâini”: ”*Nu întâmplător, în secolul trecut, în România a avut loc singura mare răscoală țărănească de pe continentul nostru.*” O subliniază, notează pagina – 504 – trece numele autorului și, aprinzându-și faza lungă, pufăie și dă cu pumnul în masă:

- Ce-i asta, măi, tată Iancule?! Bla, bla, bla, ca la Brăila. Un fel de Mircea, fă-te că ... te faci! Parcă-i Povestea porcului tradusă în limba leopardă. E ca și cum ai spune că tu, Georgel – poetul, ne spui că n-ai nimic de spus. Sună nicicum. Ca o vioară cu coșita ruptă. Pe bune, te întreb. Ce să înțeleg de aici? Că doar atâtă merită clăcașul lui Bolliac, plugarii lui Goga și harnica opincă? Împroprietății lui Cuza, bordeiul, bojdeuca și mămăliga strămoșească?!

- E bine și atât – răspund sec, scurt și surprins. Fără convingere și fără să cred în ceea ce spun. Cu oful și durerea, tristețea și amărăciunea dezopincatului din mine.

- Cum e posibil ca o răscoală, ca un "cutremur" care a băgat în sperieți pe maica Europa, iar pe la noi prin bătătură, i-a pus pe jar pe toți stâlpii puterii și l-a trezit din somnul său dulce pe bunul și blandul, drăguțul și dreptul cap încoronat, una care a atentat, cu afront, la sfânta constituțione, la pacea socială și la democrația dâmbovițeană, să fie expediată într-o mare și ilustrată istorie, în nici două rânduri?

Tac. Tac și ascult. Curios și atent. Atent, ca la ce spune popa. Inteligent și exigent, stăpân pe sine și pe situație, o reia de la zero:

- De ce nu ni se "ilustrează" cauzele și contextul, factorii declanșatori și desfășurarea? Sigur, succint, fără dantelării ieftine și inutile, dar metodic și meticulous, clar și răspicat. Evolutiv, etapă cu etapă. "Din primăvară, până-n toamnă", cum bine zis-a Caragiale. Sincer, mi-ar fi plăcut să aud cum ne spune poetul – fie și în treacăt – despre nedreapta rânduială. Despre dezmațul, huzurul și opulența, despre prea dese le ospețe, receptii, sindrofii și bairamuri, agape, serate, șuete și baluri, toate sofisticate și care de care mai simandicoase și foarte costisitoare. De genul celor de care pomenește sentimentalul și sensibilul Brătescu-Voinești în schița **Nicușor**, spre exemplu. Dar, pentru corectitudine, echidistanță și echilibru, și despre forțele răului, fantomele răzbunării și căpetenile răscoalei. Vreau să zic, cele care au urnit urgia de la Flămâンzi, Rădeni și Frumușica și au sporit mai apoi vâlvătaia până la Dunărea albastră și Marea cea Mare. Mă așteptam să afli cine a semnat ordinul de plată și cine a achitat factura. Unde-s învinșii și care au fost învingătorii. Din păcate, nimic din toate astea. Pauză, tăticu'! Poetul se face că plouă. Mormânt. Mormânt, ca să nu zic morminte! Oo, my God! Simți că ţi se taie maioneza! Cronicăreală asta agricolă cu care vrea să ne aburească onorabilul e un zero absolut împărțit la o multime vidă. E o fugă de la subiect. E o pictură pe nisip. O basnă scornită din contrariile ei. E o omletă fără ouă. O profeție predicată de un fals profet. În fine, o capodoperă nescrisă. N-am niciun dubiu. I-a dat cu virgulă rău. Suntem pe fundul sacului, măi, tată Iancule.. E de la grav în sus. Asta chiar că e peste poate!

- Ei, aş! – mă mir, mă îndoiesc și încerc să-l potolesc. Să-i tai din aripi, din vervă și aplomb. Eu, unul, spui drept, n-aș merge direct pe demolare. Din contră. Aș vrea să știu mai întâi concepția și convingerile autorului, judecățile de valoare, dacă, bineînțeles, le are și a operat cu ele, iar, mai apoi, contextul și circumstanțele

în care a fost scrisă numita pisanie. Mai știi, păcatul, poate, între timp, s-o fi schimbat perceptia asupra istoriei. Poate, se operează cu alte criterii de evaluare. Cu alte unități de măsură. Sunt detalii, sunt dedesubturi, mă rog, sunt necunoscute pe care numai distinsul autor le cunoaște.

- Care autor, nenică? – îmi taie repede microfonul. Și prin ce-i atâta de distins? Pentru mine - ca simplu cititor, vorbesc - e un restanțier care a adormit la examen în timpul propriului său răspuns. E un mămăiță de serviciu, care se laudă și se admiră. Se aplaudă și se aprobă. Un emanat care se împăunează și se sărută singur în oglindă. Cât despre necunoscute, că-s altele și se cunosc, gestul, textul și pre-textul nu-l scuză pe domnul autor. Îl descalifică.

Dacă bine am reținut - și sunt sigur că-am reținut exact - Tânărul meu interlocutor făcea niște clăbuci, de jurai că băuse Deval. Pe bune, parcă luase prafuri de vorbit. Oricum, n-am nicio îndoială. Suferea sincer. Profund și cumplit. Ca o apă care crapă de sete.

- De fapt, măi, tată Iancule - o ținea creangă pe a lui – poetul nici măcar nu ne spune care răscoală. Nici unde ar fi avut loc. Și nici când. Ne bagă cu ochii în ceată și ne lasă să credem ce vrem. Pe fiecare, ce îi convine. De parcă gâlceava să ar fi redus la o simplă ieșire la șosea. Și-aceea, de placere. Festiv, cu tobe, trâmbițe și steaguri. Cândva, demult, pe vremea lui Ghilgameș. A marelui Pericle sau a bătrânului Homer - adaugă, în timp ce mă privește ironic și insistent, bănuitor și nedumerit. Ca și când ar aștepta o replică. Mai degrabă, o confirmare. Mai puțin, spre deloc, un comentariu.

N-are decât. Nu risc nimic. E mai cuminte să-ștept. Cel mult schițez un ridicat din umeri. Mă fac mic și prefer să tac. Ca un pui de iepure sub frunza de curechi. Poate, și pentru că marea "ilustrată" nu-mi oferă argumentul. Recunosc cinstiț. Situația e jenantă și mă simt jenat. Ca vinovatul fără vină. Ca un Păcală păcălit. Și mai ciudat era că vajnicul aspirant la frâiele istoriei, la enigmele și la ispитеle ei, tipa la mine de parcă eu i-aș fi fost domnului profesor cel puțin conducător științific. Sau, și mai grav, coautor. E semn rău – mi-am zis. Cu asta, nu-i a bună. Încă puțin și dă în clopot. Ba, sincer să fiu, tare mă tem că-am pus-o. Și n-am greșit prea mult.

- Nicio vorbuliță, dar absolut niciuna, despre posibilitii morți și răniți sau despre bătrâni, femeile și copiii căzuți ca victime colaterale – tună și fulgeră istoricul în devenire. Ce facem, neamule? Reducem istoria la un schelet reconstituit din resturile mai multor schelete? Chiar aşa de ușor ne dezicem de istoria noastră de jertfă și de jertfe? De o istorie în care noi n-am robit pe nimeni. Noi doar ne-am dezrobit pe noi. Și, cu toate astea, ne furăm căciula. Tot noi o vindem și apoi ne căciulim. Dar, de unde, maicule, mai apăru și secretomania astă comunistă? E tot ce mai lipsea! Pe cine, până când, cu ce preț și la ce bun să cocoloșim? Și toate astea, sub pulpana și în paginile unei istorii mari și ilustrate!

- Știu și eu - încercă în continuare să-l scot din priză. Să fac pace și să dreg busuiocul. Poate ... i-a scăpat. Mujici fiind, poate nu i-a găsit suficient de ... marcanți.

- Eroare! Ești într-o mare eroare, măi, tată Iancule! – își iese din pepeni tefelistul. *Măria Sa Țaranul e Dacul coborât de pe Columnă!* E Dorobanțul și Peneș Curcanul. E Meșterul Manole, Pintea Viteazul sau Toma Alimoș. E Moș Ion Roată și Badea Cârțan. Despre ăștia spui mătăluță că nu sunt suficient de marcanți?!

- Nu spun, că nu vreau să greșesc, dar zic și eu, ca omul ... aşa, să nu se zică. Că nu știi niciodată pe cine calci pe coadă și pe cine superi. Și-apoi, vezi și mata, drăguță, cu sau fără voia noastră, cu unii oameni istoria-i nedreaptă.

- Cu cei mai mulți – mi-o retează scurt și tăios olimpicul cu mască, bursă și tabletă. Dar, știi de ce?

- Apăi, după cum ne învață Marea și Ilustrata Istorie, nu prea, dar cam.

- Pentru că, adesea, mult prea adesea, istoria – ca politică a trecutului – se scrie taman cum nu ar trebui să fie scrisă. Și, atunci, scrisă după ureche sau după cum vremuiește vremea, fatalmente, istoria devine un tezaur din monede de argilă. Nu-ți cer să-mi dai dreptate. Vreau doar să sesizezi. E diferență și distanță mare. Cât de la monoxidul de carbon la gazul ideal. Cât drumul de la angelicul Eros la războinicul Ares. Cât deosebirea dintre corbul lui Poe și pasărea paradis.

- Ascultă, tinere! – mă supăr, ies la intercepție și-l curentez eu de colea. Toate ca toate, dar asta-i prea de tot. Te rog, reformulează. Hai, fii mai explicit și fă-mă să înțeleg.

- Istoria, măi tată Iancule – își intră în rol și își începe discursul Tânărul frumos și liber - se clădește pe Adevăr. Pe Adevăr, nu pe comandate și controlate adevăruri. Pe Adevăr, repet și insist, nu pe convenabile și confortabile adevăruri. De aceea, sunt convins și cred cu tărie că oricât și-ar dori unii, între frumusețea Madonei și desfrâul Sodomei nu se poate pune semnul egalității. Nici liniuță de unire. Nu. Categoric, nu! Niciodată!! Și asta, pentru că, spre deosebire de matematică, în istorie, minus cu minus nu dă niciodată plus.

- Hopa! – m-aud vorbind de unul singur, ca prin vis. Se schimbă calimera. E pe soluția catedrei neo ute mistul. Dă, Doamne, s-o țină tot aşa și va ajunge cât Cato și Herodot de mare.

-Cărturar, academician, savant, până la somitate, istoricul este negociatorul cu care nu se negociază. Om de carte, cu carte și cu cărți, adevăratul istoric respinge din start și refuză din principiu orice imixtiune ori comandă în gestionarea istoriei. Dezaproba, denunță și detestă orice tentativă de dădăceală sau încercare de tutelă. Orice dispoziție ori directivă, măi, tată Iancule. Inclusiv prețioasele orientări, instrucțiuni și indicații.

Tac și ascult. Îl aprobat, îl admir și-l aplaud. Un lucru e sigur. Începe să-mi placă. Din ce în ce mai mult. Mă duc pe mâna lui – îmi zic. E vaccinat băietu'!

- Istoricul este neguțătorul care nu vinde și nu se vinde. Este maestrul care cântă numai după partitură. El cunoaște un singur semn de circulație: Obligatoriu, înainte! Așa văd eu problema – continuă satisfăcut și mandru după câteva momente de respiro – și aşa voi face. E timpul și ar fi cazul să ne trezim. Să ne

reîntoarcem la demodata și mult persiflata apartenență la limbă și glie. La rădăcini, istorie și neam. Acum. Urgent. Până nu ne prinde ploaia.

- Sunt mândru de tine și mă bucură ce aud – îi mărturisesc degrabă, cu deschidere și sinceritate. Lăudabilă gândire! Sănătoasă verticalitatea! Ambițioasă, dar realizabilă perspectiva. Da, pentru că portiera Istoriei e pururea, și tuturor, deschisă. Cheile sunt pe bord, plinul e făcut, iar cine vrea să zboare trebuie să dea din gură.

Deși prinde ironia, ca un deștept ce e, gustă înțepătura și râde cu poftă. Ca un desen animat. Cu gura de jur-imprejur. Redevenind serios, își continuă discursul convins și tot mai convingător:

- Procedând altfel, riscăm să mutilăm istoria. Să o carantinăm. Prin procedură de urgență. Cu mască și restricții, controale în trafic și declarație pe propria răspundere. S-o transformăm într-un falset. Într-un Olimp fără zei. Într-o poveste care începe cu sfârșitul. Și aceea, cu un singur personaj. Un strășnic și statornic mâncător de mămăligă: flămând, desculț, cu pumnii strânși și ... culmea! În alb-negru. Ca-n ”ilustrata” lui Băncilă.

MORALA: Cu Măria Sa, Cititorul, nu-i bine să te pui. Și ... nici cu tefeliștii. Au și ei dreptul lor la completă și corectă informare. Poate, la nițică transparență. Cu atât mai mult, cu cât, spre cinstea lor, ei încă mai cred în povestea nepovestitelor povești.



SEMN DE CARTE

PLUTIND PE MĂRI DE HOLDE

Eugen PĂDUREAN

Laudă verii :

Plutind pe mări de vălurile holde,
În lanul crud când treci,
Cum se înfioară macii!
I-aud a ciocârliei slavă
Buzele-ți fierbinte lavă
Păstreză săngerânde-un uitat sărut.
Tu tac...
În lanuri aurite unde calci,
Păduri de maci răsar și cresc
Duios, mă-nvăluie zâmbetu-ți cald
Zăpezile din plete-mi se topesc
Ca lumânări aprinse pentru vii și morți,
În lanuri, macii, roșu, ard.

ZSOLT TOROK

Ariana PERO

Liceul Special „Sfânta Maria” Arad

Zsolt Torok a iubit atât de mult Aradul, încât nici măcar dragostea pentru munte nu l-a făcut să-l părăsească. Din acest orășel de pe malurile Mureșului visa, încă din copilărie, la marile vârfuri ale lumii.

Pasiunea pentru sport i-a trezit-o tatăl său, care, deși nu era sportiv de performanță, practica din toate căte puțin. Mama lui avea înclinație spre artă, pasiune pe care a moștenit-o și Zsolt. Mai târziu, avea să privească alpinismul mai mult ca pe o artă decât ca pe un sport. Cățărătul a fost mereu un dans pe verticală pentru el, în care frumusețea conta mai mult decât orice. Poate că aceste frumoase începuturi ale copilăriei l-au legat atât de mult de Arad. Chiar și ca adult, după expediții, tot în acest orășel își găsea liniștea.

Pentru munte avea un respect deosebit, ca și un discipol pentru maestrul său și, până la urmă, asta l-a ajutat să ajungă atât de sus.

„Performanța e o evoluție a individului”, spunea el, „și nu doar din punct de vedere fizic, ci și spiritual”. Din 10 zile de vreme proastă pe care le petreci în cort (cum s-a întâmplat pe K2), nu ai nici un beneficiu fizic, însă o experiență ca aceasta îți poate arăta ce înseamnă răbdarea. Și apoi, lupta continuă din sufletul oricărui alpinist, lupta dintre dorința de succes și frica de moarte te obligă să înveți ce e măsura. Tot muntele te învață să clădești succes peste eșec, să te bucuri că ești în viață, nu să plângi că nu ești pe vârf. Muntele are mereu multe de spus, Zsolt era printre puținii care știau să îl asculte.

Pe astfel de principii simple, umane, se clădesc chiar și cele mai grele expediții. Poate, atunci când auziți de premieri mondiale, sau când priviți o fotografie din Patagonia sau una cu peretele Eigerului, când auziți povestii despre necruțătorul vârf Nanga Parbat, vă imaginați mai mult un erou de basm decât un om. Însă, Zsolt nu avea niciun fel de însușire fantastică. Nu era nici cel mai bun cățărător pe stâncă, nici pe gheăță, nici la dry tulling nu era cel mai bun. Le făcea pe toate, pe unele mai bine, pe altele mai puțin bine, însă pe toate cu drag.

Nu a fost un Făt-Frumos sau un Hercule, însă, pe bună dreptate, a fost un Mic Prinț. A umblat prin munții lumii, și greșit, și învățat, dar, de fiecare dată, se întoarce înapoi la floarea sa, Arad. Numai că, într-o zi, nu s-a mai întors. Și-a găsit sfârșitul în Făgăraș, cu puțin timp înainte să plece din nou în Himalaya. Nu a murit nici în Arad, nici în zăpezile marilor munți, ci undeva la mijloc. Parcă a fost moartea mai dulce cu el și a vrut să-i împace ambele iubiri, muntele și (a)casa.

Zsolt spunea că moartea poate fi învinsă prin calitatea vieții, lucru pe care ni-l spune și arta, dar cu alte cuvinte. Deși nu a lăsat în urmă nici picturi, nici poezii

și nici sculpturii, ca un artist, a lăsat o listă lungă de ascensiuni și premii, care ne arată că orice limită se poate depăsi. Un om, după cum ati văzut, simplu a putut să se cătere pe cei mai înfiroratori pereți de stâncă ai Patagoniei, să urce, în premieră, Vârful Peak 5, în Himalaya, să facă parte din echipa românească, pe Nanga.

A atins enorm de multe vârfuri montane, Aconcagua, K2, sau Matterhorn și Eiger, în trilogia Alpilor, fiind doar câteva dintre ele. Nu putem rămâne indiferenți la trecerea lui prin viață. Pentru unii, a lăsat în urmă doar numele unui parc și o listă de vârfuri cucerite, însă, pentru cei care l-au cunoscut, a lăsat și o poveste, povestea Micului Prinț...

SEMN DE CARTE

MEDITERANEANĂ

Cătălin DRĂGAN

Să ne-aruncăm, cu sete, în Egee,
Să ne-ngropăm, nebuni, sub vreun talaz,
Nisipul cast, cu gura mea sărată,
Să ți-l alung alene din obraz.

În ochii tăi să se înecă zarea
Și-n părul tău imperii de corali,
Doar, abisale, coapsele și pieptul
Să-ndepărteze zeii tăi fatali,

Poseidon, pesemne, pentru tine
O mie de trireme-a scufundat,
Supusă ție, marea lui străveche
Întreagă, goală ți s-a-nfătișat.

Nu, n-ai să mori, dar însăși o să-ți spele
Tot trupul alb de lutul de pe mal,
Pe cum înoți, ea o să ți-l preschimbe
Într-un veșmânt țesut val după val.

Nereus, înțeleptul, te-a preface
Treptat în nimfa umerilor goi,
Cufundă-te, de aceea, fără teamă,
Iubito,-n apa sfântă dintre noi,

Să nu te pot atinge omenește,
Cu dorul unui țărm mereu uscat,
Tu, zeea mea, născută din Egee,
Preschimbă-mă-n bărbatul înecat.

PLEDOARII ODISEICE CU CLAUDIU NICOLAE ȘIMONATI

Florica R. CÂNDEA

Nu ne este străină o zicală, care, indiferent de circumstanțe, ar suna, cam aşa- „Viața merită trăită”, la care, acum adăugăm -,,Și, de ce nu, și cu folos, scrisă”. A spune despre cineva că nu are ce spune-scrie, într-o viață de om „Ca la treizeci... de ani... mai incolo...., a-l eticheta, ba de indiscreție, ba de lipsă de modestie, ar fi o împrietate. De aceea, indiferent de „Gura lumii, sclobodă”, purcedem, în cele ce urmează, să despici, din unghiul de vedere al cititorului fidel, Trei cărți Întruna adică luăm Timpul, ca apă curgătoare (2011), trecem Treizeci de ani de tinerețe (2013) și ne raportăm la o Carte pentru zâmbet (2017) a Tânărului Claudiu Nicolae Simonati care „de data aceasta, abia cunoscându-ne la peron... ne oferă un manunchi de trei cărți, autodefinindu-se „eu sunt acel ceva/care își imparte trupul în cuvinte/iar cuvintele se întorc tăcute în inima ta/ca un fluture/ce se aşeză pe o floare...”

Iata cum ... acel ceva..., creația, împletită cu un fior liric, ne avertizează a cunoaște o Autobiografie minuțios tălmăcită, inspirat tocmai „cum altfel decât, autorul, aflat la o frumoasă vârstă, decât... acel ceva, asemuind două pronume nehotărîte la o prezentare!”

Se pare că astrele i-au fost de parte-i, autorul, jonglându-și muzele, pe care și le plimbă de mâna, de la poeme lirice, iată, la plăsmuirile epic-epigramatic, aşa, nu de dragul de a-și pune pe tapet viețile, atâtea!!! ci pentru noi, cititorii, de dragul scrisului, ca un joc puzzle, prin care-și recompone capitole, file, foi, pagini, cât să-i acopere „romanul” existenței sale. Și nu oricum.

Exodul literar are ca emblemă Timpul, ascuns în cuvinte de înțelepciune, îndreptate, când înspre material, când înspre imaterial, de teamă de a nu supăra... forțele care ne guvernează (dragoste, iubirea, viața, omul, istoria, singurătatea, ura, tăcerea, frica, zâmbetul etc) având grija de a da onoare lutului care i-a plamadit opera: „Cartea este prelungirea vieții autorului după moartea lui”, „Scrisul este mecanica degetelor”.

Viața, numărată în ani îi este răspuns , îi oblojește scrisul și-i oferă în peste o sută de pagini, răspunsuri la atâtea întrebări astfel încât cartea a doua, să fie înveșmântată cum se cuvine, în felii de viață sau Poezia la treizeci de ani! Care vârstă nu îl sperie, ci, își face, prin scris, o aventură a hărției o voluta arhitectură, cu un filtru valoric în care lacrima râde pe sârma anilor: „sufletul meu/stă ascuns/sub legenda coastei tale/când mă chemi/voi ieși de avolo/ca un copil/care se joacă /de-a v-ați ascunselea ”.

Cartea a treia, nu abandonează euforiile, ci, prelungește, oarecum, cronofigiile, cam înspre o latură a umanului, proscris, outdoor, spre incantații

pure, propriul nimb, povestind, acum, ca un „fier roșu” care nu arde încinge doar încinge prin liricul învățămintelor, al moralei /povete, semn ca autorul se apropie de maturitatea creatoare! Lăuntrica sa pace, nu-i dă pace, din contră, și-o înfășoară când într-o patetică alegorie, când în armuri de vigilență a minții: O poveste cu migdali înfloriți, iată quintesenta acestei Odisei! Ca o tusa neterminată, călătoria continuă!

Cuvine-se, în cele ce urmează, să ne aplecăm și noi, cu modesta pană, asupra biografiei Tânărului autor, căruia nu îi este străin nici Aradul, nici alte zone de un pitoresc aparte din țară înfășurate în capitole și de carte, acum! Simplu denumite, dar cu sărg, ticolite, cărțile lui Claudiu Nicolae Simonati impleteșc cariera de referent cultural în turism cu cea de scriitor.

Deși formarea profesională a autorului este alta, acum, muzicalitatea rândurilor o dă amănuntul. Timpul măsurat în propoziții, fapte măsurate în comorile vieții cu oamenii ei și aceasta devenit o treaptă, un prag, o scară ori un adăpost...

Omul /autor este de-acum printre rânduri pentru noi, cu noi! Călătorii! Si de ce să nu-i recunoaștem autorului, teama că nu i-ar mai ajunge timpul, sau, că, odată, lansate în eter, cărțile, prețul plătit ar fi prea mic.

Un parfum diafan, răzbate peste eventualul colb sau raft ... de viață, unde, autorul, s-a plimbat, de voie, de nevoie plimbând ochii iată, nouă, ca și cititori, și, de ce nu, turiștilor, ca și trecători (prin stațiunea Geoagiu -Bai).

Capitolele celor trei volume (cu titluri însemnate cu majuscule /minuscule) sunt înșirate nu neapărat cronologic, dar meditativ și coerent, astfel că avem la o minuțioasă cetire, 42 de cuvinte... un fapt, ori două... ori nouă... 52 Poeme, Cugetări..., 13 Zâmbete... (și)dacă ar fi să ne autoacceptăm trecutul, din noi, să ne aducem, ca ofrandă, prin vocabule ori consoane, invocații retorice, exclamații inteogative, repetiții, enumerări, dialoguri sau povestiri, propria viață pusă la cântar, cu plusuri ori minusuri, ar rezulta aceeași Odisee în/la Sol! Major! Este și acesta un confort. Pe care, autorul, și-l asumă. Cum și-ar asuma un confort culinar, exotic, relaxant ori grațios. Iată drumul pe care, fiecare din re noi, muritorii, l-am parcurs... petreceri, povești, contopri, căderi, loviri, poticneli, urcușuri, destrămări, of-uri, suspine line, dacă tragem linie, obținem acel piedestal, de care ne-am sprijinit măcar odată, fiecare. Ca un leac își potolește Furtuna vieții, fiecare autor care se respectă! Si o face bine!

Nu ne sunt străine nopțile ori zilele când nu vrem să ne refuzăm felia de scris. Citind sau ascultând de glasul muzelor, acum prozaice, autorul povestește. Glasul instrumental de creion îi redorează sufletul, arareori pustiit, altădată ostenit, câteodată ostoit, de teamă că o mulțime de povestiri să nu îi fie păstrate doar într-o din cămărușe, ci să fie redate, apoi predate unui far, care luminează ... lumea de lângă noi. O lume nebună!

Să scriu azi o carte nu e un buissnes.

Autorul nu strigă! Ci se autocontemplă! Cu aceeași sete de a se confesa, de a se autoimpune sieși, de a se îndepărta de angoase, de a fi când nostalgic, ori

patetic, când un trecător pe Strada vrutelor dorinți, avem în față un autor în devenire! Făcând din scris, o virtute, autorul este un îndrgostit de detalii, își răscumpără virtutea scrisului retrăind-o cât o clipită în scrisul meu /amintirile /așteaptă cuminți/ca într-o biserică/luminând ca stelele"

Îi rămăne, în concluzie, autorului, un singur lucru de urmat: Să nu rupă niciodată gardul muzei care l-a inspirat, să nu strice bârlogul cald al cetății sale sacre cu visele visate ... visând și să-și amprenteze, în alte scrieri bucăți de suflet, însuflarend și îmbrobodind, rândurile cu lacrime odiseice, ca pe nouă o iubită, pentru că, nu-i aşa? Viața trebuie trăită, prin apă curgătoare a timpului, și câteodată, da ... câteodată ... să-i mai adăugăm ... un Semn. De carte!



SEMN DE CARTE

ASCULTĂ-TI VOCEA!

Ioana CRIȘAN

Așculta?
Între strigăt și ecou
E glasul tău de erou?
Lumea-i o operă
Reinventată,
Cântată
Într-o sală nouă,
Dar uitată.
Câte straturi de aer
Acoperă acordurile,
Notele înalte și joase?
Cât oxigen e necesar
Ca o viață
Să nu fie în zadar?
Cât de mult
Te poți dilua
Până a nu mai exista?
Respiri piano,
Dar vorbești presto,
Cu teama că Sunetele
Să nu se piardă-n azot;
Dar asculta!
E acesta un complot?
Sau un motiv
De a nu mai fi
Un suflu decorativ?



RECENZII

CONGRESUL IUBIRII

Mira ODAGIU

Ultima ediție a Galei Excelenței Gutenberg a mijlocit întâlnirea cu domnul Sebastian Burnaz autorul cărții *Congresul iubirii* care, conform propriilor mărturisiri, „a fost publicată în 2017 în mediul online, simultan, în 14 limbi, printre care chineză, coreană, japoneză, hindi, și este prima carte din lume editată cu fontul Friends creat de designerul român Florin Florea”.

Cartea lui Sebastian Burnaz creează narativ arhitectura unui amfiteatru spiritual, intergalactic care prilejuiește un „Congres al iubirii” la care sunt invitați bătrâni înteleptii ai unui Univers recreat care prin unirea forțelor lor spirituale vor să salveze sufletele pămânenilor de egoism, pizmă, invidie, răutate și însigurare... Imaginea amfiteatrului m-a dus cumva... cu gândul... păstrând proporțiile evident... la filosofii Platon și Socrate vorbindu-le discipolilor despre libertate și iubire în Antichitate... sau Sfatul Bătrânilor din timpuri imemoriale...

Naratorul cărții e subiectiv și are rolul de amfitrion al evenimentului fiind „un suflet bătrân care a văzut și a auzit multe, dar nu totul”... El deschide evenimentul cu un discurs elocvent despre scopurile nobile ale întâlnirii „suntem maeștri ai iubirii, ai înțelepciunii, oameni de știință... M-am gândit să-i ajutăm pe oamenii de pe Pământ... căci au încetat a cunoaște iubirea...”, dar și despre strategiile prin care să-i ajute „...povestii iubirea, povestii durerea, povestii nostalgie, frumosul, vindecarea, iertarea, recunoștința... și tot ce e emoție umană... povestii tot, tot, tot... cu toții prin iubire ne-am vindecat. A sosit și timpul lor!”

În concepția autorului vindecarea sufletelor pustiite de iubire rătăcind prin meandrele răului ale pămânenilor se va face prin cuvânt, prin zicere, prin ascultare, prin acceptare și iertare... dar mai ales prin dorința de redescoperire a IUBIRII.

Invitații sunt rugați să spună o poveste, o legendă, o întâmplare semnificativă, o mărturisire, o pildă, o poezie, o scrisoare, un vis, un cântec, un poem, o rugăciune sau orice conține un mesaj de iubire, de reconeștere cu dragostea universală, cu pacea și cu armonia.

Astfel cartea *Congresul Iubirii* este structurată în săptămâni de texte literare scrise fie sub formă lirică, epistolară, de proză rimată, sau de jurnal intim și care ne oferă 70 de fațete ale iubirii, 70 de feluri de a iubi, 70 de feluri de a te lăsa iubit, 70 de feluri de A FI FERICIT...

Universul recreat din Galaxii, Consorții și Planete cu nume inedite și simbolice precum: Erlista, Sirekna, Eristanna, Lerisa, Jositha, Valeste, Torrus, Ordenda, Syrenta, Fronterra, Serlina A, Serlina B, Alcyon, Korali, Klarissa, Sileria, Kalinda, demonstrează creativitatea autorului dar și munca îndelungată cu sonoritatea cuvintelor și cu forța lor de sugestie.

Cred că astăzi , mai mult ca niciodată, pământenii cu sufletele decimate de timpurile pandemice pe care sunt obligați să le înfrunte în singurătate și claustrare chiar au nevoie de o carte care să le ofere nu numai emoții estetice ci și mici „arme secrete” precum cele propuse de autor: „chei de lumină”, „plante de leac”, „hărțiute călătoare”, „făuritori de stele”, „îndrumar pentru o fată părăsită”, „îngeri de zăpadă”...

Cartea *Congresul iubirii* de Sebastian Burnaz e o alternativă spirituală fericită la activitățile pandemice cromofage de pe Netflix, Facebook și Instagram, care pe lângă o experiență literară inedită cred că va salva ceva din sufletele noastre de pământeni din ce în ce mai însingurați și mai ... lipsiți de Iubire...

Autorul are dreptate... „Pământenilor le-a sosit timpul!”

SEMN DE CARTE

Eugenia PONTA PETE

Picuri

Ochii ploii ne sărută
adulmecându-ne
cu lacrimile după-amiezii de vară fierbinte
ca focul macilor
care-și mistuie petalele
ofrandă reavănului primitor.

Alean

Sărut răsăritul purtător de poveri
ușoare
trăibile
cantabile
ca o splendoare de-azur
când tu în același prag mi te-arăți
cu un surâs înfiorător de tandru...

În galop

Mai încalecă și tu pe o clipă
să grăbești timpul până mâine
și-apoi s-o ținem de căpăstru
să ne-ngroape în eternitatea ei...

Freamăt

Mângâierea își așteaptă ceasul
despuiată
ca un arbore
vegetând sub tăceri...

DINCOLO DE MĂȘTI ANDREEA LORENA STOICA

Carina A. BABA

Volumul „Dincolo de măști” a apărut în anul 2020, la Editura Gutenberg, Arad, este semnat de Andreea Lorena Stoica, având coperta realizată de Alexandra Damian.

Cartea, de 130 de pagini, dedicată adolescentilor și celor ce vor să îi înțeleagă pe aceștia, se vrea „o incursiune în lumea adolescentilor, în a avea puterea de a fi tu însuți; într-o lume plină de măști, cu multe întrebări cuprinse și răspunsuri date de tine, despre persoana care se află dincolo de masca pe care o porți zilnic” (Andreea Lorena Stoica).

Structurat în cinci capitole, prefată și postfață, volumul ridică probleme majore ale adolescentilor, care sunt dispuși să stea la masa rotundă a tratativelor, cu condiția ca adulții să joace la fel ca ei, cu cărțile pe față.

„Dincolo de aparențe” sau despre acceptarea de sine, despre înțelegere, despre prejudecăți, despre toleranță, despre bullying, chiar, acestea este punctul de plecare în (auto)cunoaștere, astfel că rezolvat acest aspect, se poate trece la un alt nivel, despre care se poate vorbi doar cu curaj: „Frica”.

Sigur, pentru a-ți controla fricile, trebuie să le înțelegi, iar acest lucru nu e posibil decât prin ajustarea atitudinii, prin a vedea partea plină a paharului, după cum concluzionează autoarea, citându-l pe Osho: „Bucuria este antidotul pentru frică. Frica apare dacă nu te bucuri de viață. Dacă te bucuri de viață, frica dispare. Așa că încearcă să fii pozitiv și să te bucuri mai mult, să râzi mai mult, să cântă și să dansezi”.

Al treilea capitol, „Încrederea în sine”, poate fi esențializat în cuvinte/verbe cheie ca „riscă”, „încearcă”, „poți”, „iubește”, care duc, firesc, la al patrulea nivel al dezvoltării personale: „NU judeca”, dar pentru ca toate acestea să fie posibile e necesar să existe comunicare... Aceasta este cheia... de care au nevoie adolescentii pentru a se cunoaște pe ei însiși, de care au nevoie adulții din preajma lor pentru a-i înțelege, cu atât mai mult cu cât, toată lumea știe, ei sunt o generație ALTFEL (în cel mai bun sens al cuvântului!) decât... „generațiile în blugi”.

Andreea încheie cu mulțumiri, fiindu-le recunoscătoare lui Dumnezeu, familiei, doamnelor prof. Camelia Circa Chirilă și Diana Neamțu, Floricăi R. Cândeа, „o persoană cu un suflet generos, bland și plin de dragoste pentru literatură”, prietenilor.

Așadar, „Dincolo de măști” sunt suflete calde, în plină descoperire de sine, care nu cer decât să li se permită să fie ei însiși, Andreea fiind unul dintre ele, care, în plus, are și curajul de a le arunca adulților, cu delicatețe, mănușa provocării...

NEARS SĂRUT

Aida VOIVODICIAN

Dă-mi amfora plină, maestre Khayyam!
Balsam
inimii să-i torn,
să-i sorb licoarea și să mă desham.
Un dram
de-alinare aş vrea să socot,
să-nchid neuitarea
în veşmânt de camelot,
chinul să mi-l beau cu tot.

De-aș putea s-aleg, fie dulce vinul!
Pelinul,
pe de rost îl știu;
gust amar lăsatu-mi-a destinul
în vinul
scurs din crude buze de hoinar...
False anacruze,
picuri toxici în nectar.

Sorb din darul tău, amfora tresare...
Iertare
pare că ar cere.
Buza ei, crăpată-n timp de negustare,
doare-n
a mea buză pân' la sânge.
Cruda aşteptare-n
tremur se răsfrângе.

Răscolut-am, poate, un sărut rămas
nearns
de-amor interzis,
păstrat de veacuri, trist, în vas de lut..
Sărut
pios sărutul frânt, nesăvârșit și mut.
Și-l duc
din lutul frământat odat' cu har
în palme de olar...
Îl mut dar, întru dezrobirea sa,
timid, supus... pe buza mea
de sus.

SEMIDEA ŞULEA

De joi...voi inventa
tăceri...
Pentru toate verbele
obscene ale timpului...
O tăcere pentru
iubire...verb.
O tăcere pentru
devreme...verb.
O tăcere pentru joi...
verb.
O tăcere pentru...prea
târziu...verb.

De joi... voi inventa
tăceri...curcube...
De toate culorile...
și în toate nuanțele...
Cum numai un suflet
tăcut de femeie...
Le poate percepe...
cu inima.

De joi... voi inventa...o
tăcere
nouă...dumnezeiască...
vinovată...
de joi... voi inventa
tăcerea noastră...

și ai s-o simți și tu...
cum s-a simțit prima
palmă...
la vârsta inocenței...
când primul cuvânt
rostit...a fost un verb:
tăcere!

MAREA CEA MARE

Adriana WEIMER

Cu Marea cea mare
în suflet
și-n priviri
– cât o pot cuprinde –

contopindu-ne
cerul,
visele,
iubirea,
destinul.

Cu iubirea ta-n suflet
Marea cea mare
mă cunoaște,
mă cheamă
în largul ei...

sunt în largul meu...

Lazăr MAGU

salcâmii ning - ninsoare-i până-n cer,
fulgi de polen și rumeguș de aur.
un împărat expune un tezaur
în galeria lunii lui prier.
vizitatoare vin, privesc, adună
preaplinul bogăției din preaplin.
aproba împăratul: e festin
această transpirație comună.
ca și căruțele de altădată
ce-au dus la româna tonele de aur,
albinele adună din coclaur
mierea ca o rugăciune preacurată.
e cor de preoți zumzetul de-albine...
altaru-i de petale și stamine.

RUGĂ

Ioan Vasile MARCU

Și azi, ca altădată
Când nu m-opresc din plâns,
Te am pe tine, Doamne
Și asta mi-e de-ajuns!

Când am venit pe lume
Nu știam sunt ori nu-s,
Dar Te aveam pe Tine
Și îmi era de-ajuns!

Copil fiind, în leagăn,
N-aveam nimic de spus,
Dar Te aveam pe Tine
Și îmi era de-ajuns!

Chiar de n-am făcut bine
Și am greșit nespus,
Tu ai fost lângă mine
Și-asta mi-a fost de-ajuns!

Doamne, îți cer iertare
Că am iubit pe-ascuns,
Dar azi Te am pe Tine
Și asta mi-e de-ajuns!

Când viața mea prea scurtă
Ajunge la apus,
Știu că ești lângă mine
Și asta mi-e de-ajuns!

De las în astă lume
Fuior de prins în fus,
Știu că ești lângă mine
Și asta mi-e de-ajuns!

Doamne, Ceresc Părinte,
Ascultă-mi inima,
Intră, Te rog, la mine,
Rămâi în casa mea!

În lumea pământeană
Știu că Tu m-ai adus...
Să plec de-aici cu Tine,
Asta-mi va fi de-ajuns!

PERSONALITĂȚI ALE ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII MILITARE ROMÂNEȘT

Florica R. CÂNDEA

Considerații generale

Pentru a da o broderie noii cărti asupra căreia ne aplecăm, vom folosi câteva citate edificatoare vis-vis de Profesie:

„Profesia este coloana vertebrală a vieții ”(F.Nietsche).

„Fiecare profesie este o conspirație împotriva celor neinițiați” (G.B.Shaw).

„Dacă profesia devine un mod de viață, atunci meșteșugul se transformă în artă ” (I.Shevlev).

Am purces la aceste citate pentru a face vorbire despre profesiile noastre (în vremea de azi), care ne sunt adevărate calende. Într-o lume absolut tehnologizata, și, prea des, pragmatică, e destul de frumos/curajos a mai scrie cărti, de orice tip ar fi, pentru că, un simplu click îți dă ok-ul lecturii virtuale.

Însă, mințile noastre nu-și pot imagina (încă) o existență fără cea mai de preț comoară-cetitul cărților!

Cum nici omul nu ni-l putem (încă) imagina de a-l găsi între file/coperte de carte!

Rând pe rând, lexicul nostru se îmbogățește cu expresii și cuvinte despre profesii ori personalitate.

Considerații despre carte

În structurile cotidiene, lumea bună, calitatea de ofițer militar este personalizarea unei cariere care nu se poate cumpăra de pe taraba cerinței pieții, este, mai degrabă, imperativul comunității, care, în timp, a cernut sita elitelor.

Recent, a văzut lumina tiparului în deosebite condiții grafice, o carte de excepție:

„Personalități ale științei și tehnicii militare românești ”.

Fiind o monografie ajunsă la al treilea volum, cartea poartă sigla Asociației Generale a Inginerilor militari și a Societății Inginerilor Militari și este editată de Editura AGIR (2020, București).

Coordonatorul acestui volum este prof. univ. dr. ing. Russu Marius Alexandru (cu un Colectiv redațional compus din: Prof. univ. dr. ing. Fuiorea Ion, prof. univ. dr. Jula Nicolae, prof. univ. dr. ing. Russu Marius-Alexandru, prof. univ. dr. ing. Samoilescu Gheorghe, dr. ing. Savu Ion, prof. univ. dr. ing. Serediuc Corneliu).

Înscris în Seria Repere istorice, volumul însumează treisute două zeci de pagini iar structura cărții conține:

*Cuprinsul Volumului întâi (36 de nume personalizate)

*Cuprinsul Volumului al doilea (32 de nume personalizate).

*Cuprinsul Volumului al treilea (31 de nume personalizate).

Un Cuvânt Înainte este semnat de președintele AGIRO, prof. univ. EurIng. dr. ing. dipl. DHC, Mihai Mihăită.

Se cuvine să menționăm că îngrijirea editorială aparține ing. Dan Bogdan iar Coperta I este semnată de ing. Ion Marin.

Din Prefața semnată de prof. univ. dr. ing. DHC Marius-Alexandru Russu aflăm despre trei conotații ale cuvântului *personalități* ca latură a valenței umane conform DEX.

„Vă garantăm că personalitățile care sunt prezentate în Volumul III (n.n.31) al monografiei au fost alese cu responsabilitate dintre zeci de specialiști propuși și satisfac în totalitate criteriile de selecție prezentate în Prefața la Volumul I”.

În prezentul volum, numele domnului colonel (r.) dr. irg. Constantin Avădanei (pag. 13-22) este alăturat altor nume de personalități din ingineriile militare cu toate alte structuri, printre care și Dumitru Prunariu. Cum, de altfel, toate personalitățile consemnate, ierarhic, în volum, sunt consemnate cu acuratețe și solidă documentare.

Noi l-am cunoscut pe domnul colonel (r) dr ing. Constantin Avădanei tocmai la Viena. Și astfel, puntea de legătură dintre Alba Iulia și Arad s-a concretizat (și) prin Arta scrisului. Cu o vastă experiență în domeniul ingineriei, Constantin Avădanei are certe valori și abilități în exprimare.

Este membru al Salonului Gutenberg, o Grupare mozaic după modelul Al.T. Stamatiad (1925) și este prezent la toate Întâmplările culturale arădene, fiind de două ori nominalizat la Gala Excelenței Gutenberg Arad.

Este o onoare și o mândrie pentru noi să ne fie aproape și să împărtășească alese cunoștințe pe care le posedă. Iar cele trei cărți editate și tipărite la Arad vin să completeze Fișa Biografiei intelectuale a domnului colonel (r) dr ing. Constantin Avădanei, care, de la personalitatea de inginer militar este, îndeobște, un Om al Cetății.

Considerații la final

„Dacă vrei să începi chiar din vârful profesiei tale, inventariază-ți propria profesie” (E.Diamant).

Acest volum este mărturia conturării personalității și portretului științific inginerilor din spectrul militar și contribuie, pentru viitor, ca o sursă bine documentată pentru cei care studiază arhivele. O carte de atitudine scrisă cu și despre Voci cu amplitudine. Un Contingent care își urmează cursul, acum în al treilea volum, după celelalte două. Performance? Desigur! Care își va găsi un loc în inimile cititorilor prin natura tipologiilor umane și a biografiilor acestora (și pentru care, prin scris, acum, s-a investit multă ființă umană).

O Postfață semnată de prof. univ. dr. ing. DHC Marius-Alexandru Russu, vine să aducă nu numai mulțumiri cuvenite cât și unele precizări importante care se impun (fiind deja adnotate și numele specialiștilor ingineri care vor fi cuprinși în cel de-al patrulea volum).

INEDIT

CUVÂNT CĂTRE CITITORI

Eugeniu CRISTE

Să cunoști un om pasionat de istorie, e un prilej nobil. Și când?

Tocmai de Ziua Europei. Și a Zilei Românilor de pretutindeni. La Viena.

Să cunoști un mare patriot de Ziua Națională a României e o binecuvântare. Și unde? Inefabilul este că tocmai la Viena. Acolo unde iluștri români (Dumitru Furnică-Minovici, Mihail Eminescu, Ioan Slavici s.a) și-au purtat pașii spre cunoaștere și împlinire.

Să porți conversații din diverse domenii (inginerie, aviație, istorie, agricultură, viticultura, pomicultura, educație, cultură în general s.asm.d.) este un dar.

Cine este omul Constantin Avadanei știm. Cine este inginerul Constantin Avadanei știm. Cine este ofițerul Constantin Avadanei știm. Ca să împletim Biografia intelectuală a acestor atribute, nu e decât un pas. Acela de a vă îndemna să îi parcurgeți ultimele sale scrimeri. Asemeni multor intelectuali și oameni aleși pe care Fălticeniul i-a dat culturii și științei românești, Constantin Avădanei se dedică în această a doua carte a tatălui său, Ioan Avadanei, în calitate de coordonator. Din aceste două cărți „Amintiri”, vom afla cum istoria (orală, în același timp) nu șterge zbuciumate perioade ci le așterne și, prin dalta timpului, cimentează eroi, fapte, locuri, semeni, topos.

Costică, pruncul din carte (prunc eram și noi când mămuca nu avea farina de colaci de pomană pentru sora moartă) Constantin, omul mare de acum, iată, s-a îngrijit și de a doua carte a tatălui care a traversat istoria, cartea continuând războiul, apoi partidul, colectivul și familia, l-au determinat să tot scrie!

De ce toate acestea?

Pentru că, istoric fiind, am trăit aceste stări ale colonelului Constantin Avadanei dar altfel.

În toamna anului trecut, am pus pe hârtie planul unei Sesiuni de Comunicări științifice cu tema „Colectivizarea” tocmai în satul natal, Coroieni, Maramureș, ajungând la faza de mape, medalii, cazare invitați, însă, în ultim moment, starea pandemiei a anulat totul.

Manuscrisul Amintiri, Ioan Avadanei, urma să fie prezentat selectei adunări. Astfel că, acum, avem prilejul de a scrie despre reconstituirea istoriei prin două nume, Ioan și Constantin Avadanei.

Alegerea Aradului ca lumină de tipar, ține tot de istorie. Volumul acesta nu resemantizează niște etape ale istoriei, din contră, vorbește despre atrocități, durități, pedepse; care nu l-au ocolit pe Ioan Avadanei, ci l-au îndărjit spre a le face cunoscute.

SALON GUTENBERG

DOUĂ SUFLETE...

(o povestire foarte, foarte veche...)

Sebastian BURNAZ

Mult, mult timp în urmă, când Zorii Universului abia mijeanu, când stelele erau numai concept în mintea Creatorului și nu luaseră încă ființă, când Soarele nostru nu visase încă să existe și să lumineze Pământul, atunci, în acele timpuri, două suflete s-au înteles și s-au iubit.

Ea era minunată, aşa cum orice fată care știe să iubească este, iar el era un suflet cald, care o visa numai pe ea. El se iubeau și sufletele lor se încălzeau unul pe celălalt aşa cum știau ei și totul în jurul lor era numai iubire.

El a iubit-o de prima dată de când a văzut-o, aşa cum era ea, aşa cum arăta ea, de parcă ar fi venit dintr-o galaxie aflată atât de departe... A iubit-o aşa cum era ea, cum o vedea el, blândă, bună, minunată, caldă, iubitoare, frumoasă, delicată, dragă lui... El s-a îndrăgostit iremediabil de chipul ei, de glasul ei, de ea...

Ziua vedea chipul ei peste tot, seara se gândeau la ea, dimineața îi zâmbeau când se trezeau, ziua vorbeau cu ea și dacă era singur... Iar fata îl iubea atât de mult... Iubirea ei pentru el era o iubire pe care o trăia, o vedea, o simtea...

Ea a fost ființă care i-a fost dragă lui și, după cum avea să dovedească timpul, ea l-a iubit la rândul ei atât de mult, încât toți cei care-i cunoșteau s-au minunat...

Mult timp în urmă, când Zorii Universului abia mijeanu, când lumea stelelor nu se născuse încă, două suflete s-au înteles să se iubească, să se respecte, să fie împreună-n orice viață...

Mult, mult timp în urmă, două suflete care se iubeau, s-au înteles să se iubească pentru totdeauna...

Visul

(prezentat de o frumoasă domnișoară de pe planeta Erlista)

Am să vă spun acum o poveste despre doi tineri, care erau îndrăgostiți și care se iubeau, deși nu s-au cunoscut niciodată:

În fiecare seară, pe planeta noastră, doi tineri, un băiat și-o fată, se întâlnneau în vis. Ea se culca și-n vis visa Grădina, și chiar lângă intrare se oprea și-l aștepta pe el să vină. Si după ce intra și el la vise, direct spre ea pornea și se întâlnneau, și își vorbeau, și se iubeau.

În fiecare noapte ei visau același vis frumos, de fiecare dată împreună, cel care adormea primul îl aștepta pe celălalt să vină în Grădină, iar după ce venea, porneau ei pe alei și își vorbeau, și discutau, și se plăceau, și se iubeau, și ochii lor râdeau și se îndrăgeau atât de mult...

Ei nu se cunoșteau în viața lor de fiecare zi, nu-și știau nume, nici înfățișare sau de unde sunt, însă iubirea înflorise în inima lor un cânt și ei îl urmăreau.

Aveau aceeași vârstă aproximativ, poate c-o diferență de până în cinci ani, dar despre asta ei nu cunoșteau și ce e important este că se iubeau.

Zi după zi își urma viața cursul pentru fiecare dintre ei și uneori ea îl aștepta și câte-o noapte întreagă la portiță, în visul lor, chiar dacă el nu putea veni, pentru că era schimb de noapte și lucra, iar ea îl aștepta... și-l aștepta... Si venea iarăși noaptea următoare și, în Grădină, pe bâncuță se-ntâlnneau din nou și visau împreună aceleași flori, aceleași alei, aceleași gânduri și emoții și urmăreau ei fiecare în visul lor, ținându-se de mână, aceeași furnică urcând pe tulpina unei flori albastre, același fluturaș care dădea din aripi pe o margaretă. Același vânt îi ciufulea pe amândoi în visul lor, un vis al fiecărui și totuși al lor împreună, pe care-l construiau pentru că se iubeau și ei doreau să fie împreună...

Trecut-au anii iar ei visează și-acum împreună, și se iubesc, și se doresc și construiesc castele de iubire-n visul lor, și încă se mai plimbă prin Grădina minunată, privind cascade, râuri și pâraie și admirând tot amândoi și munții. Fiecare în visul lui și totuși împreună... Ei se plăceau, și se iubeau și împreună ei visau...



SEMN DE CARTE

IZBÂNDĂ TRUDEI

Dorin Ocneriu

Apusul nu lasă urme pe stânci
Deși le mângâie-n fiece seară
Nici noi n-om lăsa bunăoară
Nimica din truda bietelor brânci
Trudite, crăpate și demne de-o cară
Cu care purtat-am destinul cumplit
Ce de la Atlas, sau Sisif, sau altul ne vine,
Cu care ne-au stors toată vлага din vine
Punând-o în focul din palme stârnit.

Eu doar o vorbă mai am să vă spun
Nainte de marea plecare spre neant
Să nu vă plecați într-un mod prea jenant
Când jugul pe umeri ei vin și vi-l pun.
Răbdăți, căci răbdarea izbavă va fi
Oriunde, aici sau aiurea
Și nu vă pierdeți degrabă cu firea
Oricâte poveri spre cer veți sui

Veni-va o vreme când noi vom răzbi
Și munca ne-o fi răsplătită
Când seva ce curge din munca cinstită
Din nou peste toate va dăinui!

SALON GUTENBERG

O LUME SINGURĂ, TRISTĂ ȘI PREA RĂNITĂ!

Paul KRIZNER

Ce vremuri..., ce oameni și ce stări am ajuns să vedem și să trăim. E o lume tristă, o lume singură și prea rănită. O lume unde nici Dumnezeu nu și-ar mai bagă obrazul pentru noi. URÂM, DENIGRĂM, HUIDUIM, ne revoltăm împotriva oricărui sentiment nobil și frumos, am uitat să iubim dar nu am uitat să ne plângem de singurătate. Planeta toată a fost îngenunchiată și totuși nu am învățat nimic, poate nu am ajuns încă la aşa prag de suferință încât să „moară” până și Dumnezeu în noi!

Am sentimentul că plânge pământul de atâtă durere, ne mor prietenii, părinții, rudele, ne dezumanizăm murind și noi clipă după clipă. Plângem o lume îngenunchiată de atâtă dramă și totuși mai găsim „forță” de a urî, de a fi ironici cu Dumnezeu și a lua la băscălie atât persoanele consacrate cât și credința. Păi mai suntem noi oameni, mai suntem noi raționali, mai avem noi acele trei caracteristici ce ne deosebesc de animale? Rațiune, voință, sentiment? Oare le mai avem, sau am ajuns atât de conectați în această lume virtuală care a distrus tot ce mai era minunat în noi.

Știu, sunt unii care ar putea să mă contrazică, nu sunt împotriva evoluției și a tehnologiei, dar dragilor, a evoluției nu a involuției, nu a dezumanizării omului, nu a îndobitozirii în masă.

Cred că e aproape un an de când televizorul meu a ajuns piesă de muzeu în cameră, prefer să nu-l pornesc, prefer să rămân conectat cât de puțin la știri și alte (dez) informații. Am prea multe de făcut ca să mai am răgaz sau nervi să văd cum o lume rănită este prezentată atât de apocaliptic și în același timp atât de batjocorită.

S-a creat o atmosferă de tensiune în toată lumea și o simt cu precădere în societatea românească, nu mai avem răbdare, nu mai avem timp, nu mai avem nervi, nu mai avem dragoste dar avem frica morții în vene și asta ne însăpașimântă, ne face să ne răcim unii față de alții, ne face să ne demonizăm, ne face să vedem un permanent dușman în cel de lângă noi, iar de Dumnezeu, ce să mai zic, i-am pus interdicții și restricții dar tot a fost prezent în fiecare odiose unde a fost chemat, și sunt sigur că a mers fără declarații și fără adeverință de la serviciu.

Și totuși mai am încă o speranță, făcând o incursiune în istorie îmi dau seama ca încă mai avem o șansă, încă nu e totul pierdut, încă mai avem timp să ne bucurăm de soare, de prietenii care ne-au mai rămas, de familie, de copii, de o plimbare..., da, încă mai avem o șansă să nu ne omorâm pe noi însine, să iubim, să îmbrățișăm, și de ce nu, să plângem după cei pe care-i mai avem doar în inimă. Au fost și ei un capitol minunat în viața noastră.

Încă nu e totul pierdut, chiar dacă e atâtă jale pe pământ, mai avem un Tată și

o Mamă, încă îi avem și, chiar nu vrem să înțelegem că e singura cale de a ne numi, după pandemie „generația celor salvați”

Poate în această perioadă, când nici nu am mai scris, poate am avut timp să trăiesc, să iubesc, să cunosc oameni deosebiți pe care i-aș ține mereu în inima mea, m-am întristat când am văzut colegi care-și deplângneau rudele decedate și am suferit când am văzut cum sunt tratați oamenii care iubesc și luptă pentru viață.

Și totuși încă mai trăim în această lume, tristă și obosită de atâtă povară omenească.

Lumea nu va pieri, oare nu a venit peste lumea astă și potop, și foc, și cutremure și atâtea războaie și totuși nu a pierit și nici nu va pieri, atâtă vreme cât mai există un gram de iubire și atât timp cât ceasul lui Dumnezeu nu se oprește.

Sunt sigur că va venii ziua când pământul își va găsi liniștea, sunt sigur că oamenii se vor iubi din nou atunci când vor învăța cât de minunată e viața, sunt sigur, prea sigur că peste toți lumina se revarsă la fel, iar soarele tot aşa va răsări chiar dacă nu merită aceleași raze ale iubirii lui.

Și atunci, chiar dacă vor fi mai puțini sub cer totuși se vor bucura de frumusețea dimineților însorite ce le va inunda obrajii de lacrimi dar, lacrimi de fericire, vor fi dimineți fără doruri și gânduri ce mor, vor fi dimineți și zile când după groaza furtunii va veni pacea din tot, din flori, din zâmbete, din iubire, din cer, din fiecare în parte.

Atunci, cred că pământul nu va mai plângă, oamenii nu se vor mai urî, iar lumea nu va mai fi un gri bacovian, ci peste tot va fi pace, har iar Dumnezeu care a fost exilat și va găsi din nou locul printre noi.

De mai poate salva ceva sau cineva această lume tristă, cred că doar iubirea și cei ce încă mai iubesc o pot face fericită!

SEMN DE CARTE

PSALM

Monica Rodica IACOB

Iubirea e chiar iarba,
Pe care nu-ndrăznim să păşim,
Să nu profanăm călcâile Tale, Doamne,
Din care încă mai săngerezi.

JOCURILE COPILĂRIEI. DE LA PĂRINȚI ȘI BUNICI ADUNATE ȘI COPIILOR REDATE!

Domnica FLORESCU

Jocuri minunate care ne-au făcut copilăria extrordinar de frumoasă. Sunt jocuri care îmi trezesc nostalgie și pe care le-am transmis și elevilor mei. Din păcate, în prezent, acestea se pierd încet, încet, locul lor fiind luat de jocurile pe computer.

„Rațele și vânătorii” este un joc amuzant, care dezvoltă atenția, mobilitatea și viteza de reacție. Doi copii sunt „vânători”. Ei aruncă mingea de la unul la celălalt, spre grupul de „rațe” (ceilalți copii din grup, care sunt așezați între ei), încercând să-i atingă și să-i elimine din joc. Cei ce sunt atinși de mingea sunt eliberați rând pe rând din joc. Ultimele două „rațe” rămase în viață devin „vânători” în următorul joc.

„Păsărică, mută-ți cuibul!” se joacă mai bine când sunt mai mulți copii. Ei sunt dispuși în grupuri de câte trei copii. Doi copii se țin de mâini și formează un cuib, iar în cuib se află al treilea copil, care este „păsărica”. Unul este în plus și stă în mijlocul tuturor. Acesta strigă: „Păsărică, mută-ți cuibul!” și toți trebuie să ocupe un alt cuib. Dacă doi aleargă spre același cuib, câștigă cel care ajunge primul. Cel care rămâne fără cuib ieșe din joc. În mijloc vine alt copil, cuibul lui fiind eliberat din joc. Acesta strigă: „Păsărică, mută-ți cuibul!” și jocul continuă până rămân câștigători trei copii.

Unul dintre cele mai iubite jocuri de copii este „De-a v-ați ascunselea”. Pentru început copiii stau în cerc și fac o numărătoare.

Exemple de numărători:

Ala bala portocală / Ce-ai mâncat de te-ai umflat? / Șapte pite și-un pitoi / Și-un cățel de usturoi. // An tan tichi tan / Sever căpitan. / Alandache-bumbulache / Glonț! // Stan și Bran / Cântă la pian / U-iu-iu-iu-iu / Ieși afară tu! // Pace, pace / Între două dobitoace / Dobitoce cel mai mare / Ești chiar tu! // Din Oceanul Pacific / A ieșit un pește mic / Și pe coada lui scria / Ieși afară dum-nea-ta! Într-o călimără / Este o cerneală / Ce culoare are / Calimara ta? (Copilul întrebă spune o culoare și se numără literele acelei culori).

După ce se alege un copil, acesta se pune cu față la perete și numără din zece în zece până la o sută sau două sute, timp în care ceilalți se ascund. Când termină de numărat zice: „Cine nu-i gata, îl iau cu lopata”. Începe căutarea. În momentul în care găsește un copil, aleargă la perete, unde îl „scuipe”. În cazul în care celălalt copil aleargă mai repede îl „scuipe” el pe căutător. Atunci când căutătorul nu reușește să „scuipe” nici un copil, tot el va fi căutător și în jocul următor.

Frumoasele jocuri ale copilăriei îmi amintesc de minunatele și neuitatele seri petrecute afară, până noaptea târziu alături de prietenii mei din sat.

SALON GUTENBERG

NUMĂRĂTOAREA DE FIER

Iuliu-Cesar STURZA

Stau la coadă la poștă. Am bani de depus și doamna ce pune un pachet sigur nu știe pe ce lume trăiește. Mă întreb cine a fost suficient de onest încât să-i dea un permis de conducere sau o diplomă de absolvire. Singura consolare este că trăim zile în care dirigintele poștei face aproape toată treaba pentru noi.

Cinci oameni așezați în sir. Eu sunt al doilea și mă rog ca cel dinaintea mea să fie mai alert. Am venit mai repede decât era necesar, e obiceiul meu de a nu face lucrurile pe ultima sută de metri. Altfel mi-aș scoate ochii de exasperare când aş da peste oameni ca aceia din fața mea.

Clopotul bisericii vechi începe să bată. E probabil ora zece dimineața. Abia pe la doisprezece trebuie să plec. Am timp suficient. Chiar și pentru picoteală. Asculț ciocnirea ritmică a metalului, ecoul care vibrează din turla înaltă și care se răspândește deasupra localității așezându-i înapoi în timp pe cei ce erau prinși în treburile lor. Toți se trezesc și află că întârzie sau că pot să-și tragă răsuflarea.

Pe mine mă duce cu gândul la vremea studenției. Locuiam în Capitală, într-un apartament mic pe care-l împărțeam cu un băiat obsedat de jocurile pe computer și care stătea nopti întregi prinși în fantezia virtuală. Un alt lucru neobișnuit era că locuința mea se afla chiar lângă o biserică. De fapt, comuniștii au împrejmuit lăcașul de cult cu blocuri încercând să-l ascundă trecătorilor ce alunecau pe bulevard. Nu-ți mai făceai cruce, acum priveai un afiș mare pe care scria *Trăiască Republica Socialistă România!*

Am crescut într-un orășel minier de prin Hunedoara, prea nesemnificativ pentru a-și zidi o biserică. Prin centru se încropise o capelă, dar aceasta nu avea clopotniță și evident, nici clopot. Și acum ajuns în București aveam ziua împărtită în bătăi de clopot. La început m-am revoltat pentru că nu aveam nevoie de gălăgie în plus, aveam deja vecini care ascultau toate talk-show-urile politice. Cu timpul însă m-am obișnuit. Clopotul îmi intrase în reflexul zilnic. Se transformase într-o busolă a clipelor.

Cea mai vie amintire a fost plecarea. Mi-am terminat studiile și mi-am dat seama că visele mele de adolescent nu mai erau în ritm cu viața pe care mi-o țeseam. Nu au fost ani irosiți, am învățat multe și m-am maturizat. Am găsit o fată care mi-a devenit logodnică și cu care urma să punem la cale un trai în care nimeni nu-și va băga nasul.

Era vara, undeva prin august. Am trimis printr-un verișor catrafusele grele acasă, la părinții mei care ne-au găzduit în acea vară. La mine au rămas lucrurile mici care au umplut totuși patru geamantane. Stăteam pe o bancă în parculețul din fața blocului așteptând-o pe Irina. Atunci a bătut clopotul. Am fost luat prin surprindere. Era ca o bătaie pe umăr din partea unui vechi amic, ce-mi spunea că trebuie să plece. Dar plecam eu! Era un clopot de jale pentru că însemna sfârșitul unei perioade frumoase. Rememoram crămpetele de viață de care credeam că îmi va fi dor. Peste puține minute a venit Irina, cerându-și scuze de întârziere. Am coborât la metrou cărându-ne trecutul în brațe. Până am urcat în tren îmi răsună în urechi bătaia clopotului.

Ajung la coadă. Depun banii și semnez repede toate chitanțele știind că în spatele meu aşteaptă alți oameni. Ies repede din încăperea mică și scundă. Afără soarele este leneș, dar îmbibă cerul cu un albastru lucios. Privesc micul sat unde am stat o vară pentru a munci. Aș zice că îmi va fi dor de el, deși nu știu sigur.

Mă voi urca în mașină și o să conduc până la Deva unde mă aşteaptă părinții și Irina. Vom discuta ultimele detalii pentru nunta de peste două luni. În vreme ce-mi pun centura de siguranță nu pot să nu mă întreb cum va suna clopotul ce va bate în acea zi prea aşteptată... Ding-dong...ding-dong...ding-dong!

SEMN DE CARTE

IUBIRE FĂRĂ MARGINI

(PENTRU VERONICA MICLE ȘI MIHAI EMINESCU)

Vanghea STERYU

Dacă-mi vei lega ochii,
voi afla calea,
și voi veni la tine,
În stânga mării,
Unde este casa ta.
Dacă-mi vei lega buzele,
Amușită, adânc voi grăi
Până când inima mea va fi
Să plângă pentru tine cu dor.
De-mi vei lega mâinile,
Gândurile nu mi le vei putea fereca.
Ochii mei te vor căuta,
Te vor afla
Și în somn îți vor șopti
Ceea ce mâinile nu îți pot mărturisi.
Dacă-mi vei șterge
arzândele scrieri din inimă,
pentru tine,
iubitul tău nume
va dăinui mereu în sufletul meu.
Dacă îmi vei șterge lacrimile,
Ele vor curge mereu,
Iar ochii vor începe să-ți destăinuiască
Ceea ce lacrimile nu vor putea.
Dacă-mi vei lua viața
Și inima dacă-mi vei închide,
Fluture mă voi preface,
Cu steaua la tine voi veni.
Și, după moarte, te voi iubi.
Și, după moarte, te voi aştepta.

SPECIAL

LUMINA ÎNVIERII PRIN OCHII ELEVILOR DE LA LICEUL SPECIAL „SFÂNTA MARIA” ARAD

Florica R. CÂNDEA

Liceul Special „Sfânta Maria” Arad în parteneriat cu Arhiepiscopia Aradului (Consilier cultural, Protos. Dr. Iustin Popovici), Inspectoratul Școlar Județean Arad (Inspector școlar pentru învățământ special și special integrat, Prof. Hrițcu Svetlana Zagorka, Inspector școlar pentru Limba română, Prof. Kuschausen Cristina, Inspector școlar pentru management instituțional și religie, Arhid. Prof. Sirca Florin) și Parohia Variașu Mare (Preot paroh Dr. Baba Lucian) au implementat, în lunile martie-aprilie ale acestui an, un proiect școlar, care a avut ca scop cunoașterea învățăturilor Bisericii, a tradițiilor religioase și formarea virtuților creștine.

Aflându-ne în preajma sărbătorilor pascale, era firesc ca tema proiectului să fie „LUMINA ÎNVIERII”, astfel că preșcolarii și elevii de la Liceul Special „Sfânta Maria” au pictat minunate icoane pe stică, au confectionat lucrări cu această temă, în tehnici diverse (iris folding, quilling, colaj, desen, pictură), au creat poezioare și povestioare, toate acestea urmând a fi expuse în biserică Parohiei Variașu Mare, apoi dăruite enoriașilor acestei parohii, aducându-le aminte că adevărata bogătie a omului e sufletul curat, după cum reiese și din cuvintele rostite de Mântuitorul Iisus Hristos: „Adevărat zic vouă: De nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor“ (Mt. 18, 2-4).

Proiectul s-a dorit a reprezenta un mijloc de stimulare a interesului elevilor atât pentru lectură și creație literară, cât și pentru arta plastică, dar, mai ales, a urmărit dezvoltarea simțului artistic al elevilor; realizarea unor activități atractive pentru copii; crearea unui climat prietenos între copiii și cadrele didactice implicate; dezvoltarea interesului elevilor pentru artă, în toate formele ei; dezvoltarea aptitudinilor și încurajarea talentului/abilităților de orice fel și apropierea acestora de Biserică.



SPECIAL

APUSUL MEU

Andreea STOICA

Apusul pe care l-am visat zile, săptămâni, luni și ani de zile.

Propria carte „Dincolo de măști” este propriul meu apus venit în viața mea sub forma unei binecuvântări după furtunile aprige prin care am trecut, vrând nevrând, dezvoltându-mă în persoana care sunt azi. Apusul care mi-e totodată un răsărit, un răsărit plin de speranță, noi vise și adorație de reușită.

Așternându-mi trăirile pe foaie, eram pusă față în față cu cicatricile sufletului, cu persoana care am fost odată. Mă puteam vedea pe mine cea de atunci, cât de neajutorată am putut fi, câte am trăit și cât m-am mai luptat cu mine. Da, cu mine, pentru că tot ce mi se întâmplase crease în mine o furtună de emoții și gânduri năprasnice. Scriind, pot spune că m-am vindecat de orice mă mai frământă și avea legătură cu trecutul. Scriind, am vindecat și m-am vindecat.

Astăzi, uitându-mă înapoi, pot spune că perioada în care am scris cartea a fost una tumultoasă, nu numai că aveam să fac față amintirilor, dar fiind și în primul an liceal, care a adus o serie grandioasă de schimbări radicale, multe alte evenimente și trăiri la nivel personal pe care le simteam din plin, totul s-a manifestat ca o mare provocare pentru mine, iar scrisul imi era refugiu unde sufletul și mintea erau în concordată, unde mă linișteam și mă izolam de orice fărâmă a realității din acel moment, de orice răutate a ei, și desigur, scrisul îmi asigura totodată șansele reușitei la care aderam din tot sufletul.

În momentul în care mi-am ținut pentru prima oară cartea în mâini, sufletul mi-era îmbătat de fericire și împlinire. Acela a fost unul dintre cele mai importante momente din viața mea de până acum, și va rămâne în sufletul meu sub forma primei raze de soare din apusul ce avea să aibă loc în viața mea.

Apusul unei etape foarte importante în care mi-am cunoscut valorile, m-am autodepășit, m-am luptat și am făcut pace cu mine, am învățat că orice este posibil atât timp cât luptă și muncești pentru visul tău, am învățat să mă iubesc indiferent de ce are să aducă ziua de mâine, să iert și să mă iert, iar nu în ultimul rând, am învățat să am încredere în mine mereu.

Un apus care este răsăritul unei noi etape în viața mea, unei etape mult mai grea din punct de vedere al noilor idealuri pe care le am, care au să-mi pună la încercare toate simțurile și lectiile învățate de până acum, însă nu mă tem. De ce? Pentru că orice este posibil, dovada fiind chiar în mâinile mele, sau în bibliotecile din casele dumneavoastră.



SPECIAL

DESPRE ANTICA GERMISARA, ASTĂZI STĂIUNEA BALNEOCATERICĂ GEOAGIU BĂI.

Claudiu Nicolae ȘIMONATI

Despre știință de a călători cu folos spre locuri ce păstrează cele mai proaspete tonuri visate de ochiul omenesc, leac întăritor pentru suflet, se poate rosti uneori un singur cuvânt. O vorbă aflată într-o dimineață te poate urmări o perioadă sau o întreagă vacanță. Așa s-a întâmplat, când cineva a rostit "Germisara", toponim asociat cu numele zeului tămăduirii, în mitologia greacă Asclepios, patronul medicinei, cunoscut la noi și denumit Esculap, încă de pe vremea romanilor. Pentru că, i s-au inchinat românii iar aceștia i-au ridicat altare în termele cu ape tămăduitoare de la Germisara (azi Geoagiu Băi) din județul Hunedoara.

Încă din vremuri străvechi, pământul scăldat cu torente și izvoare era binecuvântat, ca loc de rodire și bunăvoie în cerească. Iar legile ospitalității dacilor erau cunoscute prin ceea ce i se oferea drumețului, apă rece, cristalină de izvor și o baie caldă, picioarelor obosite de drum. Dar dacă această apă, de mulți știută, mai era și tămăduitoare, cum era cea de la Germisara?! Preamărind virtușile acestei ape, românii au preluat moștenirea, ridicând temple și amenajând termele, captând izvoarele prin tuburi de teracotă.

Într-o depresiune formată de ultimile ramificații ale Munților Metaliferi, pe un affluent al Mureșului, râul Geoagiu, românii au descoperit o cetate dacică, bogată în ape minerale și termale, construind aici castrul roman GERMISARA (toponim de origine dacică, moștenit și transmis în această formă și în epoca romană, etimologia cuvântului exprimând: germ-cald, iar sara-apă).

Esculap este venerat ca zeu al izvoarelor calde, tămăduitoare, moștenindu-se divinitățile locale. Imediat după cucerirea Daciei, teritoriul GEOAGIU suferă prima sistematizare. Un detașament al Legiunii a XIII-a Gemina, cantonată la Apulum sapă în calcare o instalație balneară ale cărei vestigii se văd și azi. Se cunoaște și numele constructorului :Lucretius Aqvila, imprimat pe o țiglă fixată în peretele bazinului mic.

În inscripțiile descoperite prin săpături arheologice se află mărturia unui ofițer roman, care mulțumea divinităților protectoare și lui Esculap, în special, pentru apele acestor băi, care l-au salvat de la moarte. De aceea erau frecventate și de guvernatorii provinciei, care – în bazinul mare al termelor – au ridicat un altar lui Esculap, dar și zeiței sănătății – Hygeea sub comanda lui Furius Saturninus, guvernator al Daciei la 165 e.n.

Cele mai înălțătoare mulțumiri adresate acestor protectoare ale apelor termale sunt exprimate în patru versuri gravate pe o piatră descoperită în ruinele băilor, ce se constituie în una dintre puținele creații literare păstrate în teritoriile daco-romane:

„Hanc tibi marmoreo caesam de monte di cavi/

Regina undarum, nympha, decus, nemoris/
Voto damnasti perfecta quem prece Bassus/
Moenitae propter moneia Germisarae.”

(Ție, regină a apelor, nimfa, podoaba pădurii/
Bassus, ale cărui rugi tu le-ai împlinit bucuros./
Ți-a dedicate, dintr-o stană de marmură altarul acesta/
Lângă Germisara ta, de pe-nțările culmi.)

Mit și mister – simboluri prin care se pot projecța speranțele, temerile - modele prezente, ca o amintire ancestrală uitată ... dar atenție, în inima Ardealului. Mitul poate reprezenta și un exemplu de acțiune, de spiritualitate. Cât de mult ne influențează în spectacolul vieții?

Mulți vizitatori sunt emoționați de faptul, că strămoșii noștri au făcut baie acolo, unde ne scăldăm și noi astăzi, în apele tămăduitoare.

De fapt, astăzi tot Ardealul beneficiază de ape termale: la Săcuieni apa ajunge la 90 grade Celsius, la Vața are 57 garde Celsius, la Cezara și Calacea 37 garde Celsius iar în centru se află binecuvantată, încă din Antichitate, Geoagiu-Bai, cu apa termală la 31 grade Celsius.

Valoarea balneară se completează aici cu mitul și ritualul. Ele devin expresii complementare ale același destin de-a lungul istoriei trăite. Climatul este reconfortant, tonic și în același timp se beneficiază de aeroionizare negativă cu izvore tămăduitoare. Apa mezotermală în stațiunea Geoagiu Băi este căutată în scop extern pentru afecțiuni ale aparatului locomotor, boli reumatice și ale sistemului nervos central, periferic și neurovegetativ. În scop intern, apa este utilă pentru afecțiuni hepato-biliare cornice, afecțiuni gastro-duodenale, renale, diabet.

În acest loc întâlnesci și oaspeți străini atrași și de caracterul său milenar, cultural.

Atracția legendei „Lacul Miresei”

În apropiere de Germisara se află „Lacul Miresei” (Nătău), ce s-ar putea transforma în punct de atracție cu valențe istorice.

Legenda spune, că o prea frumoasă fată, dacă, s-a îndragostit de un comandanț român, care o și cere de soție. Părinții fetei, care-i considerau pe romani invadatori se opun. Mireasa fugă din casa părintească și încercând să treacă lacul călare s-a înecat. Se spune că a ajuns-o blestemul părinților.

Bătrâni povestesc, cum și astăzi în nopțile senine se audă cântecul miresei iar umbra unui Tânăr solitar caută până în zori trupul iubitei... Adevăr sau legendă..totul se transformă azi într-o invitație de călătorie culturală de mai multe stele.

Germisara de azi ar trebui citită ca o metaforă prelungită, având sens ascuns în istoria străveche. Sunt nume, care uneori e imposibil de rostit. E un loc sacru, prețios ca vechime, cu vestigii unice dacice și romane, dând informații asupra existenței noastre milenare. E un simbol pe care trebuie să-l păstrăm.

El definește o civilizație.



SPECIAL

PE PĂMÂNT AVEM DE TOATE...

Florica R. CÂNDEA

... și mai bune și mai rele... Așadar, vom călători, pe un țărâm al unei cărți, să îi deslușim conținuturile! Vom cunoaște un Om, care se dedublează, nu pentru a dribla lectura, ci pentru a convinge că Arta, în general și Scrisul, în special, nu au nevoie de surogate!

Volumul de debut al autorului conține săptezeci și patru de capitole și se întinde pe cincisute de pagini, ordonate sub două coperte, cu ochiul artistului, căptușind sensuri, eresuri și înțelesuri.

Ne întâlnim prima oară cu Celus Ciobanu. Un nume, aici pe pămînt, scoborâtor din Cer (lat. Caelus) ca să păstorească turme și tufe! (cioban-păstor, făuritor). Cu siguranță, numele ne duce cu gîndul la Raiul păzitor și primitor, purificator, după Iadul, uneori, zdrobitor, al Pământului născător!

Prefața volumului ne trimită tot la Cer, este semnată de Astrid Müller (astru-stea), și ce multe stele căzătoare mai sunt pe pămînt, trecătoare, precum omul! Textul aparține genului epic. Acțiunea, deși se petrece într-o perioadă relativ scurtă de timp, se desfășoară trepidant, dar nu sufocant, fiecare capitol, sugestiv intitulat, îndeamnă lectorul să fie innocent dar omniprezent, spre a cunoaște autorul, omniscient.

Decriptarea apartenenței la genul epic este lesne de remarcat, astfel că volumul cuprinde incipit, intrigă, momentele subiectului, punct culminant și deznodămînt.

Relatarea se face la persoana a treia, timpurile verbelor fiind, îndeosebește, perfectul compus și mai mult ca perfectul, sugerând, astfel, că acțiunile tind spre final, dar cu infinit suspans. O întreagă galerie de personaje amușină paginile, scorul fiind La Judecata de Apoi!

Un text care aparține genului epic, ne referim aici la o apariție editorială de excepție cu un titlu aidoma *Unii plătesc pentru toți*, se recunoaște și după mijloacele de redare artistică, narătivă stufoasă, pigmentată cu dialog, descriere, amănunte care îl plimbă pe autor între autodenunțare sau autopersiflare.

Mai devreme ori mai tîrziu, toți suntem tentați să (ne) scriem Povestea frugalei existențe pe acest răbdător pămînt, însă felul cum (ne) alegem zestrea scrisului, depinde doar de noi (avem, în acest volum o scriere personală).

Chiar și titlul conține, alăturate, două pronume nehotărâte (unii/toți), tocmai pentru a accentua dorința autorului de a proteja situații, conflicte, împrejurări, acest procedeu îl regăsim și la personaje (unele pozitive, altele negative). De fapt, însuși autorul se ascunde sub mantia Artistului, pe care, îl plimbă prin cotloanele vietilor sale, unele dăruite, altele trăite!

Și, oare de ce Artistul?

Poate și pentru că, el, Ciobanul, Păstor... cioplește, cu arme proprii, diferite materiale, rezultând acea cultură imaterială pe care o admirăm în galantare, pe simeze ori în albume. El, sculptorul, cu dalta bisturiului, vindecă răni și le dă, lor, creațiilor, o altă suflare! Se pare că Artistul, îm dedublarea sa, și metamorfozarea, înspre o transhumanță proprie, conduce spre un desert anume, suspect de secret.

Sunt destule argumente în acest sens, dar îi lăsăm cititorului această aminumare, ca o savoare. Cartea, ca valoare.

Dacă este sau nu o carte biografică, fiecare va percepe ce va dori! Un lucru este cert! Abilitatea autorului de a (ne)mâna înspre povești, care, ele, poveștile, curg, precum nori pe cer senin! Care abilitate se deduce, simplu, ori din vârtejul acțiunilor, ori din periplul (ne)spulberat al cuvintelor!

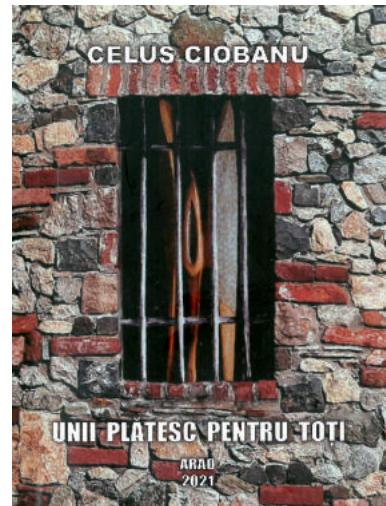
Asistăm la foarte multe procedee de relatare și de parcurgere al conținuturilor, deloc complicate, dar simplu de a le cuprinde. Cu siguranță, din Puzzle-ul acesta, ca o pânză de ecran, autorul nu își va ieși prea ușor ființa, cartea cere o continuare, broderiei, de-acum, îi lipsește titlu! Numai astfel, prin rânduri, descătușarea, eliberarea sau ascuțirea verbelor va continua fluxul și afluxul nodului deja bine strâns în jurul demersului epic, romanțat al volumului.

Pornind de la particular la general, autorul fumegă șirul evenimentului precum mărgele atârnă pe gâtul propozițiilor din fraze mai mult ori mai puțin voalate. Cartea, ca o călătorie...

O seamă de simboluri conturează mozaicul firului epic al volumului. Parcă și Gorunul blagian este un fictiv martor în meșteșugurile Artistului. Piatra, Teiul, Vioara, Doi brazi, Casa cu cireș, Marmura roz/neagră, Florile, Mierla, Trifoiul... completează armonios Motivele care se regăsesc, cu un bogatbsens, în volum: Visul, Zborul, Fluturele, Icar, Biblioteca, Hora, Toiagul...

Vom adăsta puțin asupra simbolisticii numelor de persoane (Cântăreța, Mum, Madam, Iepurașul, Negustorul, Rotofei, Blidărița, Ochelaristul, Șarpele, Rotofei, Iordan, Roibu, Ursache ș.a) apoi vom face o trimitere la Toponime (Dobrileni, Mitisburg, Holmugeu) ca mai apoi să definim una din tehniciile literare folosite în carte, aceea a Bulgărelui de zăpadă, sau Tehnica povestirii în ramă.

De ce toate acestea, ca argumente, probabil, vă veți întreba, pe bună dreptate?! Da! Pentru că acest volum nu e unul oarecare și nu a fost scris la comandă! Unica, poate, cea mai acută, a fost comanda Mentalului! Modest! În opinia noastră, există, din punct de vedere analitic, o complementaritate între



folosirea mijloacelor de exprimare, care ajută la argumentarea că textul e realizat artistic și că urmează firul epic specific precum și faptul că volumul, ca specie literară e un roman de sorginte existențială. Astfel, vom aborda, câteva specificități anume (de ordin lingvistic, dar și personal, având în vedere, caracterul confesiv al volumului).

Modalități de realizare (figuri de stil, verbe și proverbe, tălmăciri).

Povestea povestii povestite (Alter Ego, povestitor, Ideatici, Ideal). Este, neîndoios, o indestructibilă legătură între actanți, actori (personaje), înlănțuirea evenimentelor, în linie, și Interfața atent cognoscibilă și prezența acesteia, faptic.

Modalitatea exrimării, ține de abilitate. Romanul unei vieți capătă crezământ prin pregătirea sufletească cu rol de îmbrobodire (epitete precum; hol întunecos, ante/post puse, comparații, eu sunt ca neantul, personificări, surprizele pândesc, metafore oximoronice, pînă albă, dar amără, blidaj de calm, frumosul dintre gunoaie, expresii populare sau imprecații, oleacă, oarece, acuși, personificări, pleoapele nu-l mai ascultau, „fluturele se învârtea atât de aproape, încât l-a atins de cîteva ori”, „timpul mușcă din noi constant”, adverbele, cînd, cum, neologisme, melanj, capodoperă, service, canaconda, imprecații, la naiba, Dumnezeii mamii lor și a converg spre concluzia că autorul, cel din Două beciuri culturale, își cunoaște „Căderile din viață, proprii și figurate.”

Procedeele literare, înlănțuirea/legarea evenimentelor, existența discursului narativ, alternanța/modificarea termenilor și a acțiunii, înlănțuirea, visul, prezența tatălui, (va fi și liniște pentru tine) dialogurile monologate, apa, ca simbol purificator, inserția acestora în firul epic, recitalul mierlei, nu alterează ci sporesc, tainice asteptări.

Toponimele conduc cu o precizie de ceas, acțiunile (Urbeș, Dobrileni, Holmugeu, Mitisburg!!!) au rolul de a rândui /localiza Zborul. Ce fericire!

Artistul Icar ... „putea să se legene pe aripile gîndurilor” dar balansul corpului (substituirea verbului prin parataxare substantivizată) îl oprea? Atemporale mesaje, personifică imaterialul:

„Cioburile întunecate de marmură zburau ca schijele pe la ureche”.

„Un cor de păsărele exersa de zor concertele estivale”.

„Artistul a rămas pe loc cu privirea pironită la bolta cerească”.

„Puzderie de stele licăreau vesele și nepăsătoare”.

„Crucea mea, a fi... dar și ști...”

„Mi-a plăcut lîngă apă cu nume de Urbeș.”

„Lui Caius îi plăcea să cunoască oamenii cu care lucra”(le explora structura).

Personajele îi sunt, când familiare, când trecătoare ori călatoare. Însă drumul... dansul...

„Și porni un dans lent, pe o muzică imaginară”.

„Mă retrăsesem spre vale pe o buturugă bătrînă...”

„Gelule, nu mă încolță!”(numele simbol de protector)

„Când scriem, scriem pentru noi!”

„Vă rog, doresc să facem o fotografie!”
„Toamna speranței, o poveste!”
„Dar să nu te schimbi!”
„Vezi tu pietrele astea, tăcute și uitate?”
„Nu te mai uita la ceasul, bine?”
„Acum înțeleg ce înseamnă treisferturi de ceas!”
„Îți mulțumesc mărită Doamnă!”
„Puneți mîinile pe piatra aceasta și încarcă-te!”
„Artistul urmărea un fluture...”
„Doream să intru în pielea lui!”
„Dacă mai ai de cioplit, nu mă bag! Cunoaștem, arta este lungă!”

Ca o concluzie, de excurs, vom considera următoarele slove demne Meditațiilor lirice!

„Prin Sculptură, Artistul a continuat să aprecieze și să îndrăgească Piatra, față de care a dezvoltat o legătură specială“

„Carmina (nume simbol/cântec) venea des la castel să vadă ce mai realizase Meșterul“.

(...) și... de undeva (n.n.) aceeași Porta Voce ne-a molipsit și pe noi a sfărși precum că Viața e rotundă, iar stilul de perceptie al cărții, e unul circular și „cioplit” prin măsura meștermanoliană, prin zidire și zbor, trecător de-nsingurat Cocor.

Această pleoarie pentru lectură, prin noua carte, vine să completeze armonios, preocupările pentru Arta monumentală a Maestrului-artist, în sensul că emană, prozodic, acel fior liric, altul sau chiar același „al lemnului” îmblânzit, locul paginilor impestritând acum, sublim, decorul!

SEMN DE CARTE

TRANSPLANT DE SUFLET...

Nicolae Nicoară-Horia

Cu gândul omul să se împace,
Oricâtă știință-n el asudă,
Transplant de suflet nu se face,
Zadarnică-i această trudă!
Zadarnic îl chemăm 'napoi,
Chemarea noastră-i prea săracă,
Nu știe nimeni dintre noi
Când vine pe pământ, ori pleacă.
Nici bisturiu nu-i pe măsură
Să taie doctorul din el-
Transplant de dragoste și ură
Se poate face-n orice fel...

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA
**REZISTENȚA PRIN CREDINȚĂ A FEMEII
ORTODOXE DIN PĂRTIILE ARADULUI
ÎNTRE ANII 1948-ȘI AN CENTENAR 2018**
Elena ZIEGLER

Aradul și-a păstrat și în perioada comunistă structura multi-etnic-culturală. Pentru comuniști, ori cum ar fi fost, femeia nu trebuia să scape vigilenței statului. Au fost integrate pe diferite paliere economice, sindicale, diferite organizații de femei. Femeile au participat activ la campania de culturalizare a maselor, la toate activitățile electorale FR calitate de mamă, muncitoare și cetățean. Ei credeau că au cea mai caldă admirație pentru femeie luptătoare, muncitoare, plină de admirație și jertfă de sine, adică femeia constructoare a socialismului și comunismului, apărătoare a păcii. „Comuniști au stabilit că femeia are drepturi egale cu bărbatul. Statul ocrotește căsătoria și familia, apără interesele mamei și copilului. Femeile aveau drepturi pe hârtie fiindcă în viața reală erau suprasolicitate, despre emanciparea lor... cu adevărat nu cred că s-a realizat.

Rolul femeii în Biserica Ortodoxă, Rezistența prin credință.

Rolul femeii și viitorul femeii române, este lumina și puterea ce vin de la Maica Domnului, chipul cel mai desăvârșit de femeie și mamă. Cine erau femeile de care se temeau comuniștii? Erau soțile, fiicele, mamele demnitarilor, ofițerilor, intelectualilor prigojniți de regim și ele fiind torturate și umilate la Miercure-Ciuc, Jilava. Nu s-au zburătăcit care-ncotro, au trăit mulți ani printre şobolanii, dar au rămas demne fiindcă-l aveau pe Dumnezeu, cu credință intactă au rezistat pentru a aduce mărturie a suferințelor cumplite. Chiar dacă nu mai există asociații Bisericești, *femeile creștine* s-au constituit în comitetele parohiale de pe lângă fiecare biserică. Se ocupau de înfrumusețarea Sf. Biserici, organizau partea administrativă la diferite evenimente religioase, se ocupau de implicarea copiilor în viața religioasă a bisericii, răspândeau literatura religioasă, organizau vizite la Spitale, Orfelinate, Case de bătrâni.

În 27 oct. 1957 când s-a sărbătorit luna prieteniei *româno-sovietice*, după serviciul divin din Sf. Catedrală, s-a ținut o manifestare culturală și la Palatul Cultural, susținut de elevele și elevii școlilor din Arad, conduși fiind de prof. Avrămuț Floare, Paiu Maria, Mihai Măcinic. Acțiune culturală organizată pe lângă preoți și de doamnele preotese și femeile creștine din biserică; Căpitan Maria, Mihuțiu Ana, Sîrbu Rodica, preoteasa Demian Floare, Handra Eugenia, sunt câteva din grosul credincioșilor. Cu smerenie au organizat femeile creștine și vizita I.P.S. Sa Părintele Mitropolit Nicolae Colțan al Ardealului la Arad în zilele de 26 și 27 sept. 1957 la Sf. Sa. părintele episcop Dr. Andrei Magieru al Aradului. Credincioșii eparhiei au fost deosebit de entuziasmați. Tacit, femeia și-a dus mai departe rolul ei în biserică contribuind prin toate mijloacele la buna ei funcționare.

Se poate vorbi de un rol cultural și filantropic al femeii în Biserică în perioada comunistă?

Da! Femeia creștină, rolul și viitorul ei îl vedem doar pe teren creștin, de aceea, femeia în Biserică este lumină și a avut în continuare un rol cultural și chiar filantropic însă într-un mod mai restrâns. Fiindcă Hristos o face luminoasă prin harul de-a zămislit în ființa ei continuarea lumii prin copiii ce ni-i dăruieste de veacuri, ei fac legătura între ziua de ieri și ziua de mâine. Considerăm că cel mai filantropic rol al femeii este cel de-a se dărui pe sine, prin sine, pentru eternitate. Pe de altă parte însă, are grijă și de casa Domnului. De pildă; Familia Vasile Răcăsanu, compusă din: soție, mamă, soacră, fiu și fiică. Ca fiu al satului (acum locuiește în București) donează Bisericii din Chișinău-Criș un clopot în data de 10 iulie 1956, fiind ziua de naștere a soției. După oficierea Sf. Liturghiei, parohul Bisericii, femeile din comitetul de organizare și enoriașii din Biserică, mulțumesc familiei donatoare și le oferă o agapă creștinească.

S-a pictat interiorul Bisericii din Cladova, de asemenei din Șag. Înbunătățiri făcute cu ajutorul enoriașilor. Alături de meșteri, preoți, greul muncii l-au dus femeile creștine care au muncit alături de dânsii și în plus au asigurat traiul de zi cu zi în acele vremuri incerte, de exemplu; d-na Covaci Floare, Lala Popovici, Micuță Florița. Un grup de enoriași din Galșa, Anghel Gavrilă, Ioan Petac, Teodor Mic, Pavel Nișcă, au confecționat pentru biserică un plicandru sculptat în lemn cu lumini electrice. Substanțiale contribuții financiare au adus credincioșii; Malea Crăciun cu soția, Luca Maxim cu soția, Mihuța Mariș cu soția și atii. Să-mi fie îngăduit a însera activități culturale. De o mare finețe, a fost cea în care s-a sărbătorit Coul Armonia, 35 de ani de activitate și omagierea lui Emil Monția la 75 de ani de viață. Acțiuni inițiate de Episcopia Aradului, partea administrativ-gospodărească a fost susținută de femeile din comitetele parohiale și enoriașul Ioța Barna cu familia. Chiar și în anul în care comuniștii erau foarte puternici, Biserică, prin enoriașii săi, au dus mai departe puterea credinței lui Hristos. Chiar mai mult, prin credință au întărit zidul Ortodoxiei de la granița cu Ungaria în localitatea Curtici. Aici, așa a vrut Dumnezeu, au păstorit Biserică preoți cu dragoste de țară secondeți de preotese ce le-au fost sprijin și de puternicul nucleu al Asociației Femeilor Creștin Ortodoxe care, deși desființat pe hârtie, femeile au dus mai departe implicarea lor lângă Sf. Biserică. Își duceau copiii la activitățile bisericii, îi învățau datinile începând de la botez și pînă la mersul la groapă în fața preotului cu crucea. Preotul Bozian Gheorghe slujește în Curtici din 1960 având un ajutor de nădejde în preoteasa Cornelia. Puterea lui a fost și comitetul parohial al femeilor care l-au sprijinit în totul.

Se cuvine să evidențiem câteva nume începând cu anul 1960, Don Livia, Nădăban Maria, Bozian Cornelia, Dărăbuț, Iuliana, Sperlea Iuliana, Prof. Ghiorghieș Cornelia cu toată familia: Raluca, Ciprian, Petru, Eduard, Aneta. Familie cu rădăcini adânci în curtici, bunica Dărăbuț Iuliana și străbunica Moț Ioana. Curticiul, fiind o familie atât de puternic Ortodoxă, e normal ca și întâi stătătorii Aradului să-l viziteze des, aş aminti vizita Prea Sfințitului Episcop Visarion din 16 dec. 1979. În cuvîntul său de învățătură Episcopul Visarion a zăbovit asupra îndatoririlor dintre cler și credincioșii dar și invers, a dat un imbold la întărirea credinței în această parohie de la frunzăriile țării. Întreaga ceremonie s-a terminat cu o agapă pregătită de femeile din comitetul parohial și gospodine.

De-a lungul anului 1985 preoții slujitori în toate praznicile de peste an au avut alături cu grupul de femei credincioase însotite de copii și a culminat cu sărbătoarea

nașteri pruncului Isus. La toate aceste manifestări religioase, credincioșii l-au văzut în frunte pe Prea Sfîntul Episcop Timotei. Sfinția Sa a participat și la ședința O.D.U.S (Adunarea generală a Organizației Democrație și Unității Socialiste) unde erau prezenți toții membri credincioși și credincioase. Pr. Zaharia Ghe. Iova președintele organizației, pr. Guzman D., Flor Teodorescu, Teodor Greucean. Dintre membrele femei să aminti câteva; Marcu Ana, Turic Maria, Gornic Florica, Joja Felicia, Poenaru Sidonia. S-a pus în discuție probleme organizatorice. În încheiere, Sfinția Sa a accentuat necesitatea unei lucrări patorale și misionar -filantropice cât mai eficientă. A adus mulțumiri grupului de credincioase ce s-au implicat în strângerea de ajutoare pentru copii și familiile nevoiașe.

Femeia după căderea comunismului. Activitatea filantropică și culturală din jurul Catedralei Vechi a Aradului

„Revoluția din 1989 a pus capăt dicturii comuniste din România și țara a intrat într-o nouă fază de dezvoltare, ne-am transformat într-un stat democratic. Aradul este o Uniune Europeană în miniatură fiindcă s-a dezvoltat o „societate în diversitate” etnică, confesională și culturală arădeană.

Aradul a traversat perioada comunistă, mai ușor, datorită unor prelați cu har care au plătit cu ani de libertate sau chiar cu viața pentru credința lor. Aradul a traversat perioada comunistă cu demnitate având experiența câștigată în perioade istorice de civilizație europeană

Prof. Dinu C. Giurescu spunea „Istoria nu poate fi nici rechizitoriu acuzării, nici pledoarie apărării”. Oricum, dezvinovățirea era caducă. Ateismul nu a putut anula credința, și chiar dacă nu ne-am putut elibera de la o zi la alta de factorul politic, instituțiile publice fiind preferate celor private. Asociațiile caritabile, filantropice își fac loc cu greu fiindcă am traversat o beznă din care cei mai mulți am vrut să ieşim repede, și cât de puțini am reușit! Dar îl las pe Înalt Prea Sfîntul Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Clujului s-o definească: în cuvântul său rostit la Simpozionul Național -cazania lui Varlaam, trei veacuri și jumătate de dăinuire românească (1643-1993), ținut la Tg. Mureș în data de 6 mai 1993, folosindu-se de modelul Mitropolitului Varlaam, potrivit caruia trebuie să ne recăpătăm conștiința propriei noastre meniri în propria noastră țară și în propria noastră eternitate, remarcă următoarele: „Acum reiau teza pe care am lansat-o cu trei luni în urmă și asupra căreia nu voi înceta să insist: după aceste decenii de comunism, poporul român are nevoie și de refacere morală; or, pentru acestă refacere morală el are nevoie de refacerea unității dintre religie și cultură, pe de o parte, prin cultură să-și deschidă ferestrele spre cerul larg al universității umane, iar cultura, la rândul ei, prin religie să-și recapete profunzimea și dimensiunile firești. Numai prin această sinteză, prin această unitate, vom reuși să ne debarasăm de sechelele care ne-au mai rămas și de care trebuie să ne scuturăm noi și generațiile de după noi.”

Abia ce am strigat „Ole, Ole, Ceaușescu nu mai e „și a doua zi, cu lacrimile bucuriei, a recunoștiinței ce le spălau obrajii atâtia ani obidiți, femeile au alergat în casa lui Hristos aducând Slavă Luminii neînserate ce le cuprinsese.

În Biserică Ortodoxă Română se reiau tradițiile întrerupte în urmă cu decenii de totalitarism. Oastea Domnului este repusă în drepturi încă din septembrie 1990 de

către Sfântul Sinod, de asemenei Frăția Ortodoxă Română și Societatea Națională a Femeilor Ortodoxe Române. Oastea Domnului a funcționat în Arad și județ nu mult după înființarea sa din 1926 de la Sibiu. Dar acum, acest copil al Bisericii, cu puteri și idei sporite în evlavie și trăire duhovnicească a dezvoltat această comunitate întru lauda lui Dumnezeu.

Câteva preoțe și femei ortodoxe ce nu s-au depărtat de Biserică, cu evlavie și bucurie s-au lăsat conduse de mâna ocrotitoare a lui Hristos, prin preoții ce erau dornici de-a aduce slavă lui Dumnezeu ajutând, amintesc preoțele: Elena Popa, Atoaneta Micoroi, Maria Don, credinciosele Sida Elena, Purcuș Milița (din 1965 se ocupă cu făcătul „Litiei” pentru zilele specifice) Sucevean Maria, peste 50 de ani a cântat în corul bisericii), Ing. Mariana Negoișescu și Puica Florica. Aproape toți preoții, Teodor Greuceanu, Flor Teodorescu, Eugen Crișan, Ion Tulcan, care slujeau la Catedrala Sf. Ioan Botezătorul se ocupau după posibilități de ocrotirea celor nevoiași dar preotul Ioan Popa, și-a dedicat întreaga putere de muncă pentru ajutorarea săracilor cu mult timp înainte de 1989. Astfel că după 1989 nu a mai avut nicio opreliște și dăruirea dânsului a fost totală. Cele câteva credincioase și preoțe, printre care: preoteasa Livia Tulcan, Elisabeta Greuceanu, Macrina Teodorescu, Cornelia Găvăjdan, Rodica Mihăilescu, ed Ioja Felicia, și multe altele ce i-au stat alături au considerat că a venit momentul să se constituie într-o asociație ca și-n urmă cu peste o sută de ani. În urmă cu peste o sută de ani Reuniunea Femeilor Ortodoxe din Arad, activitatea lor a stat la baza definirii individualității naționale mai pregnant activată la fruntările țării spre Ungaria.

În 1993 părintele Popa face mai multe ședințe cu credincioasele pregătind constituirea asociației. În urma ședinței din 10 aprilie 1994, s-a hotărât: Ziegler Elena-Președinte, Mîndruță Maria-Contabil, Orădan Maria-Casier, Popa Ioan-Preot, Moț Angelica-Notar. *Grup fondator ce la secondat pe cel înființat în 1884*. Primii membri au fost: Doina Boar, Înv. Ica Opruț, prof. Ciumpilă Victoria, preoteasa Onin Zlati, înv. Rodica Stoenescu, preoteasa Ionela Stoica, preoteasa Marcu Ana, Botezatu Silvia. Atât Grupul Fondator cât și membrii, aprobați în unanimitate. Așa a luat ființă pentru a doua oară în Arad, sub oblăduirea Bisericii” asociația Femeilor Creștin-ortodoxe din Arad.” Care, acum are cu preponderență activități filantropice. Binecuvântarea cancelariei Episcopale poartă nr. 1057/1994, semnează Episcop Timotei Seviciu, consilier Cultural Vasile Pop. Binecuvântarea Sfântului Sinod poartă nr 9067/ 6 nov 1994. Semnează: Nifon Ploieșteanu-Vicar Patriarhal, Pr. Constantin Pârvu Vicar Administrativ. De asemenea, afilierea noastră la –societatea Națională a Femeilor Ortodoxe Române- este recunoscută cu Nr.8 din 8. 02 .1995. București. Președinte fiind, Ing.E.Moldoveanu și secretar, C. Diaconescu. În urma unei ședințe a consistoriului Episcopal din Arad, ținută în luna mai 1997, s-a hotărât a se adăuga un nume asociației căzându-se de acord asupra „Cuvioasei Paraschieva „. Deci: Din anul 1997 VORBIM DESPRE: ”SOCIETATEA Națională A Femeilor Ortodoxe Române- Cuvioasa Paraschieva „, Parohia Arad Centru.

Din Actul de constituire cităm: „este o asociație nonprofit, cu caracter religios, apolitic și neșovin. Scopul asociației este; Social- filantropice, Educațional (grădinițe, școli), Voluntariat-cabinete medicale, atragerea copiilor la Sf. Liturghie prin activități specifice lor, Tineret. Categorii de beneficiari: Copii din familii sărace,

monoparentale, orfani, copii cu părinți plecați în străinătate, vârstnici, persoane fără adăpost, persoane cu dizabilități, şomeri, persoane aflate în situații dificile.”

Asociația are patrimoniul social distinct și autonom de 700 lei, se susține din sponsorizări de la firme și persoane fizice, taxele de înscriere a noi membri, donații, cotizații lunare. Colaborări cu firme, persoane fizice cunoscute, voluntari.

Spicuim din Darea de seamă la un an de activitate: Prima acțiune a fost în luna oct 1966 la Casa de fete orfane de pe str. Bușteni. Bucuria a fost mare fiindcă alături de noi a fost P.S. Sa episcop Timotei, binecuvântând prima acivitate și ținând un cuvânt de învățătură pentru tinerele fete. A doua acțiuna fost de Sf. Nicolae când s-au împărțit 200 de pachete cu dulciuri copiilor și celor nevoiași de la Catedrala-Centru. A treia activitate s-a desfășurat la sfârșitul Sf. Liturghiei în cinstea nașterii pruncului-Isus, la Catedrala Arad-Centru. Darurile au constat din haine și alimente pentru familiile sărace care sunt în evidență parohiei.

De asemenea, femeile din comitet, cele din Oastea Domnului, am mai cercetat și Azilul de bâtrâni. S-au împărțit dulciuri, s-au cântat colinde. Tot pentru Azil, președinta Elena Ziegler, impresionată de situația din azil s-a implicat personal, a dispus înregistrarea unei caste video cu situația grea în care se află azilul din toate punctele de vedere. Această casetă a predat-o Prefectului Horhat Ioan care urma să meargă în vizită de lucru în Germania. Caseta a fost vizionată de vice cancelarul Germaniei D-nul Schöster. Asistența fiind profund impresionată, a promis grabnice ajutoare. În linii mari cam acestea au fost primele acțiuni ale asociației.

Asociația s-a mai implicat și în acțiuni culturale cum ar fi; Organizarea, alături de Episcopie, la parohia Arad-Bujac, a Zilei Mondiale de Rugăciune din 1997 luna martie.

Ziua Mondială de Rugăciune a Femeilor, ținută la Arad în Biserică „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul” din Bujac- vineri, 1 Martie ora 18, invitată D-na Ziegler Elena, Președinta As. Fem. Ort. Arad. Cu participare ecumenică. Preot paroh, Vasile Pop.

La Liceul Vasile Goldiș a fost susținută o conferință cu teme „Viața spirituală a copilului în școală, familie și societate”. Au participat elevii din cls. IX-X-XI, sub îndrumarea prof. Barbu Luminița. Conferința a fost susținută de pr.Ioan Popa, dr.Venter Aurelia, studentul în teologie Caius Cuțaru și d-na Elena Ziegler, președintă a Societății Femeilor Creștin-Ortodoxe, care a și organizat acțiunea.

S-au oferit Diplome de merit celor mai meritoși elevi dintre care amintim: Miricescu Gabriel, Marius Mândruțău, Sorin Săplăcan.

O amplă trecere în revistă a activității asociației o găsim în ziarul local cu titlul „Femeile Ortodoxe Arădene și Activitățile Lor Caritabile” „Societatea Femeilor Ortodoxe-filiala Arad- și a Asociației Oastea Domnului, de pe lângă Parohia Arad-Centru. Aceste două segmente ale Bisericii noastre sunt sub binecuvântarea P.S.Episcop Timotei și a pr. Ioan Popa, care coordonează activitatea. Deci. 1. De ani de zile ne ocupăm de copiii străzii, în fiecare seară 30-40 de copii primesc hrana de la noi prin „mama Silvia” (cum o numesc copiii), ajutată de credincioasele din apropiere. 2. Avem o cameră în oraș unde de 3-4 ani adunăm ajutoare din oraș și străinătate ce constau din îmbrăcăminte și încăltăminte, spre a re-distribui după necesități în oraș, în împrejurimi și chiar în zonele calamitate. 3. În fiecare iarnă și

primăvară s-au la nevoie am îmbrăcat copiii străzii. 4. Pe str.Griviței, asociația a reparat casa a cinci copii minori rămași orfani,s-a adăugat o cameră și o baie. 5. Cea mai dramatică lucrare ce ne-a scos-o Dumnezeu în cale, și în care m-am implicat total, a fost înmormântarea în tradiția ortodoxă a Mariei Ionescu. A murit în mijlocul orașului de boală și foame, în fața ochilor unei fiice de 9 ani. M-am întrebat, și mă întreb și azi după atâtia ani! ? noi, societatea unde am fost? vecinii de ce nu au vrut să știe? Intrând în casă, în afară de săracie, totul era ordonat, hainele în dulap, vasele în bucătărie. Sunt ,oarecum, mulțumită că acel copil ce rămăsese singur pe lume, în foarte scurt timp cu ajutorul asistenței sociale din Arad, a fost înfiată de o familie foarte bună din Timișoara. Am fost căutată de fetiță cu noua familie la câțiva ani spre a-mi mulțumi. Sper ca mama ei acolo sus să fie mulțumită". 6.Cu prilejul Praznicului Nașterii Domnului nostru Isus Hristos am împărțit 100 de kg. Pâine, alimente, și bani în valoare de 10 milioane lei, la săraci. 7.Am înzestrat mănăstiri și biserici cu veșminte preoțești aduse din Grecia și icoane prăsnicare aduse de la Moscova. 8. Avem în seama noastră 19 eleve din Basarabia la Seminarul Teologic, care vor fi profesoare de religie și de limba română în Basarabia, promovând în mijlocul societății credința și limba noastră, sentimentul de unitate națională comună. Le asigurăm hrană sămbăta și duminica când cantina nu funcționează, de asemenei hrană pentru drum în fiecare vacanță. Aducem mulțumiri tuturor celor care ne ajută în această sfântă lucrare de ajutorare a aproapelui. Elena Ziegler, președinte".

Tot cu ajutorul sponsorilor am reușit an de an pentru copiii de cls. I să împărțim 10-15 ghiozdane umplute cu cele necesare pentru începutul primului an școlar. Aducem mulțumiri sponsorilor celor mai generoși și fideli, dintre ei amintim pe; Coraura, Renel, Camera de Comerț, Rusco, Jakson, Romsilva etc.

Din 1994, și până în 2006, niciodată un an nu a fost ca celălalt, fiecare an a avut încercările sale. Din 2006 m-am retras având probleme de sănătate, dar societatea a mers mai departe antrenată fiind de colegerile din colectivul de conducere și credincioasele membre: Maria Mândruțău, preoteasa Livia Tulcan,Doina Boar,Maria Orădan, Onin Zlati, Rodica Stoenescu. În 2010 pr Popa Ioan, îndrumătorul nostru, a trecut la cele veșnice. În mod firesc, a urmat să se schimbe și conducerea asociației. Acum, din 2014, asociația este condusă de pr. Micoroi Traian, președintă fiind ec. Ienaga Adriana, membre; Maria Mândruțău, Laura Iacob, Pap Joița, Rațiu Maria, Atanasiu Letiția, scopul asociației a rămas același fiindcă se slujesc aceleși interese ne-întrerupt din anul 1884 de la prima înființare.

Și Părinții slujitori ai Catedralei s-au schimbat prin plecarea la pensie a unora și venirea unei generații mai tinere cu o implicare mai profundă. Aș aminti pe părinții Traian Micoroi, Cristinel Ioja, Pavel Teodor, Flavius Petcuț. Pe lângă îndrumarea pe care o dau Sfinții lor activități – Asociației Femeilor Ortodoxe – au adus și un reviriment al activităților religioase susținute în Catedrală antrenând întreg publicul drept credincios practicant al Sf. Liturghiei, întăriind legătura sufletească cu altarul ca o ofrandă adusă lui Dumnezeu. Și toate acestea sunt posibile fiindcă la bază stă credința în Hristos la care femeile sunt parte.

Acest studiu este scris mai mult cu inima spre recunoștința miilor de femei credincioase, anonime, ce au înfrumusețat „Casa Domnului” prin munca lor, prezența

lor statornică, dar mai ales, aş creşte pruncii în lumina lui Hristos. Nu a ţinut cont de vicisitudinile vremii și a păstrat vie relația de iubire între clerul bisericii, copiii parohiei și a dus-o mai departe în familia ei.

Femeile creștin - ortodoxe au rămas în și lângă biserică nu dintr-un altruism sentimental, caritativ, ci, acum (în comunism) mai mult ca oricând au simțit nevoia solidarității creștine pentru a putea visa la zorii libertății. și când a venit această libertate, din nou, s-au constituit într-o asociație pentru a avea legitimitate și mai multă putere în ocrotirea pruncilor, a sărmanilor și mai ales pentru a îngriji de „Casa Lui Hristos.”



SEMN DE CARTE

VIS DE TINE

Ovidiu CORNILĂ

din răsfirare zări, din timpurgând,
dansândă mi te rătăcești
prin păr,
iar îmi aduci pe palme stropi de ploaie;
și numai tu
îmi furi cuvintele
de parc-ai și miracolul tăcerii...
cad rupte noptile-ntre noi;
și-n visele de sticlă
se nasc milenii de cleștar;
acolo-mi murmură adânc
ființa ta pelagic, de demult...
aș și să te prefac în dimineti,
din seri răpindu-te,
te chem și Chronos și Erós,
poveste fără nume,
o clipă doar să te oprești,
nălucă, dor, minune...
și-apoi ți-aș asculta
o șoaptă de pe buze de destin
rostită moale,
și ca un fulger să mă-nchizi
etern
în lumea ta de prea departe...
din timpurgând, din răsfirare zări,
cu ochii sufletului serii
eu te-aș iubi ca pe-un cuvânt
de paradis imaginar
în freamătul tăcerii...



LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA **COLȚUL MUCALITULUI**

Loredana TUDORESCU

„Îmi place munca: mă fascinează. Pot sta ore în sir să mă uit la ea.” – Jerome K. Jerome

„Sunt atât de deștept încât uneori nu înțeleg nimic din ceea ce spun”. – Oscar Wilde

“Toată lumea știe că anumite lucruri sunt irealizabile, până când vine cineva care nu știe acest lucru și le realizează.” – Albert Einstein

Întâmplări mici despre oameni mari

Cuza și Liebrecht

Cuza Vodă dete într-o zi vizită vestitului colonel Liebrecht care era șeful Camarilei Palatului și unul din cei mai mari favoriți. După ce au vorbit de multe, Cuza observă:

- Dar bine, Liebrecht, cum poți să locuiești în o casă aşa de mică?

Liebrecht răspunse:

- Măria Ta, casa nu e mică, dar m-a făcut Măria Ta prea mare pentru asemenea locuință...”

Cartea de duminică Alexandra TUDORESCU

„Orașul și stelele”, de Arthur C. Clarke

Intr-o micro-societate ermetică ce pare perfectă, în care totul a fost calculat cu grijă încât nimic să nu poată vreodată merge prost, un Tânăr își dorește, totuși, să poată atinge stelele. „Orașul și stelele” este mai mult decât un roman SF, explorând natura umană pe diferite planuri, de la aspecte instinctuale până la alte laturi mai profunde, precum aspectul social și spiritualitatea. Preferatul meu de la Sir Arthur C. Clarke, acest roman a fost numai bun de recitat în carantină, demonstrându-mi încă o dată că omul va târji mereu după libertate, după absolut.



LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMANICA

LITERATURA ȘI SCRITORII ÎN VREMURILE NOASTRE

Daniela GUMANN

Globalizarea, care anterior era în avantajul scriitorului occidental, care a fost purtat în jurul globului de armatele sale timp de 500 de ani, precum și a catehismelor religioase și a bolilor umane victorioase, a declanșat acum o mișcare de inversare care pune scriitorul european în defensivă această Europă a degenerat într-o provincie mondială - și chiar și în aceasta, literatura română duce o existență destul de mizeră. Această globalizare poate promova sau distrage atracția către literatură și încrederea în sine a autorului, există și critici care sunt mai puțin interesati de direcția în care se îndreaptă curentul actual. Nu este ușor pentru un scriitor să își poată găsi drumul în jurul acestui haos al compozițiilor editoriale în continuă schimbare. Deoarece trăim într-o perioadă de schimbări rapide și dramatice, nu toți scriitorii, mai ales că au nevoie de forță pentru muncă și viața de zi cu zi, pot urma cursul lucrurilor. Avem scriitori care reușesc să extragă din cotidian cele mai obișnuite întâmplări și să le transforme în literatură bună. Citim cu placere autori care scriu cu har indiscutabil din interiorul societății românești și, uneori, chiar despre ea, care ne poartă în călătorii inițiatice, care ne ajută să ne regăsim, să ne acceptăm și să ne înțelegem. Sau care, dimpotrivă, ne ajută să aflăm mai bine de ce suntem nemulțumiți.

Prin urmare, este greșit să presupunem că un autor dispune de o splendidă izolare pentru a scrie o operă pură, chiar divină. Oricine cunoaște numeroasele versiuni ale fragmentelor de roman Tolstoiu nu ar trebui să dea vina pe un autor contemporan pentru reinterpretarea cursului secvențelor de acțiune. Acest lucru duce la decizii greșite iremediabile, deoarece fiecare dicționar literar se dovedește a fi un cimitir de speranțe în mare parte neîmplinite. Sunetul unui nume mare, chiar dacă s-a estompat puțin, ajută foarte mult să-l readucă pe autor pe drumul succesului. În plus față de criticii majori din mass-media, a căror judecată, asemănătoare cu cea a lui Dumnezeu, poate promova sau distruge opera și încrederea în sine a autorului, există alte câteva zeci de critici care sunt mai puțin interesati de fundalul românesc decât de modelul actual. Fiecare scriitor are dreptul să ducă o viață în singurătate olimpică sau, mai mult sau mai puțin cu placere, să se complacă în cerințele prezentului. Știu. Cunosc acest sentiment, dar trebuie să ne ridicăm din valurile evenimentelor zilei ca un pescăruș. Să ne scuturăm aripile de poveri și să ne lăsăm conduși de inspirația condeiului pentru a transmite generațiilor viitoare, care astăzi nu vor să ne asculte ce avem de spus, să le transmitem că viitorul are mereu legătură cu trecutul.

Dar misterul continuă cu întrebarea când un manuscris de carte poate fi considerat finalizat, cea mai mare importanță o reprezintă marketingul autorilor și editorilor.

O prezentare excelentă, în special pentru scriitori, necesită un produs bun, la fel ca în altă parte. Dar redacțiile culturale supraîncărcate și cu personal insuficient, secțiunile de caracteristică și cititorii ar trebui să primească o interpretare a operei care să le faciliteze accesul. Aproape orice echipă de redacție nu își poate permite să citească un roman în trei zile și să fie revizuită în a patra. Acest lucru ar duce la costuri care sunt rareori în bugetul editorial. Medierea literaturii este o afacere în care banii pot fi câștigați de obicei numai astăzi cu Harry Potter și Martin Suter. De asemenea, este una dintre legende că în librării, inclusiv în cele mari, există încă suficient personal calificat disponibil pentru a permite consiliere reală a clientilor. Recomandarea calificată a autorilor români de către librar a devenit un lux, dar și aici, cu suficient angajament, nu este chiar de neatins.

Ce înseamnă literatura pentru tine? Nimic? Tot? Se poate și fără ea?

Literatura este mașina timpului.

Literatura din trecut ne catapultează în acele vremuri. Ne permite să ne cufundăm în epoci în care omenirea era încă departe de stadiul actual al tehnicii. Ne permite să înțelegem problemele cu care oamenii se confruntau atunci. Probleme care ni se par străine astăzi, dar și probleme care încă mai există. Și ne permite să experimentăm modul în care oamenii trăiau și vorbeau pe atunci.

Literatura îți extinde experiența de viață.

Nu puteți experimenta TOTUL în această viață. Este posibil să aveți o soție și copii minunați, dar încă vă întrebați cum ar fi fost pentru voi o viață fără familie, ce ați fi experimentat, dacă v-ar fi împlinit sau vă va distrugе. Literatura, în care autori din toate părțile lumii și din toate categoriile sociale, împărtășesc experiențe demne de citit, vă poate oferi totuși o perspectivă asupra perspectivelor pe care nu le veți lua niciodată. Acestea vă extind indirect experiența de viață, vă extind orizonturile. Ele vă permit - prin ochii altuia, dar cel puțin în propriul vostru cap - să trăiți mai multă viață decât cea pe care o conduceți zilnic.

Literatura te face să înțelegi mai bine oamenii și devii mai tolerant.

Literatura este despre oameni. Despre personaje care se luptă cu o problemă. Despre un erou care trece prin urcușuri și coborâșuri în poveste. Eroi literaturii nu sunt mai diferiți decât tine, cititorule! Ucigași fără scrupule, îndrăgostiți nemuritori, străini străluciți, oameni de afaceri și rețeti, mame dezamăgite, femei emancipate, refugiați persecutați, artiști esuați etc. Urmărind astfel de personaje peste zeci de pagini într-o operă literară, văzând lumea prin ochii lor, empatizând cu fricile lor și reflectând la gândurile lor, învățăm să le înțelegem acțiunile și deciziile și să înțelegem mai bine oamenii. Literatura nu numai că ne lărgește orizonturile prin cunoașterea unor noi povești de viață, ci și prin întâlnirea cu o mare varietate de oameni și însoțirea lor în ființa lor cea mai profundă. Literatura te face mai tolerant și mai deschis la minte față de alte persoane. Literatura arată ce creațuri contradictorii putem fi. Și s-ar câștiga mult dacă acele naturi perfecte, care cred că putem și trebuie să fim raționali din când în când, citesc din când în când o operă literară.

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA

EMIL VITROEL, SCULPTORUL SEFARD INSPIRAT DE ARĂDENI

Margareta VIDORKA SZEGŐ

În biografia sa dedicată lui Emil Vitroel, criticul de artă Horia Medeleanu spune că nașterea sculptorului arădean „în Câmpia Aradului a fost absolut întâmplătoare, provocată de destinul capricios al atâtorelui familiei de evrei, mânate din loc în loc, în căutarea unui liman de siguranță și prosperitate”.

Emil Vitroel, unul dintre sculptorii arădeni emblematici, s-a născut în comuna Cermei, în 8 iulie 1929, într-o familie de evrei, tatăl având origini sefarde, iar mama poloneze. Între anii 1936 și 1941 a urmat cursurile școlii primare confesionale Israelite.

Sofi a pierit la Auschwitz

„Destinul capricios” despre care vorbea domnul Medeleanu este vizibil și în viața lui Emil Vitroel. A suferit nu numai datorită măsurilor și legilor antievreiești din România, care au început cu venirea la putere a guvernului Goga și a continuat cu reglementările aduse de Giurcu și Antonescu, dar familia lui a fost distrusă în ororile Holocaustului, totul culminând cu arderea verișoarei sale Sofi în crematoriul de la Auschwitz.

În 1945, a absolvit ciclul inferior al Liceului Teoretic Evreiesc din Arad, iar în 1949 a finalizat cursurile la Liceul Industrial „Aurel Vlaicu”, unde și-a descoperit pasiunea pentru frumos și vocația de a face artă.

Drumul său spre culmile succesului a început, însă, cu o corigență tocmai la desen. Tot în perioada liceală îl întâlnește pe pictorul și sculptorul Ștefan (Istvan) Soós, care în anul 1947 a inițiat un cerc de desen și pictură pentru tinerii din mediile muncitorești. În anul următor, cercul lui Soós devine parte a Școlii Populare de Artă. Aici, aşa cum obișnuia să spună Vitroel, profesorul Soós reușește „să adune mulți nebuni ca mine” și să îi educe în lumea artelor. Astfel se leagă o prietenie de o viață cu Ștefan Soós, pe care Vitroel îl consider primul său maestru.

Cei mai buni merg la Cluj

În anul 1949, din primul lot al Școlii Populare de Artă, comisia Școlii de Belle-Arte din Cluj îi alege pe Vitroel și pe prietenul său Sever Frențiu. Dau examenul și ambii sunt admisi în ceea ce, după schimbarea numelui, a devenit Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu”.

La invitația fratelui mamei sale (care își pierduse fiica la Auschwitz), se transferă la București, la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”. Printre profesori îi are pe Constantin Baraschi și George Löwendhal.

În timpul facultății, lucrează în atelierul lui Baraschi, o experiență

formatoare, pe care o apreciază foarte mult și căreia îi atribuie, în parte, finalizarea studiilor ca premiant.

Întors la Arad, devine membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, filiala locală și crează pentru Teatrul de Stat din Arad busturile lui I. L. Caragiale, Vasile Alecsandri, Friedrich Schiller și Maxim Gorki. În anul 1962 colaborează, împreună cu Ioan Tolan, Livia Cernenski și Valeriu Brudașcu, la realizarea Frontonul Teatrului de Stat din Arad, după macheta lui Tolan.

Lucrează în lemn și piatră și, începând cu anii '70, abordează aluminiul. De-a lungul timpului, va participa la majoritatea manifestărilor artistice de grup, atât în Arad, cât și în alte orașe din România sau Ungaria, expunând chiar și în Polonia și fosta Iugoslavie.

Lucrările monumentale

Alături de arhitectul Miloș Cristea și sculptorul Ion Muntean, câștigă concursul național pentru realizarea monumentului ce comemorează oprirea trupelor hortiste de către forțele militare române, în anul 1944. Lucrarea, situată pe câmpia dintre localitățile Sâmbăteni și Păuliș, pe locul unde au avut loc luptele, a fost dezvelită în anul 1974 și a fost distinsă cu Premiul Uniunii Arhitecților din România. Printre lucrările monumentale mai amintim: Monumentul Grâului din Ungaria; bustul compozitorului Emil Monția, bustul lui Avram Iancu și Monumentul al Eroilor aflat la Ghioroc.

Cunoștințele artistice și le transmite mai departe elevilor de la Școala Populară de Arte, unde activează ca profesor de sculptură timp de două decenii. De asemenea, timp de douăzeci de ani, este președintele Uniunii Artiștilor Plastici Filiala Arad.

Artist până la moarte

Participă la diverse tabere de creație și este distins cu numeroase premii. Multe dintre lucrări sale se află în colecții private din România, Ungaria, Serbia, Germania, Austria, Italia, Franța, Spania, ba chiar și Israel, Statele Unite ale Americii, Canada și Japonia.

Într-o vizită în Israel făcută după Revoluție, întrebă fiind dacă dorește să rămână în Țara Sfântă, spune că locul lui este în România, lângă arădenii lui iubiți, unde își găsește inspirația fără de care nu poate crea.

Tot într-un context artistic îl surprinde și moartea, la băile Gyopáros, în Ungaria, unde participase la vernisajul unei expoziții.

Cei care l-au cunoscut pe Emil Vitroel (Imi pentru prietenii) au descoperit un om bun, binevoitor și zâmbitor, dar care toată viața a purtat cu el incomensurabilă durere cauzată de pierderea ruedelor în timpul Holocaustului. Emil Vitroel este înhumat în Cimitirul Evreiesc Vechi, de rit Neolog, din Arad.

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA MINUNILE GÂNDULUI

Elena Camelia BELEI

„Omul este ceea ce-i sunt gândurile.” Aceasta este esența cărții lui Sweet Orison Marden, *Minunile gândului*, autor american, fondator al revistei *Success* în 1897, operele sale fiind stări sufletești deosebite, acesta prețuind realitatea prezentă și neputând pricpe lipsa de voință.

Cartea lui Marden propune o analiză a impactului pe care îl au stările interioare ale omului asupra deciziilor sale, dar și asupra modului în care se raportează la sine și întregul univers. O lectură simplă, dar cu sensuri profunde care nu poate decât să îl pună pe lector pe gânduri și să îl determine să își restructureze din temelii modalitatea de a trăi prin prisma gândirii.

„Să crezi din toată inima că ești capabil să faci ceea ce trebuie să faci” este îndemnul autorului încă din incipitul operei, pentru ca pe parcurs să dezvolte teme precum încurajarea prin autosugestie, schimbarea omului prin schimbarea gândurilor, modul în care frica „paralizează” persoana, puterea lăuntrică sau ceea ce pot produce gândurile greșite. Spre exemplu, în viziunea scriitorului, prosperitatea se creează mai întâi mental, afirmând că oamenii sunt săraci în mijlocul belșugului, doar pentru că gândirea lor este greșită și mărginită. Astfel, condițiile noastre de viață, sărăcia sau bogăția, multimea sau lipsa de prieteni, armonia sau discordia personalității, totul este rezultatul gândirii: *„Dacă atitudinea noastră mentală este săracă și obsedată de sărăcie, starea noastră materială îi va corespunde”*. Evident, dorința de a avea, de a ne împlini idealurile, constă nu numai într-o gândire și atitudine pozitivă, ci și în voință: *„Nu atingem în viață decât idealurile pentru care ne luptăm; și dacă nu suntem siguri de nimic, nimic nu primim”*.

Mai presus de sărăcia materială, stă sărăcia mentală. Este vorba aici despre omul sărac în idei, în simpatiile sale, în aprecierile sau sentimentele sale și mai ales *„acela care are despre el și despre soarta lui o idee săracă. Acela care se îndoiește de posibilitățile lui și care comite crima de a se nesocoti singur. Dacă am fi constructori mentali mai îscusiți, am fi și constructori materiali mai îscusiți, căci nu înaintăm decât în direcția gândirii noastre”* și totodată în direcția în care privim, căci *„gândurile au puterea magnetică de a atrage tot ceea ce este asemănător lor”*.

Structura ideală a modului în care se raportează omul la sine și la ceea ce îl îinconjoară este următoarea: atitudine optimistă, lăsând la o parte pesimismul care este negativ precum *„o închisoare întunecoasă ce distrugе vitalitatea”*, atitudine mentală față de munca și scopul urmărit, aspirațiile care devin inspirații, iar apoi realități. De asemenea, nu trebuie uitat că îndoiala este trădătoare, distrugându-ne

energia și anihilând ambiția. Așadar, „*totdeauna avansăm numai în direcția convingerii noastre. Nu realizăm decât ceea ce credem că suntem în stare să facem*”, iar strecurarea îndoielii în planurile noastre e echivalentă cu deschiderea unei porți neșansei, căci nimic nu distruge mai repede încrederea pe care o inspirăm celorlalți, decât lipsa de încredere în noi.

Concluzia este că omul se schimbă doar schimbându-și gândurile, căci orice vindecare nu este decât autovindecare, aşa cum afirma și Apostolul Pavel: „Transformă-te, reînnoindu-ți sufletul!” Invitație la o lectură prin care cu siguranță că vă veți reînnoi gândurile, atitudinea, viziunea despre viață și perspectiva asupra propriei persoane.



SEMN DE CARTE

POVESTE

Adina LĂPĂDUŞ MATEI

Lumina lunii pline se revarsă
îmbrățișând toamna.
Pe frunze veștede își scrie iubirea
trăită într-o zi
sau într-o viață
sau poate într-o veșnicie.
Ea știe că vântul și ploaia
vor rupe frunze,
purtând frânturi de visuri,
pe cărări,
în labirinturi.
Acolo, vor rătăci căutând uitarea;
se vor ascunde
în cele mai tainice locuri:
prin sufletele celor ce-au iubit cândva.
Apoi, vor cerși îndurare,
să rămână prizoniere
timpului nemilos
și astfel, poate,
fiecare vis al lunii pline
se va transforma
într-o poveste efemeră
de iubire.

EVENIMENT

CENTRUL „CLIMB AGAIN” BUCUREŞTI A INAUGURAT UN PANOU DE ESCALADĂ LA LICEUL SPECIAL „SFÂNTA MARIA” ARAD

Carina A. BABA

Prietenii vechi duc la parteneriate, iar parteneriatele dintre instituțiile școlare și fundații, centre sau alte instituții de cultură, dar nu numai, aduc beneficii copiilor.

Astfel, Centrul „Climb Again”, cu sediul în București, a dat copiilor de la Liceul Special „Sfânta Maria” din Arad șansa de a se călăra în condiții de siguranță, sub supraveghere și îndrumare, montând în cadrul instituției un panou de escaladă, care a fost inaugurat miercuri, 12.05.2021.

La inaugurare au participat câțiva dintre cei mai inimoși oameni ai Centrului „Climb Again”, dintre care îi amintim pe Claudiu Miu (președinte Climb Again), Răzvan Nedu, Ana Anton, dar și inspectorul pentru învățământ special și special integrat, doamna prof. Hrițcu Svetlana Zagorka, directorul Liceului Special „Sfânta Maria” Arad, doamna prof. Porușnicu Maria, cadrele didactice și, desigur, elevii liceului.

Discursurile celor amintiți mai sus au fost punctuale, pe placul copiilor, care abia așteptau să se cătere...

Elevii, împărțiți pe grupe, au participat la trei activități: terapie prin muzică, terapie prin escaladă și orientare în spațiu.

Fiecare activitate a fost antrenantă, atractivă și de real folos, elevii mărturisind că sunt încântați și nu vor uita prea curând această experiență... Desigur, parteneriei acestui proiect își propun să integreze activitățile de escaladă în programul elevilor, astfel escalada va deveni mult mai mult decât o experiență unică, bucurie constantă.

Menționăm că prin eforturile Centrului „Climb Again”, disciplina paraclimbing (escalada sportivă practicată de persoane cu dizabilități) a fost recunoscută oficial de Federația Română de Alpinism și Escaladă (FRAE), în 2015 luând naștere prima echipă de paraclimbing a României, formată din 12 sportivi cu deficiențe de vedere, auz și tulburări neuromotorii. În acest moment, din Lotul Național de Paraclimbing face parte și Pero Ariana, elevă a Liceului Special „Sfânta Maria” Arad.



EVENIMENT

COMPLEXULUI MUZEAL ARAD

Adelina STOENESCU

Muzeul de Științe ale Naturii din cadrul Complexului Muzeal Arad prezintă expoziția "Aloe - planta minune", realizată de specialiștii muzeului - dr. Patko Camelia, muzeograf și Carmen Danciu, conservator, cu sprijinul prof. univ. Ioan Don (Grădina Botanică Universitară "Pavel Covaci" Macea a Universității de Vest Vasile Goldiș Arad) și a domnului Alexandru Pocaznoi, colecționar și pasionat al genului Aloe. Tot în cadrul acestei expoziții vizitatorii pot admira desenele elevilor de la Colegiul de Artă "Sabin Drăgoi" Arad, care, sub îndrumarea prof. Iulia Rotaru, au reinterpretat, cu ajutorul creionului și culorilor, această specie de plantă miraculoasă. "Aloe vera este o plantă care este cunoscută de peste 5000 de ani datorită proprietăților sale terapeutice. Astfel există desene cu această plantă pe zidurile templelor egiptene și înscrise pe placutele sumeriene încă din sec 21 îH.

Ea este menționată și în Noul Testament (Ioan 19:39 Și a venit și Nicodim, cel care venise la El mai înainte noaptea, aducând ca la o sută de litre de amestec de smirnă și aloe....). Totuși, nu este clar dacă termenul aloe descris în Biblie se referă la Aloe vera.

Aloe vera este o plantă cu frunze cărnoase, suculente cu marginile spinoase dispuse pe un trunchi simplu s-au ramificat. În primii 3 – 4 ani planta prezintă puncte albe pe frunze iar către maturitate frunzele devin verzi sidefate. Florile sunt de culoare galbenă sau roșiatică.

Se dezvoltă în zonele calde, deșertice, în soluri nisipoase, pietroase până la o altitudine de 200 m. Nu toleră umiditatea excesivă și temperaturile scăzute. Este cultivată pe scară largă în: Australia, Bangladesh, Cuba, Republica Dominicană, China, Mexic, Jamaica, Kenya, Tanzania și Africa de Sud, Statele Unite. Proprietățile sale au făcut să fie utilizată în scopuri medicinale, cosmetice și chiar pentru hrană în unele țări.

În sălile muzeului, pe lângă vedeta expoziției - un ghiveci cu Aloe vera, mai sunt prezentate și alte specii cum ar fi Aloe arborescens, Aloe humilis. Această plantă nu este specifică florei țării noastre, ea fiind cultivată în ghiveci iar pentru unele persoane are numai rol ornamental. Astfel se explică și numărul restrâns de specii de Aloe care se regăsesc pe teritoriul țării noastre.

Aloe este un gen de plante din marea grupă a suculentelor, astfel au fost aduse în expoziție și plante înrudite cu această specie în ghiveci sau presate (din ierbarul muzeului) și anume plante din familia Crasulaceelor (*Sempervivum* sp, *Sedum* sp, *Crassula* sp etc.), Cactaceelor (*Pilosocereus azureus*), Portulacaceelor (semințe de flori de piatră), Liliaceelor (bălușca, brândușa de primăvară, ghoicei etc)." C.P.

EVENIMENT

FOTO CLUB ARAD

Mircea BORAN

Natură și etnografie la Ineu

Asociația Foto Club Arad alături de Conacul Sfântul Sava Brancovici din Ineu, a organizat vernisarea expoziției de fotografie: Natură și etnografie

Prin amabilitatea D-lor. Ovidiu Ciocan și Sorin Constantinescu la deosebitul Conac Sfântul Sava Brancovici din Ineu au fost prezentate 40 de imagini realizate de către o parte dintre colegii noștri de club.

Cei 10 autori sunt: Boran Octavian Mircea, Ciocan Alexandru, Creștin Călin, Despotov Danijela, Filip Ovidiu, Iolu Octavian, Niță Brighita, Rotaru Filip, Șerban Tunde, Szentes Monica.

Temele și subiectele surprinse în imagini încearcă să surprindă diverse aspecte din viața satului românesc: oameni, locuri, peisaje, îndeletniciri. Fotografiile expuse sunt alese de către Comisia Artistică a clubului nostru.

Afișul a fost realizat de către colega noastră Monica Szentes. C.P.





MAŞINA TIPOGRAFICĂ

BACI GHIURI A LU' HĂMFĂU' ȘI CÂRPA MULĂRITĂ

Ioan Alexandru ARDELEAN

Ei, da, multe povești le-am auzât și sămătăsc că trăbă să le spun mai diparte, să le știe și alții, că dacă n-oii mai fi io n-are cine a le spune, așe că fiți atenți la mine.

Dimult, tare dimult măcenii umblau la piaț la Budapesta, amu să nu care cumva să credeți că să cumpărau bucate di p-acolo. Di la Budapesta măcenii cumpărau rumeniele, podoabe și hane scumpe pentru muierile lor, hmm, iară zâc, să nu credeți care cumva că tăț măcenii mereau la piațu' acela, nuuu, numa cei cu dare di mâna. Nu să duceau des, poate o dată, uă di doauă uări pă an și atunci să ortăciau mai mulți, să le fie drumu' mai ușor, doauă, tri cocii. Dacă cumva nu să găseau măceni, atunci găseau niamuri di la Curtici, Otlaca, uă Șumand...

Odată bunu' Iuăñ, tata lu' tata, pă când era cam di 18 ani, poate mai crud, s-o dus și el cu cocia la Budapesta, o lucrat o vară-ntreagă și o strâns și el doauă-tri coroane. În vremurile acelea nu erau lei, banii să chemau, coroane, erau bani împărătești di arjint și puteai cumpăra multe pă ei, numa că musai să meri la piaț mare, poate era și mai leznă, acolo.

Bunu' Iuăñ o lucrat la Castelu' lu grofu' la iștălauă, acolo lucra on unchi di-a lui și cum bunu' o fost om harnic di Tânăr, o fost primit cu drag di ceilalți slujitori, da, asta-i altă poveste.

Bunu' s-o gândit că ar fi tare faină să margă la piațu' acela vestit din Budapesta și să cumpere ceva hane scumpe pântru o fată care i-o picat dragă, îi vorba di buna Sofie, mama lu' tata, așe că zâs și făcut, gându' o vinit, amu trăbuia pus și-n faptă.

O cotat pân Macea oamini cu care să margă la piaț, numa că nu o găsată pă nime, unu zâcea că n-are bani, altu că n-are vreme, altu că mere numa după ce pică niaua și mere cu sania, că ajunje mai iute. Îi mare adievăr că sania făcia cam o săptămână, dus-ntors, iară cocia cam 10-11 zâle, oaminii aveau di lucru și nu purtau hane nemăști, purtau hanie făcute-n casă la război, daaa, amu știi cum îi, Tânăretu', Tânăret, așe o fost di când lumea.

Până la urmă bunu s-o ortăcit cu tri fiori di la Curtici și tri di la Șumand, di la Macea s-or dus patru, bunu' Iuăñ și mai tri pretini di-a lui, tăț până-n 20 di ani și tăț cu drăguță.

În vremurile acelea drumurile erau tare primejdioase, până la Budapesta era drum lung și băntăleau mulți lotri pă drum, haba umblau călare, jendarii pană di cocoș, di aceia trăbuia să margă mai mulți. Dacă cumva le țâniau calea lotri, una doauă măcenii scotiau hămfăule di la cocii și să apărau cu iele, doară ierau făcute din lemn di rug măcian, tare ca feru'.

Cam după ce-or trecut di Jula, s-or țânut după ei doi călăreți, cam doauă

ciasuri, apoi or dispărut, amu aceia or crezut ei că or fost șpionii lotrilor, numă când o văzut că-s tri cocii cu 10 ficiori vânjoși, s-or dus să coatie pă alții mai slabănoji.

Zâua meriau și noaptia să hodineau, unu dintră ei stătia di pază, cocciile le puniau în formă di triunghi, c-on foc în mijloc, care ardia tătă noaptia. În fiecare cocie durmia câte unu, iară ceilași durmău roata după foc, numă unu, nu, acela care băga pă foc și îi păzia. Haba iera sfârșitul lu' octobăr nu sămătu răciala noptii, tăt aviau bitușile cu ei, bituși făcute din ptelele a 7-8 berbeci, puteau durmi pă niauă fără să sămătă frigu'.

Cu mare atenție și cu uăchii dischiși or ajuns la Budapesta la piaț, amu, doară, piațu' era cât tătă Macea, ce-i drept și Macea era mai micuță pe vremea aceia, acolo erau dutiene mai mici mai mari, mesă di lemn pă care precupeții își arătau marfa lor.

Cei zece ficiori din pusta Aradului s-or uitat cu gurile căscate la așe minunăție și fiecare o cumpărat ce o crezut el că trăbă și căți bani o avut, așe că or băgat în sacii lor din pânză albă lucrătă la război tăt ce or cumpărat.

Bunu Iuănu cumpărat on viziclu alboiet di mătasă, o zadie cu pene, tăt di mătasă și o cărpă niagră mulărită tăt di mătasă, până astăzi o mai rămas numă cărpă mulărită.

Pă drumu' cătă Macea n-or mai pățât nimic, abde când or ajuns acasă fiecare în satu' lui or început poveștile, fiecare o povestit ce-o văzut și ce-o pățât după cum l-o dus capu'. Oricum cei 10 ficiori or fost pântră ultimii care or fost la piaț la Budapesta, nu după multă vreme o început războiu' și imperiu' i-o împrăștiat păstă tăt, alții or murit p-acolo, alții or vinit răniți. Bunu' Iuănu vint și iel pușcat în picior și așe cu groapă-n picior o mai trăit doară 50 di ani, o crescut 3 prunci și apoi după ce-o văzut ce s-o ales di fiecare dinntrăprunci, s-o dus și el la pretinii lui pă ceelaltă lume, care să zâce că-i mai bună ca astă a noastă

La Macea tătdiauna or fost oamini diștept, daaa, ca amu, niciodată!.

DOR DE EMINESCU

Vasile BARBU

Eminescu e mult mai mult
decît efemerul adevărurilor
din Glossa
și și mai mult
decît poimînele
din Luceafărul.
Eminescu este planetarul
nostru cuvînt
ce-și are rădăcinile în zările
românescului altar din Kogaion.

Eminescu este privegherea
din piept
și sămînța culcată de vînt
peste mormintele din nori.
Este zborul primelor aripi
și tăria poeziei de dragoste.
Eminescu, Eminescu
și-un dor...
ascuns și tăcut.



MAŞINA TIPOGRAFICĂ

DOUĂ POVEŞTI DIN PARCUL BĂTRÂNIILOR

Gheorghe HODREA

Domnul Iojifinu, zis El Fugitivo

Iată-mă în Parcul Bătrânilor, parc aflat în spatele Primăriei din Arad. Dom'le! Nici nu apucasem bine a mă aşeza pe binecunoscuta-mi bancă din apropierea jucătorilor de şah, că din dreapta mea, mai precis dinspre una dintre intrările în parc, asemenei unui punct care cât ai zice mister se măreşte dând naştere unei bile viu colorate, s-a şi făcut văzută o pată de culoare în creştere, transformată, în cele din urmă, într-o arătare omenească bizară.

- “*Numele meu este domnul Iojifinu zis El Fugitivo!*”, mi-a zis arătarea omenească bizară, în vreme ce privind suspicioasă în jur, fără a fi invitată, s-a aşezat alături de mine, pe bancă.

- “*Dom'le! Aproape încântat!*”, am răspuns cu vorba înspre arătarea omenească bizară, dar cu ochii inspectând parcul, în speranţă că voi localiza din priviri vreun poliţist, jandarm, gardian... ori te miri ce alţi reprezentanţi ai uneia dintre instituţiile pre(a)ocupate de asigurarea liniştii şi (dez)ordinea publice. Cum însă nici urmă de ei, iar de prezentă..., mi-am întors ochii spre unde-mi îndreptasem vorba, adică spre domnul Iojifinu zis El Fugitivo.

- “*Domnule spectator! Pe dumneata te frământă ceva anume!*”, mi-a zis domnul Iojifinu zis El Fugitivo, privindu-mă adânc în ochi, atât de adânc încât mai că începusem a mă simți aluat frământat de mâinile ţepoase ale nimicnicilor vieţii acesteia... Brusc, însă, m-am scuturat aproape din toate înceieturile, răspunzându-i scurt interlocutorului: - “*Da, dom'le! Chiar mă frământă! Ce zici, bate deseară Urzirea Uniceni, sau nu?*”. La care, domnul Iojifinu zis El Fugitivo, vizibil deranjat de răspunsul meu, a continuat: - “*Adică, domnule spectator! Eu încerc să-ţi demonstrez că mă pricep la telepatie şi dumneata mă iezi cu fotbalu!*”

Dom'le! Ce să zic? Aspect de clovn chiar avea domnul Iojifinu zis El Fugitivo, că la pantalonii roşii ce-i purta pe sub burta ascunsă sub o cămaşă largă, galbenă, presărată cu palmieri verzi, te puteai aştepta la te miri ce clovnărie, dar să-ţi treacă prin gând că s-ar pricepe la telepatie... nici vorbă! Zic asta pentru că nu tu ținută sobră, nu tu păr uns cu gel din belşug... nu tu nimic ce să țină de aşa ceva, deci, chiar am crezut că pe om îl bate câmpii. Da! Am crezut că pe om îl bate câmpii, însă până în momentul în care domnul Iojifinu zis El Fugitivo mi-a zis şi mi-a arătat cele ce urmează!

- “*Domnule spectator! Uite! Mă concentrez spre Tânărul ce joacă şah cu babalâcul cu şapcă! Tânărul va da regina pe nimic!* Dom'le! Spre uimirea mea

tânărul pierdu regina, în strigătele de dezaprobarare ale chibiților. Dar, nu! Nu aveam cum să-l cred pe domnul Iojifinu zis El Fugitivo! Că i-am și zis că sigur e vorba de o coincidență. La care el a adăugat: - “*Domnule spectator! Uite! Mă concentrez spre babalâcul cu șapcă și va da un turn gratis după care își va arunca șapca înspre câinele acela negru, ce tocmai se apropie!*” Dom'le! Cele glăsuite de domnul Iojifinu zis El Fugitivo s-au întâmplat întocmai, babalâcul rămânând fără șapcă, i-o luase câinele negru între dinți și dus s-a făcut.

Să-mi cred, să nu-mi cred ochilor cele întâmpilate? Nuuu... că i-am și zis domnului Iojifinu zis El Fugitivo, că sigur era pe o mână cu cei doi jucători. La care replica a picat ca din pomii înalți și bătrâni ai parcului: - “*Domnule spectator! Nu crezi, ai? Uite! Mă concentrez spre Tânăr astfel încât va pierde un cal, după care își va călca telefonul în picioare!*” Hai, dom'le! Pe asta nu aveam cum s-o cred! Și totuși, Tânărul și-a făcut praf telefonul! Eh, în momentul acela m-a luat cu transpirații reci, deși afară căldura aerului trecea bine de 37 de grade!

- “*Și pentru ca să te conving definitiv, domnule spectator, uite, am să mă concentrez spre babalâcul fără șapcă, astfel încât își va scoate chiloții și îi va așeza tacticos pe tabla de șah*”. Dom'leee! Na, pe asta nu aveam s-o cred în ruptul capului, că i-am și zis domnului Iojifinu zis El Fugitivo: - “*Dom'le! Du-te, vezi-ți de treabă cu tot cu clovnăriile tale cu tot! Ar fi culmea s-o văd și pe asta! N-ai cum! Nici vorbă! Texte! ... Oricum, nu am bani la mine!*” La care, săsînd scurt cu degetul la gură, domnul Iojifinu zis El Fugitivo a început să se concentreze înspre babalâcul cu șapcă. Și s-a concentrat adââânc, atât de adânc încât, la un moment dat, au început săurgă apele pe el. Dom'le! La un alt moment dat, neprevăzutul să a întâmplat! Cum credeți că a recționat babalâcul fără șapcă? Iată cum!

Dom'le! Bietul bătrân fără șapcă a început să se agite, să se scarpine în cap, să-și frece urechile și nasul, să lăcrimeze, să tușească..., iar în momentul în care i s-a înroșit fața și i s-au bulbucat ochii, spre uimirea tuturor celor prezenți și a mea, desigur, s-a ridicat în picioare și a strigat din toți plămânii: - “*Nu port chiloooti!*”.

Ce a urmat? Un râs general, în vreme ce domnul Iojifinu zis El Fugitivo a luat-o la fugă înspre una dintre ieșirile din parc, urmărit de doi bărbați în halate albe. În drum spre casă, cu gândul la domnul Iojifinu zis El Fugitivo, m-a frâmântat o întrebare – oare cât din capacitatea minții folosim, 10%, mai mult, sau poate mai puțin? Probabil într-o zi vom afla! Probabil!

Eh, despre alte cele petrecute în Parcul Bătrânilor, veți afla în povestea următoare.

Semnează în această ediție

IOAN ARDELEAN ALEXANDRU
CONSTANTIN AVĂDANEI
CARINA BABA
VASILE BARBU
CAMELIA BELEI
LUCIA BIBART
MIRCEA BORAN
VIRGILIU BRADIN
SEBASTIAN BURNAZ
FLORICA R. CÂNDEA
DELIA CHEVEREȘAN
OVIDIU CORNILĂ
LIVIA CIUPAV SFÂRÂILĂ
EUGENIU CRISTE
IOANA CRİŞAN
TEODOR GROZA DELACODRU
DANIELA GUMANN
CĂTĂLIN DRĂGAN
DOMNICA FLORESCU
GHEORGHE HODREA
MONICA RODICA IACOB
CARINA IENĂŞEL
ANTON ILICA
VALERIU ILICA
PAUL KRIZNER

LAZĂR MAGU
IOAN VASILE MARCU
ADINA MATEI
LIVIU NADİŞ
NICOLAE NICOARĂ HORIA
DORIN OCNERIU
MIRA ODAGIU
EUGEN PĂDUREAN
ARIANA PERO
IULIANA PINTEA
EUGENIA PONTA PETE
VANGHEA STERYU
ADELINA STOENESCU
LORENA STOICA
IULIU CEZAR STURZA
MARGARETA SZEGŐ
SEMIDEA ŞULEA
CLAUDIU NICOLAE ȘIMONATI
ALEXANDRA TUDORESCU
LOREDANA TUDORESCU
HORIA TRUȚĂ
AIDA VOIVODICIAN
ELENA ZIEGLER
ADRIANA WEIMER

Coperta IV conține producțiile editoriale 2021.

Revista Gutenberg precizează:

Vă rugăm să expediați materialele pentru luna septembrie 2021 până în data de 15 iulie la următoarele adrese de email candeafloare@yahoo.com, tel. 0745263205; carina.anqa@gmail.com; tudlore@yahoo.co.uk

Materialele vor fi însoțite de o fotografie a autorului tip buletin, conținut o pagină A4, scris cu font "Times New Roman", caracter de 12, text corectat cu diacritice.

Vom publica doar materiale inedite, cu trimitere la o sursă bibliografică (exclus internet sau webografie). Manuscrisele nu se înapoiază. Revista Gutenberg - Universul Cărții găzduiește opinii, creații sau înscrисuri ale autorilor, din segmente culturale, cotidiene, mozaic, panoramic etc, dar responsabilitatea conținutului fiecărui text, aparține autorului în exclusivitate.

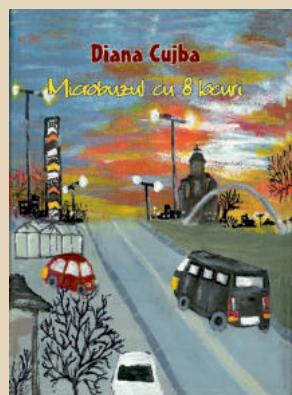
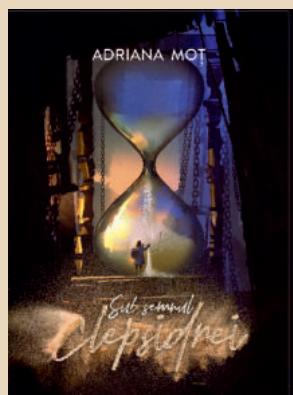
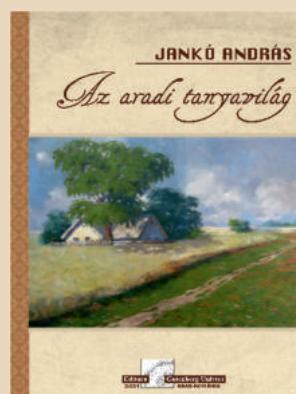
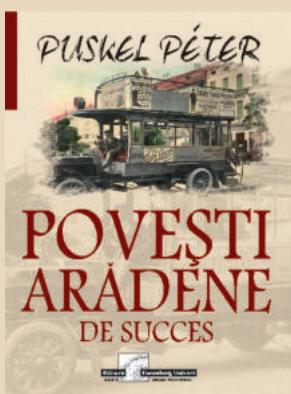
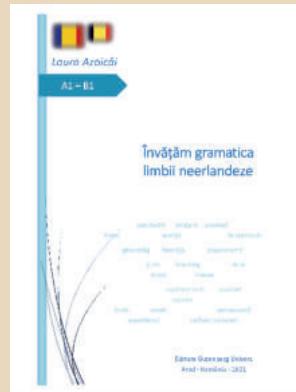
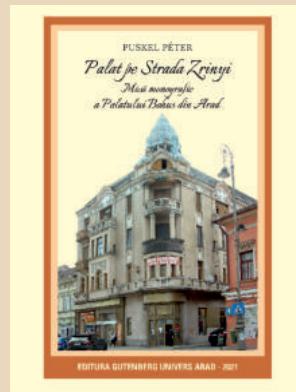
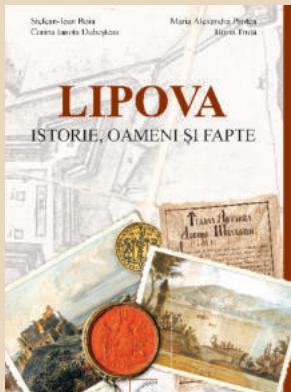
Materialele în excedent vor fi luate în seamă pentru viitoarele ediții cu precizarea expresă de a nu se depăși conținutul unei pagini A4.

Colegiul Editorial - Redacțional

Foaie culturală, recunoscută de C.N.C.S.I.S.

ISSN 2248 - 308X

ISSN-L 2248 -308X



ISSN 2248-308X
ISSN-L 2248-308X

SERIA II. — №. 5.

BUGURESCU

15 IANUARIE 1900.

„UNIREA FACE PUTERE”

ABONAMENTE:
PE UN AN LEI 6.—
PE JUÑATĂ AN 3.—
Fiecare an prețul pe jumătate

Exemplarul 25 bani

— Revizuirea se poate face în cadrul unui an —

ADMINISTRATIUNEA

STRADA BELVEDERE NR. 28 NOU — BUCURESTI

GUTENBERG

Organ oficial al societății lăzătorilor tipografi din România

DREPTURI SI DATORII

PAG. IV LINIA — 50
INSETIU SI RECLAME 2
Anunțuri, reprezentări, emisiuni 20 leu

Apară de două ori pe lună

— Acte obiceiuri nejustificate se cred

REDACTIUNEA

STRADA SF. CONSTANTIN NR. 25

Delegat-Bărbantășor: AL. IONESCU